

antändning med slagkrut. Äfv. ett slags dylika läs, införda vid artilleriet.

SLAGKRUTSRÖR, n. 3. Rör, som begagnas till skottets antändning i gevär, i stället för knallhatt.

SLAGLIST, f. 3. 1) Smal list på flygeldörrar. — 2) Ett slags fyrverkeripjes.

SLAGLOD, n. 3. 1) Lod, som genom sin tyngd håller slagverket i ett ur i gång. — 2) Svårsmälligare lod (se *Lod*, 10), som först flyter vid svag rödgångning. Kallas så, emedan dermed lödda pjäser kunna bamras, utan att gå åtskilda.

SLAGNING, f. 2. Förättningen, då något slås. (Bokb.) *S. med slaghammare.*

SLAGNÄT, n. 3. Ett slags nät till djurfångst.

SLAGORDNING, f. 2. Den ordning, hvori vid fältslag en armé är uppställd. [Slagtordning.]

SLAGPILLER, n. 3. Piller, som brukas emot slag.

SLAGPRÉSS, m. 2. Ett verktyg, som användes till stämpars uppressning.

SLAGPULVER, n. 3. Pulver, som brukas emot slag.

SLAGPYTS, m. 2. Stor pyts af trä, på fartyg.

SLAGREGN, n. 3. Ganska stridt och groft regn; hällande regn.

SLAGRUTA, f. 1. En under vissa vidskep-liga omständigheter förfärdigad, med skafft försedd maskin af trä, messingtråd eller metall, i form af en gaffel eller tjuga, och som fordom nyttjades att dermed upptäcka förborgade skatter, emedan den påstods bjäsa sig, om den lades på ett sådant ställe på marken, der dylika skatter funnos.

SLAGSIDA, f. 1. (sjöt.) *Hafva s.*, säges om ett fartyg, då det lutar åt någondera sidan, utan att detta försäkas af vindens verkan.

SLAGSKATT, m. 3. (myntv.) Arvode till myntmästaren för hvarje utmyntad mark af guld eller silver. Den kostnad, metallens smältning och myntets prägling medföra.

SLAGSKUGGA, f. 1. Den starkare skugga, hvilken en kropp kastar i en annans svagare skugga, som beträffas af honom ifrån den sidan, hvarifrån solskenet kommer.

SLAGSKÄMPE, slagskämpe, m. 2. pl. — *kämpar*. En, som äger mycken färdighet i att slåss, är fallen för slagsmål.

SLAGSMÅL, slagsmål, n. 3. Händelsen, tillfället, uppträdet, då tvänne eller flera personer slåss.

SLAGSVÄRD, n. 3. Ett slags fordom brukligt svärd med så långt fäste, att det kunde föras med begge händer.

SLAGT, släkt, m. 3. 1) Slagtande. *S-en af en oxe. Biträda en vid s.* — 2) Slagtadt kreatur. — 3) Slagtkreatur, slagtboskap.

SLAGTA, släkt, v. a. 1. (af *Slå*) 1) Döda kreatur, för att använda deras kött till föda. *S. en oxe, ett lam, ett svin.* — 2) Döda (människor) på ett grymt och omenskligt sätt. — *Slag-tande*, v. 4.

SLAGTARBOD, f. 2. Slagtarens försäljningsbod.

SLAGTARBÄNK, m. 2. Se *Slagtardisk* och *Slagtbänk*.

SLAGTARDISK, m. 2. Disk i en slagtarbod.

SLAGTARBRÄNG, m. 2. Person i en slag-tares tjänst, som förrättar slagten, styckar och försäljer köttet, m. m.

SLAGTARE, m. 3. 1) Person, som slaktar kreatur. — 2) Person, hvars yrke är att köpa slagtkreatur, låta slagta och stycka dem, samt

försälja köttet m. m. deraf. — *Ss. Slagtar-embete, -handtering, -hustru, -yrke.*

SLAGTARHUND, m. 2. Hund, som hålles af en slagtare, för att vakta i dess försäljningsbod.

SLAGTARHUS, n. 3. Hus, der slagtare förrätta slagten eller försälja köttet af de slagdade kreaturen.

SLAGTARKNIF, m. 2. pl. — *knifvar*. Stor spetsig knif, hvarmed slagtare sticka det med tygan fällda kreaturet i halsen samt afskära stru-pen och halsådrorna, för att blodet må afriinna.

SLAGTARLÖN, f. 3. Den lön, som en hem-slagtare bekommer för slagtandet af kreatur.

SLAGTARYXA, f. 1. Yxa, med hvars ham-mare slagtkreatur fällas.

SLAGTBALJA, f. 1. Se *Köttbalja*.

SLAGTBOSKAP, m. sing. Boskap, bestämd till slag.

SLAGTBÄNK, m. 2. 1) Bänk eller bord, hvarpå mindre kreatur slagtas. *Lägga ett svin på s-en.* — 2) (fig.) Bodbud, slagtande.

SLAGTFÄR, n. 3. Får, ämnadt till slag.

SLAGTFÄLT, se *Slagfält*.

SLAGTGILL, a. 2. Vid tillräckligt godt hull eller helsa, för att vara tjenlig till slagt.

SLAGTHUS, n. 3. Se *Slagtarhus*.

SLAGTKREATUR, n. 3. Kreatur, ämnadt till slag.

SLAGTMÅNAD, m. 3. Benämning på Okto-ber månad, såsom varande den vanliga slagtid. — *SLAGTNING*, f. 2. 1) Boskaps slagtande. — 2) Se *Fältslag*. *Ordet »Slagtnings» är ett rätt uttryck, mera passande för kannibaler än hyf-sade människor.*

SLAGTOFFER, n. 3. 1) Kreatur, som slag-tades till offer åt gudarna. — 2) (fig.) Människa, hvars lif offras på ett blodigt sätt.

SLAGTORDNING, se *Slagordning*.

SLAGTOXE, m. 2. pl. — *oxar*. Oxe, stallad till slag.

SLAGTRÄ, n. 4. 1) (i vissa handverk) Trä, som begagnas att slå med. — 2) Trä, hvaremot en stångjernshammare vid uppflyningen slår.

SLAGUR, n. 3. Ur, försedd med slagverk.

SLAGVATTEN, n. 3. Ett slags tillblandning i flytande form, som brukas vid slag.

SLAGVERK, n. 3. 1) Verktyg, hvaruti stämp-lar pressas. — 2) Inrättning i ett urverk, hvar-medelst timmarna genom slag emot en eller tvänne klockor tillkännagifvas. — 3) Maskin, hvarmedelst små mynt (klippingar) präglas.

SLAGVIDD, f. 3. (fys.) Det afstånd, på hvil-ket en gnista från en elektriserad kropp öfvergår till en ledare.

SLAGUGGLA, f. 1. En art af Uggleslägtet, ofvan gråaktig, inunder hvitaktig.

SLAGÅDER, f. 1. pl. — *ådror*. Se *Pulsåder*.

SLÅK, a. 2. Ej styf, ej spänd. *Med s-a lömmar. S-t tåg.* (Sjöt.) *S. bukt*, lös bukt af ett tåg. *S-t vatten*, tiden emellan ebb och flod.

SLÅKHET, f. 3. Egenskapen att vara slak.

SLÅKNA, v. n. 1. Blifva slak. — *Slaknande*, n. 4.

SLÅKSIDA, f. 1. 1) Veka lifvet på djur. — 2) Se *Slagsida*.

SLÅM, slåmm, n. sing. oböjl. Alla sticken i vissa kortspel.

SLÅM, slåmm, n. sing. 1) Hvarje pulverise-rad, i ett flytande ämne inblandad substans. — 2) I ytterst fina delar upplöst jord, som afsätter sig på bottnen af floder, dammar, gravar, o. s. v. — 3) (i allmänhet) Bottenfällning, grummel.

SLAMMA, v. a. 1. Att, efter förutgången pul-verisering, med tillhjälp af vatten afsöndra me-talliska delar från jordiga eller steniga.

SLAMMER, n. 3. 1) Slamrande ljud. — 2) (fam.) Högljudt sort af flera pratande personer.

SLAMMERAKTIG, a. 2. (fam.) Se *Sladder-aktig*.

SLAMMERQVARN, f. 2. — *SYSTER*, f. 2. — *TASKA*, — *VÄSKA*, f. 1. (fam.) Se *Sladder-taska*.

SLAMMIG, a. 2. Full med slam.

SLAMNING, f. 2. Förättningen, då man slamar.

SLAMPÅ, f. 1. (pop. o. fam.) Slampig qvinna.

SLAMPIG, a. 2. (pop. o. fam.) Vårslös och orenlig.

SLÄMRA, v. n. 1. 1) Frambringa ett starkt buller, bestående af flera på hvarandra följande skarpa, metalliska ljud. *S. med morllar och stekpannor.* — 2) Gifva ett sådant ljud ifrån sig. *Sablarna s. mot gatstenarna.* — 3) (fam.) Prata högljudd. — *Slamrande*, n. 4.

SLÄMRA, f. 1. (pop. o. fam.) Se *Sladder-taska*.

SLÄMS, n. sing. (pop. o. fam.) Slamsigt be-teende, vårslöshet.

SLÄMSA, v. n. 1. I. (pop. o. fam.) Slarfva.

SLÄMSA, f. 1. II. Slamsig qvinna.

SLÄMSA, f. 1. III. Se *Slämsa*.

SLÄMSIG, a. 2. (pop. o. fam.) Slarfvig, slarf-aktig, vårslös. — *Slämsighet*, f. 3. — *Släm-sigt*, adv.

SLÄMVOLKAN, slämmvällkan, m. 3. Vulkan, som uppkastar slam och gytta.

SLÄNA, f. 1. Fyrhuggen, lång, smal träd-stam.

SLANG, m. 2. (af *Slinga*) Långt böjligt lä-derrör för ledning af vatten, o. s. v.

SLÅNGA, f. 1. Ett slags fordom bruklig, mycket lång kanon. *Hel s.*, 8-pundig. *Half s.*, se *Falkon*.

SLÅNGBAD, n. 3. Se *Duschbad*.

SLÅNGGURKA, f. 1. En art Gurka, smal, men flera fot lång, och vanligen spiralformigt eller vägförmit böjd. *Cucumis flexuosus*.

SLÅNKA, slånngka, v. n. 1. (pop.) Gå slån-kgigt.

SLÅNKHAS, slånngkhas, m. 2. (pop.) Oor-dentligt klädd odugling.

SLÅNKIG, slånngkig, a. 2. (af *Slänka*; fam.) Som sitter löst och oordentligt, far hit och dit utan all hållning. *S-a kläder. S. gång.* — *Slånkighet*, f. 3.

SLÅNKIGT, slånngkigt, adv. (fam.) På ett slånkgigt sätt. *Gå s. Gå s. klädd.*

SLÅNT, slånnt, m. 2. I. Betydde fordom ett kopparmynt, som gällde 3 öre kopparmynt eller 1 öre silfvermynt. Säges nu om kopparmynt i allmänhet; således: *tvåstyvers-, trestyvers-, sexstyvers-slant*. Förmodas af *ihre* ursprung-ligen haft samma betydelse som *Klipping* (ett slags fyrkantigt mynt), af *Slant*, kant, vinkel.

SLÅNT, slånnt, m. 2. II. (af *Sluka*, belg. *Slonten*.) Redskap till gaddors fångande, bestående af stång, ref och krok. — *Ss. S-stång*.

SLANTA, v. n. 1. Fiska med slant (II). — *Slantning*, f. 2.

SLAPP, a. 2. 1) Ej tillräckligt spänd ell. fast. *S-a tyglar. S-t tåg.* — 2) (fig.) Svag, kraftlös. *S. mage. S. karakter.*

SLAPPA, v. a. 1. Göra slapp, svag, kraftlös.

SLAPPANDE, n. 4. o. *Slappning*, f. 2.

SLAPPHET, f. 3. Egenskapen att vara slapp.

II.

SLAPPT, adv. På ett slappt sätt, med slapphet.

SLARF, m. 2. pl. *Starfvar*; äfv. *Starfver* i indef. sing. (Ursprungl.: en som är klädd i slarf-*vor*, präckare) Slarfvig karl, yngling eller gosse. *En god s-ver*, en oförarglig stackare. — *Syn. Hafser.*

SLARF, n. sing. Slarfvande. *Hvilket s. Hans s. är odrägligt.* — *Syn. Hafs.*

SLARFAKTIG, a. 2. Fallen för att slarfva. — *Syn. Se Vårslös.*

SLARFAKTIGHET, f. 3. 1) Fallenhet för att slarfva. — 2) Fel, försummelse till följe deraf. — *Syn. Se Vårslöshet.*

SLARFAKTIGT, adv. På ett slarfaktigt sätt. — *Syn. Se Vårslöst.*

SLARFFOT, m. 3. Ett slags giftig, hvit svamp, i skogsmark. *Phallus impudicus*.

SLARFSYLTA, f. 1. Ett slags maträtt, be-stående af smått sönderskurna och kokade stycken af räntan efter slagadt kreatur. *S. och rötter.*

SLARFVA, f. 1. I. 1) Trosigt klädesplagg, klädestrasa. *Vara klädd i s-oor.* — 2) (bot.) Slida vid foten af en svamp. — 3) (fam.) Slarfvig qvinna, flicka. — *Syn. Slampa, Slamsa*

SLARFVA, v. n. 1. Vara vårslös, med vårds-löshet göra något. *S. i arbete. S. i sitt tal. S. bort.* se *Bortslarfva. S. från sig.* slarfvgigt göra något ifrån sig. *S. sig fram*, hjälpa sig fram, huru man kan. *S. ihöp*, se *Höpfuska*. — *Slarfvande*, n. 4.

SLARFVIG, a. 2. 1) I slarfvor, trasig. — 2) Mycket vårslös.

SLARFVIGHET, f. 3. Stor vårslöshet.

SLARFVIGT, adv. På ett slarfvgigt sätt, med slarf. *S. göra något. Tala s.*

SLASK, n. sing. (fam.) 1) Örent vatten, skölj-vatten; hvarje slags ören vätska. *S. i ett rum.*

SLASK, n. sing. (fam.) 2) Illa lagad, tunn och osmaklig supamat. — 3) Slaskigt väder eller väglag. — 4) Slaskande.

SLASKA, v. n. 1. (fam.) Af vårslöshet eller vid arbete, göromål utgjuta, utspilla vatten eller annan vätska. *S. ned*, ståtunda orena. *S. ned sig.* — *V. impers. Det s-r.* det regnar och snöar; säges äfv. om blott regnväder. — *Slas-kande*, n. 4.

SLASKIG, a. 2. (fam.) Som har egenskap af slask. *S. mat. S-t arbete*, hvarvid slaskas myc-*ket. S-t väder*, då det regnar ofta eller gloppar. *S-t väglag*, då, vid starkt tö om vintern, gator och vägar äro våta af smältande snö.

SLASKVÄDER, n. 3. Slaskigt väder.

SLEF, f. 2. pl. *stefvar*. Redskap att ösa eller skumma med, nästan i form af en sked, men större, försedd med långt skaft, och af olika slags ämnen, såsom trä, metall, horn. (Fig. fam.) *Få en släng af s-ver*, få ett pikord; äfven blifva delaktig af snubbor, ovet, som vankas. — *Ss. S-skaft*.

SLEFGÅS, f. 3. pl. — *gdss*. Fågeln af Vadarne, lik storken, med näbbspetsen vidgad till likhet med en rund, platt stef. Plataica. Arter deraf äro *Hvit* och *Röd S.* (P. Leucorrhoda och P. Ajaja).

SLEFVA, v. n. 1. (fam.) *S. i sig*, dricka, äta med stef.

SLEKA, v. a. 2. Se *Släcka*. (Fam.) *S. och kyssa*, smeka öfverdrifvet. *S. sig in hos någon*, genom smicker ställa sig in hos honom.

SLEKE, n. sing. 1) Något saltaktigt, som ges åt boskap att sleka på. — 2) (jäg.) Saltblandad lera, som uppslickas af hjortarna.

BLEM, a. 2. (t. *schlimm*) Skamlig, smutsig, tadelvärd. S. *vinnning*, genom olöfliga medel.

BLEM, n. sing. (t. *Schleim*) 1) En i friska tillståndet ifrån slemhinorna i kroppen afsöndrad animalisk vätska af temligt tjock konsistens, och seg, så att den låter dragas sig i trådar. — 2) (farm.) En tjock flytande, något seg lösning af gummi eller vätsken i vatten. — Ss. *S-aktig*, *-aktighet*, *-flytning*.

SLEMDRIFVANDE, a. 1. Som afförer slem. SLEMFEBER, m. 2. pl. — *febrar*. Ett slags feber, förorsakad af öfverdrifven slemafsöndring.

SLEMHINNA, f. 1. *Slemhinnor* kallas de hinnor, som omkläda det inre af de flesta kanaler och förvaringsställen för vätskorna i kroppen, och som innesluta en mängd små fina körtlar, hvilka afsöndra ett slem, hvarmed dessa hinnor skydda sig emot inflytandet af de genom kanalerna förda vätskor eller ämnen.

SLEMHORN, n. 3. Ett slags hvit svamp på trädstammar. Ceratium.

SLEMHOSTA, f. 1. Långsam hosta, beledsagad af en ynnigare slemaktig upphostning.

SLEMKLOT, n. 3. En svart svamp med hvitt klot, på ruttet trä. Sphaerogama.

SLEMKLUBBA, f. 1. En gul svamp på enträdet. Podisoma.

SLEMKLÄNGE, n. 4. En höggul svamp på bok. Nemaspora.

SLEMKNOPP, m. 2. Algslägtet Nematelia.

SLEMKÖRTEL, m. 2. pl. — *körtlar*. Slemafsöndrande körtel på en slemhinna.

SLEMLÖSANDE, a. 1. Som upplöser slem. S. *medel*.

SLEMMÅ, v. a. o. n. 4. Förorsaka slem. — S. *sig*, v. r. Blifva slemmig.

SLEMMIG, a. 2. 1) Af slemaktig beskaffenhet. — 2) Besvärad af slem.

SLEMMIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara slemmig. — 2) Slemmig ämne.

SLEMSOCKNING, f. 2. Sockning af en mängd slem på något ställe i kroppen.

SLEMSYRA, f. 1. (kem.) Ett slags syra, som erhålles af gummi och mjölksocker. Kallades af Scheele Mjölksöckersyra.

SLENTRA, slänttra, v. n. 1. (fam.) Gå sysslös. S. *bort tiden*, låta tiden gå utan nytta. — *Syn*. Slå dank.

SLENTRIAN, släntriän, m. 3. (Ford. *Slen-terjan*, förvrängd af det tyska *Schlen-tergang*, overksamt lif.) Förfarande efter gammal veder-tagen sed, efter länge följda bruk och venor.

SLETE, n. 4. Tuffen på en sandkrona.

SLE, n. 4. En inrättning, som brukas vid stiekning, för att hålla en af stickorna.

SLECK, n. sing. (sjöt.) Mudder eller annan lös bosten.

SLECK, m. 2. Liten lemning af något vått (t. ex. kräm, mos o. s. v.).

SLECKA, v. o. 1. Stryka med tungan på ytan af ett föremål, för att dermed upphämta något derpå befintligt, eller för att smeka. S. *tallric-karna*. *Bunden s-r sävel*, *sin husbondes hand*. (Fig. fam.) S. *fingerarna efter något*, begärligt önska sig det. S. *af, bort, upp*, se *Afsläcka*, &c. — S. *sig*, v. r. (om djur) Med tungan tvätta något ställe på sin kropp. *Katten s-r sig om munnen*. (Fig. fam.) S. *sig om munnen efter något*, ha starkt begär dertill. — S-s, v. d. (fam.) S. *och kyssas*, öfverdrifvet smekas. — *Slickande*, n. 4. o. *Slickning*, f. 2.

SLECKARE, m. 3. En, som slickar. Har sammansättningen Tallrickslickare.

SLIDA, f. 1. 1) Läderfodral för värja, knif, sax, o. s. v. *Draga värjan ur s-n*. *Slicka värjan i s-n*. — 2) (bot.) Del af en svamp. — 3) En mussla. Solen vagina.

SLIBBER SLADDER, slif'd'r-sladd'r, n. sing. (fam.) Onyttigt prat, sladder.

SLIK, a. 2. (i fornspråket *Salik*, af *Sa*, pron. dem., och *Lik*) Slikan.

SLIKTA, slifkta, v. a. 1. (garf.) Med ett cirkelrunt, skarpt jern afskalva en hud på kött-sidan.

SLIMSA, f. 1. (fam.) Långt och tunt stycke af något lefradt eller ystadt.

SLINGA, v. a. 1. Böja, kröka till slinga. S. *hår*. — *Slingande*, n. 4.

SLINGA, f. 1. 1) Böjlig, kretsformigt hophöjd kropp, hvars ändar blifvit infästade i hvarandra, t. ex. en Hårslinga. — 2) Figuren af något sfin-gadt. Deraf Runslinga. — 3) Tråd, snöre, tåg o. d., som i ena ändan har en ögla, genom hvil-ken den andra ändan är dragen, så att man kan draga till och fasthålla en i öppningen befintlig kropp. — 4) (fisk.) En del af en stötnot.

SLINGERBULT, m. 2. (fig. fam.) Slingrande undflykt. *Slå s-ar*, söka undflykter, söka att slingra sig ifrån något.

SLINGNING, f. 2. Handlingen, då man slingar.

SLINGRA, v. n. 4. (om fartyg) Häftigt röra sig åt ömse sidor under rum seglats. — S. *sig*, v. r. 1) (om ormar och maskar) Framskrida i bugter. *Ormen s-r sig genom gräset, omkring trädet*. — 2) Flyta i slingriga bugter. *Floden s-r sig fram öfver fältet*. — 3) (om växter) Växa i krökningar. *Vinrankan s-r sig omkring trädet*. — 4) (fig. fam.) Bruka undflykter. S. *sig ifrån, utur en södrighet*. S. *sig undan*, listigt draga sig ur spelet. S. *sig fram*, listigt, försätligt smyga sig fram, genom list hjälpa sig fram. — *Slingrande*, n. 4.

SLINGRIG, a. 2. 1) Som kröker sig hit och dit. *S-a bugter*. — 2) (fig. fam.) Som listigt håller med än den ena, än den andra; vet att genom listiga undflykter draga sig ur elakt spel.

SLINGRING, f. 2. 1) Slingrande rörelse. — 2) Slingrig krökning, bugt. — 3) Ett fartygs häf-tiga sidorörelser under rum seglats.

SLINK, slinngka, n. sing. (fam.) 1) Rännande i slinkävänder. — 2) Intriger, lissmande.

SLINKA, slinngka, v. n. 3. Impf. *Stank*; pl. *Slunko*. Sup. *Slunkit*. (fam.) 1) Hänga lös, fara hit och dit utan stadga. *Armen hänger och s-ker på honom*. — 2) Smyga; gå, löpa i smyg. S. *på lidertiga ställen*. S. *i hoftrapporna*, säges om lycköskare, som söka hofgunst. S. *efter kvinnfolk*. S. *förbi, igenom, i'n, undan, ut*. S. *igenom vakt*. S. *in på en krog*. S. *med*. S. *med emellan fingerarna på honom*. En fik af den stulna schalen slank fram. S. *undan*. (Fig.) *Det slank fram under hans tal*, han låt undfalla sig det. (Fam.) *Det s-ker väl med*, får väl hållas till godo. — 4) (om tid) Förflyta oemärkt. *Tiden s-ker fort*. S. *af, förbi, undan* ha ungefär samma betydelse. (Fam.) *Det s-ker af*, det står temmeligen väl till.

SLINKA, slinngka, f. 1. 1) (fam.) Flicka, som slinker efter karlar; liderligt stycke. — 2) (bot.) Se *Faltensilke*.

SLINKFÖRE, slinngkföre, n. 4. (fam.) Godt slädföre efter ett litet snöfall, isynnerhet på hösten.

SLINKLAF, slinngkläf, m. 2. pl. — *lafvar*. Lafslägtet Evernia.

SLINKRÄT, slinngkrät, m. 3. (fam.) Liten mellanrät vid en måttid; äfv. liten rätt, som bjudes emellan de ordentliga måltiderna.

SLINKVANA, slinngkvana, f. 2. (fam.) Vanan att förnöta tiden med slink.

SLINKÄRENDE, slinngk-ärnande, n. 3. o. 4. (fam.) Småärende, för hvilket man besöker någon af grannarna.

SLINT, s. sing. oböjl. I fam. talesättet: *Slå s.*, slå fel.

SLINTA, slinnta, v. n. 3. Impf. *Slant*; pl. *Slunto*. Sup. *Sluntit*. Halka eller falla till följe af ostadigt fotfäste; äfv. (i allm.) halka ell. slippa undan. *Foten slant*. *Han slant med foten*. *Han slant ner af trappan*. *Knifven slant ur handen på honom*. — *Slintande*, n. 4. o. *Slintning*, f. 2.

SLIP, n. sing. 1) De ytterst fina metallpar-tiklar, som borttagas vid slipning. — 2) Se *Slip-kräts*.

SLIPA, v. a. 1. Genom gnidning emot hårda och till en viss grad skärande kroppar utplåna alla märken på en metall efter fil, skafvare, svarf-jern eller hyvel. S. *af, bort, om, upp*, se *Af-slipa*, &c. — S-d, part. pass. S. *sabel*, med slipad egg. — Brukas äfv. adjektivt (fig. fam.) a) Väl van, öfvad. S. *i handtverket*. — b) Förfaren och listig. *En s. karl*. — *Slipande*, n. 4.

SLIPARE, m. 3. En, som slipar.

SLIPBANK, m. 2. Se *Slipstensbock*.

SLIPFIL, m. 2. Ett slags fil, hvarmed ur-makare slipa sina små stålarbeten.

SLIPGAR, n. sing. Se *Slipstensgrus*.

SLIPJUL, n. 3. Hjul, hvarpå slipning verk-ställes.

SLIPHO, m. 2. Ho med vatten, hvaruti en slipsten löper under slipningen.

SLIPHUS, n. 3. Särskilt hus för slipning, vid manufakturier.

SLIPKOL, n. 3. Kol, som användes till slip-ning.

SLIPKRÄTS, m. 3. Stammet, som blir kvar i vattnet vid slipning med pimsten eller bryne.

SLIPMASKIN, --schin, m. 3. Maskin, hvar-på alla slags skärande verktyg slipas.

SLIPMEDEL, n. 3. Medel, som begagnas till slipning.

SLIPNING, f. 2. Göromålet, då något slipas.

SLIPPA, v. n. 3. Impf. *Slapp*; pl. *Sluppo*. Sup. *Sluppit*. Part. pass. *Sluppen*. 1) Halka, falla, slinta ned, ut ifrån något som håller, om-skuter, o. s. v. *Falet slapp ur handen på henne*. S. *ned*. *Rooken slapp ned af stolen*. S. *lös*, lossna. S. *af, gå af, brista*, t. ex.: *Tråden slapp af*. S. *sönder, upp*, upplösas, gå; upp i fog, säm, o. s. v. — 2) Undkomma, blifva fri, lös, ledig; få passera. *Han har sluppit med lifvet, med förskräckelsen, med böter*. S. *för godt köp*. *Han slapp lyckligt*. *Det slapp ingen öfver bryggan*. S. *lös*, komma lös, t. ex. s. *lös ur fångelsel*. *Låta s. lös*, släppa lös, sätta i frihet. S. *hem*, få återvända hem. S. *af vakt*, blifva adöst ifrån vakt. — S. *fram*, kunna komma fram, få tillåtelse att passera, blifva framsläppt, t. ex.: *Han s-per ej fram för snö*; *jag s-per*

ej fram för honom. (Fig.) S. *fram vid exa-men*, blifva godkänd. *Ett ord slapp fram ur honom*, han låt ett ord undfalla sig. — S. *ifrån*: a) Lossna ifrån, t. ex.: *Brådet slapp ifrån*. b) Befrias ifrån. S. *ifrån någon*. *Jag kan ej s. ifrån det arbetet*. *De sluppo ifrån det bekym-ret*. — S. *igenom*: a) Falla, passera, tränga tvärs igenom. b) Se S. *fram, ut*. — S. *ihop*, få komma ihop. — S. *in*, kunna ell. få intränga, blifva insläppt, hafva lof att inträda. *Här s-per ingen in*. S. *in till, hos någon*. S. *in i kyrkan*. — S. *ned, upp, ut*, kunna ell. få komma ned, upp, ut. *Han slapp ut genom fönstret*. *Ingen slapp ut ur huset*, ingen fick komma ut. *Han s-per hvarken ut eller in*. S. *undan*, undkomma, und-slipa. S. *upp ur en sjukdom*, tillfriskna. — V. a. 4) Befrias ifrån, blifva lös och ledig ifrån; icke behöfva; icke få. *Jag kan ej s. den tråkiga människan*. *Han har sluppit febern*. *Han slapp sitt straff*. *Jag såge gerna, att jag sluppe det besväret*. S. *att göra tjenst*. *Om jag bara sluppe all se det*. *Nu s-per jag att fara till staden*. *Låt mig s. att höra flera moraler*. (Fam.) *Får jag det? Nej, du s-per*. *Det skall du nog s.* *Du s-per, förstår du*. — *Syn*. Blifva af med; blifva ifrån.

SLIPPRIG, a. 2. 1) Säges om en blöt yta, på hvilken man lätt kan halka. S. *mark*. — 2) (fig. fam.) Ej lätt, kinkig, benig.

SLIPPRIGHET, f. 3. Egenskapen att vara slipprig.

SLIPPULVER, n. 3. Pulver af åtskilliga hårda kroppar, hvilket användes som slipmedel.

SLIPQVARN, f. 2. Se *Slipmaskin*.

SLIPSTEN, m. 2. En låg cylinder af hård sandsten, som rör sig på en jernaxel, och hvar-på föremål slipas, under det den antingen vefvas omkring eller, såsom i större verkstäder, kring-föres af häst-, vatten- eller ångkraft. — Ss. *S-s-vef*.

SLIPSTENSBOCK, m. 2. Bock eller bänk, hvarvid en slipsten med vef är fästad.

SLIPSTENSBRÖTT, n. 3. Ställe, der slip-stenar brytas.

SLIPSTENSHO, se *Slipho*.

SLIPSTENSGRUS, n. sing. Fint, ifrån slip-stenen afnött grus, som vid slipning samlar sig i slipho.

SLIPVERK, n. 3. Inrättning, der flera slip-maskiner drivas med vatten-, häst- eller ångkraft.

SLIRA, v. n. 4. (sjöt.) Glida, halka ur eller ifrån.

SLISK, n. sing. (fam.) Sötsaker.

SLISKIG, a. 2. (fam.) 1) Öfverdrifvet, äckligt sött. — 2) (fig.) Öfverdrifvet smickrande eller blom-sterströdd.

SLISKIGHET, f. 3. (fam.) Sliskig smak, be-skaffenhet.

SLITA, v. a. 3. Impf. *Slet*. Sup. *Slittit*. 1) Genom långsam, stark och jonn dragning ändlångs upphäffa sammanhanget af en kropps fibrer, så att den brister tvärs af. S. *en tråd*. Brukas mest i förbindelse med partiklarna *af, sönder*; se *Afslita*, *Sönderslita*. — 2) Häftigt draga, rycka. S. *något ur händerna på en*. S. *något ifrån en*. S. *kläderna af kroppen på en*. S. *någon i häret*. S. *lös*. S. *åtskilna*. S. *af, bort, ifrån, ut*, se *Afslita*, &c. — 3) (om kläder) Nöta genom begagnande. S. *kläder*. S. *en klädning*. Neu-tralt i uttrycket S. *på, nöta på*, t. ex.: *Det tyget håller att s. på*. S. *upp, ut*, se *Utslita*. — 4) (fig.) S. *en twist*, bilägga, bemöda den. S. *spå*,

ris, afstraffas dermed. *S. ondt*, nödgas utstå mycket ondt. *Han skall få s. ondt för det* (tonvigten på det), det skall han få umgälla. (Fam.) *Kom och slåt ondt hos mig*, kom till mig och håll till godo med hvad huset förmår. *S. en hund*, stå hårdt, vara illa utsatt. — *S. sig*, v. r. Rycka sig. *S. sig ifrån någon*. *S. sig lös*. — *S-s*, v. d. Våldsamt rycka hvarandra i kläderna och håret; ryckas med hvarandra om något. *S-s och slås*. *S. om något*. — *Syn*. Dragas, Tagas, Nappas. — *S-nde*, part. akt. Brukas som part. pass. i uttrycket *S. varor*, sådana som äro underkastade slitning. — *Sliten*, part. pass. Nött. *Slitna kläder*. — *Slitande*, n. 4.

SLITAGE, slitätsch, n. 3. (till formen bildadt efter franskan) Den slitning eller nötning, ett fartyg lider, så väl på skrof som inventarier, och hvarigenom dess värde ärligen förminsas.

SLITLÄRF, n. 3. Starkt lärt att slita på. **SLITNING**, f. 2. 1) Handlingen, verknigen, då något slites. — 2) (om kläder, o. s. v.) Nötning. *Seglens s.* — 3) (mest i plur.) Smärtsam känsla i en kroppsdelt, liksom af något våldsamt slitande. *S-ar i magen*.

SLITSA, slitsa, v. a. 1. (snick.) Sammanfoga ändarna af två trästycken på det sätt, att den ena är skuren till tappar och den andra har motsvarande fördjupningar. — *Slitsning*, f. 2.

SLOCKNA, v. n. 1. 1) Upphöra att brinna. *Elden, ljuset, tobakspipan s-de*. *S. út*, se *Utslockna*. — *Syn*. Aflockna. — 2) (fig.) Dö. *Hon s-de som ett ljus*. *S. út* (om ätter), dö ut, gå ut. — *Slocknande*, n. 4. o. *Slockning*, f. 2.

SLOK, m. 2. efl. **SLOKER**, m. sing. 1) (af *Sloka*, gå och drifva; fam.) Lat odugling. — 2) Se *Slokgräs*.

SLOKA, v. n. 1. 1) Hänga slapp och nedböjd. *Blommorna s. Öronen s. på hunden*. *En hall som s-r*, som hänger ned af brist på stadga. — 2) Låta något nedhänga slappt. *Fågeln s-r med vingarna*. *Hunden s-r med öronen*, med svansen. Aktivt säges äfv. *S. vingarna, öronen, svansen*. — 3) Stryka sysslolös omkring. I denna bem. numera föga brukligt. *Gå och s.*

SLOKBJÖRK, f. 2. Se *Hängbjörk*.

SLOKGRÄS, n. 5. Örtslägtet *Melica*.

SLOKHATT, m. 2. (fam.) Slokig hatt.

SLOKIG, a. 2. 1) Slokande. *S. hatt*. *S-a blommor*. — 2) (fam.) Som liknar en slok. Se *s. ut*, se ut som en slok.

SLOKTISTEL, m. 2. pl. — *tistlar*. En Tistelart med stokande blommor. *Carduus nutans*.

SLOKÖRA, n. 4. pl. — *öron*. (fam.) Slokande öra. *En hund med s-öron*.

SLOKÖRIG, a. 2. (fam.) Som har sloköron. *En s. hund*.

SLOM (slutet o), m. 2. pl. *slommar*. Stor nors. Kallas äfv. *Norskung*.

SLOPA, v. a. 1. *S. ett fartyg*, söndertaga det, för att använda dess brukbara delar till andra behof. — *Stopande*, n. 4. o. *Stopning*, f. 2.

SLOTT, n. 5. (t. *Schloss*, af *schliessen*, sluta, stänga) 1) (ursprungl.) Fäste, borg. — 2) Stort palats, säte för eller tillhörigt furst eller adeliga ätt. *Kejsarligt, kungligt, furstligt s. Många s. äro numera i ofråsemåns ägo*. Se äfv. *Bygga*. — *Ss. S-sbetjening*, *-sborggård*, *-shöfdning*, *-skyrka*, *-skällare*, *-smur*, *-sport*, *-storn*, *-strädgård*, *-svakt*.

SLOTTER, se *Slätter*.

SLOTTSBACKE, m. 2. pl. — *backar*. Backe, hvarpå ett slott är bygd.

SLOTTSFOGDE, m. 2. pl. — *fogdar*. 1) (ford.) Kommandant på slott eller fästning. — 2) (nu) Tjensteman, som har tillsyn och handhafver ordningen på ett slott. — *Ss. S-syssla*.

SLOTTSFÖRSAMLING, f. 2. Kyrkoförsamling, hvars medlemmar hålla sin gudstjänst i en slottskyrka.

SLOTTSGATA, f. 1. Gata, som går förbi eller fram till ett slott.

SLOTTSGRAF, f. 2. pl. — *grafvar*. Graf kring ett befästadt slott.

SLOTTSHJELP, f. *S-en*, en skatt, som ursprungligen beviljades till Stockholms slottsbyggnad år 1727.

SLOTTSKANSLI, slåttskansli, n. 3. Öfverståthållarens i Stockholm eller en länsstyrelses kansli för lagsökningar, o. d. [-cancelli, -kantzli, -kansli.]

SLOTTSKANSLIBETJENT, m. 3. Tjensteman vid slottskansliet, som verkställer utsökningar o. d.

SLOTTSKAPPELL, --päll, n. 3. o. 5. Kapell på ett slott, der gudstjensten förrättas för fursten och hans hof, samt för slottsårsamling, om sådan finnes. — Äfv. *Slottskyrka*. [-capell.]

SLOTTSKNEKT, m. 2. Lägre hofbetjent, som vakar öfver ordningen vid ett slott.

SLOTTSLOFVEN, m. sing. indef. (i medeltiden) 1) Kommandantskapet på ett befästadt slott. — 2) Äfv. själfva kommandanten.

SLOTTSPLAN, m. 3. Plan utanför ett slott, eller hvarpå ett slott är beläget.

SLOTSPREDIKANT, m. 3. eller

SLOTSPREST, m. 3. Prest, som tillhör en slottsårsamling, tjänstgör i en slottskyrka.

SLOTSTRÄTT, m. 3. Så kallades den särskilda domstol, som tillförene funnits för de lagbrott, hvilka begingos inom området af konungens slott, m. m.

SLUDDRA, v. n. 1. (fam.) Hushålla värdslost med något. *S. bort*, se *Bortsluddra*.

SLUG, a. 2. 1) Som kyltigt utfinner ijenliga medel för sina ändamål och icke lätt låter lura sig af andra. *Han var mig för s. att nappa på kroken*. (Fam.) *S. som en höna*, enfaldig. — *Syn*. Se *Klok*. Äfv. *Fin*, *Förslagen*. — 2) Som röjer, tillkännagifver slughet. *S-i uppförande*. — 3) Som har sitt fulla förnuft. Endast i negativa satser. *Han är ej rätt s.* — *Syn*. *Klok*. — 4) Se *Klok*. 4. *Jag blir ej rätt s. derpå*.

SLUGHET, f. 3. Egenskapen att vara slug. — *Syn*. *Kloket*, *Finhet*, *Förelagenhet*, *Finess*, *Vishet*, *Förstånd*, *Förnuft*; *Ändamålsenighet*, *Lämplighet*.

SLUGHUFVUD, n. 4. (fam.) Slug person.

SLUGT, adv. På ett slugt sätt, med slughet. — *Syn*. *Klokt*, *Vist*, *Visigen*, *Förnuftigt*, *Förståndigt*, *Lämpligt*, *Ändamålsenligt*.

SLUKA, v. a. 1. (Äfv. i Impl. *Slök*.) Häftigt och med glupskhet svälja eller förtära. *S. maten*. *Lejonet s-de sitt rof*. I samma mening säges äfv. *S. ned*, *upp*, och (i lägre språket) *S. i sig*. (Fig.) *S. orden*, uttala dem så, att hälften liksom uppslukas, så att de ej höras tydligt. *S. något med ögonen*, med brinnande begär eller stort deltagande beskåda. — *Slukande*, n. 4.

SLUKARE, m. 3. (mindre brukl.) En, som slukar.

SLUKFISK, m. 2. Se *Svalgfisk*.

SLUMMER, m. sing. Tillstånd af halfsömn, hvarur man lätt uppvaknar, och skiljande sig genom en sakta, mindre djup andedrägt ifrån sömn.

SLUMMERAKTIG, a. 2. (fam.) Se *Sömn-*

aktig. — *Slummeraktighet*, f. 3. — *Slummeraktigt*, adv.

SLUMP, m. 2. 1) Något osorterat helt, som innehåller hvarjehanda både dugligt och dåligt. *Köpa, sälja i s.* På *s.*, på vinst och förlust. — 2) Sista lemningen af något. *S. i en butelj*.

Blandning af s-ar. — 3) (utan plur.) Tillfällig händelse. *Det var en s. som gjorde det*. *Det skedde af en s.* På *s.*, på höft, på måfå, ungefär.

SLUMPA, v. n. o. a. 1. Köpa, sälja i slump (se *Slump*, 1). *S. af en något*. *S. bort*, se *Bortslumpa*. *S. om en ting*, uppgöra köpslut om något på vinst och förlust. — *S. sig*, v. r. (fam.) Inträffa af en slump. — *Slumpande*, n. 4. o. *Slumpning*, f. 2.

SLUMPHANDEL, m. sing. eller

SLUMPKÖP, n. 3. Handel, köp, som sker i slump.

SLUMPLYCKA, f. 1. Tillfällig lycka. — *Syn*. *Lyckskott*, *Träff*, *Trojadus*.

SLUMPVIS, adv. 1) I slump. *Köpa, sälja s.* — 2) Af en slump, tillfälligtvis, händelsevis.

SLUMRA, v. n. 1. 1) Befinna sig i ett tillstånd af slummer. *S. in*, se *Instumra*. — *Syn*. *Se Sofa*. — 2) (fig.) Vara i översamhet. *Kraften s-de ännu hos honom*. — *S-nde*, part. pres. (Fig.) *S. krafter*, ej väckta till lif. — *Slumrande*, n. 4. o. *Slumring*, f. 2.

SLUMRARE, m. 3. -*RERSKA*, f. 1. En, som slumrar.

SLUMRIG, a. 2. (föga brukl.) Se *Slummeraktig*.

SLUNGA, f. 1. Redskap att kasta med på långt håll och med stark fart, bestående af en lång, vid midten bredare remsa af läder (äfv. ylle, bast, hår, senor), i hvars midt kastropen (sten, kula) lägges, hvarefter begge ändarne omfattas med handen, slungan svänges omkring en eller tvänne gånger, och ena ändan lossläppes i det ögonblick, då man tror, att kastropen skall träffa målet.

SLUNGA, v. a. 1. 1) Kasta med slunga. — 2) (i allm.) Kasta med stark fart. (Fig.) *S. bannstrålen emot någon*, bannlys honom. — *Slungande*, n. 4. o. *Slungning*, f. 2.

SLUNGARE, m. 3. eller **SLUNGKÄSTARE**, m. 5. Stridsman, som nyttjar slunga.

SLUNGORM, m. 2. Ett slags orm i S. Amerika, 30 fot lång, brun med sexkantiga svarta fläckar, och som i högt gräs lurar på sitt rof. *Boa Constrictor*.

SLUNGSTEN, m. 2. Sten, som begagnas till slunging.

SLUNK, slunnkg, m. 2. (af *Slinka*; fam.) Återstod af vätvaror; sqvätt.

SLUNT, m. 2. (prov.) Dagdrifvare, lathund.

SLUNTA, v. n. 1. (af *Slinta*; prov.) Slinta öfver, hålla sig undan, slå dank.

SLUP, m. 2. 1) Ett som en kutter tackladt, enmastadt fartyg, med bom-, topp- och stagegel. — 2) Ett slags segelbåt, tillika inrättad för rodd. (Fig. fam.) *Hålla ut med s-en*, träget hålla i. — *Ss. S-roddare*.

SLUPGAST, m. 2. Sjöman, som för en slup och har uppsigt öfver dertill hörande inventarier.

SLURF, **SLURFVA**, **SLURFVIG**, m. fl., se *Slarf*, *Slarfva*, *Slarfvig*, &c.

SLUSK, m. 2. o. **SLUSKER**, m. sing. (fam.) Sluskig karl.

SLUSKAKTIG, a. 2. (fam.) Lik en slusk; vanlig hos en slusk.

SLUSKIG, a. 2. (fam.) Osnygg i sin klädsel. — *Sluskigt*, adv.

SLUSKHET, f. 3. (fam.) Osnygghet i klädsel.

SLUSS, m. 2. (af medelt. lat. *Seclusa*, afstängd ställe i flod) 1) Vattenbyggnad i flod eller kanal, på sådana ställen, der ett starkare fall hindrar sjöfarten, och bestående i ett stängsel eller en dam af jord, trä, sten, med en eller flera portar, som höjas eller sänkas, öppnas eller stängas, för att kvarhålla eller utsläppa vattnet, och dymedelst göra fartygs framkomst på sådana ställen möjlig.

Öppna, stänga s-arna. *Graf emellan tvänne s-ar*. — 2) Brygga öfver en sådan sluss. — *Ss. S-byggnad*.

SLUSSAFGIFT, f. 3. Afgift af fartyg, som passera en sluss.

SLUSSGRAF, f. 2. pl. — *grafvar*. Gräfd kanal vid en sluss.

SLUSSMÄSTARE, m. 3. Person, som har tillsyn vid en sluss och besörjer slussportarnes öppnande och stängning.

SLUSSPENNINGAR, m. 2. pl. Se *Slussafgift*.

SLUSSPORT, m. 2. Port på en sluss.

SLUSSVATTEN, n. 3. Vatten, instängdt emellan tvänne slussar.

SLUSSVERK, n. 3. Ställe i flod eller kanal, der flera slussar äro byggda.

SLUT, n. 5. 1) Upphörande, ände af ett ting, af en handling, en verkning. *S-et af skogen, gatan, vägen*. *S-et af en trupp*. *S-et af ett tal*. *I s-et af brefvet*. *Vid årets s.* *Lifets s.* *S. på en sammankomst*, på striden. *Betalningsterminens s.* *Höra någon ända till s.* *Till s.*, sist, slutligen, t. ex.: *Till s. uppfördes*. *Komma vid s-et*, när något slutas. *Komma på s-et*, ibland de sista. *Göra s. på*, bringa till *s.*, sluta. *Göra s. på*, äfv. förbruka eller förlösa något, så att intet är kvar. *Få s. på*, hinna till slutet, få färdig. *Få, taga s.*, sluta, ändas. *Få, taga ett olyckligt s.*, sluta på ett olyckligt sätt. — Brukas ofta (fam.) adjektivt i st. f. *Slutad*, ändad, förbrukad, åtgången, all, t. ex.: *Spektaklet är s.* *Mjölken är s.* *Varan är s.* *Det är allsammans s.* — 2) Utgång. *Det är orisst*, hvad *s. det kan bli på den saken*. *S-et blef det*, att . . . *Hvad s. skall det taga?* *Vänta på s-et*. — 3) *Se Beslut*, *Köpslut*, *Bokslut*.

SLUTA, v. a. 3. Pres. *Sluter*. Impl. *Slöt*. Sup. *Slutit*. Part. pass. *Sluten*. Böjes, för bem. 3, a, b, c, efter konj. 1. 1) Noga täcka en öppning, stänga, tillsluta. I samma mening och oftare säges *S. igen*, *ihop*, *till*. *S. ell. s. igen*, *till dörren*. *S. ell. s. igen*, *ögonen*. *S. ute*, se *Utsluta*. — 2) Föra nära intill, tränga, trycka, omsluta. Endast i några få talesätt, såsom: *S. någon till sitt hjerta*, *i sin famn*, *i sina armar*, *om lifvet*. *S. en krets*, formera en k. *S. lederna*, tätt sammantränga dem. *S. i bojar*, *i jern*, fängsla med b., j. *S. ihop*, hopfoga. — 3) (fig.) a) Låta upphöra, föra till slut, fullborda; (neutralt) upphöra. Böjes för denna bem. efter konj. 1, men har i Impl. äfv. *Slöt*. *S. ett möte*, en *sammankomst*, en *öfverläggning*. *S. ett arbete*. *S. all arbete*, *att skriva*. *S. sina dagar*, dö; äfv. taga lifvet af sig. *S. taget*, *truppen*, vara den siste i läget, truppen. *Det styckel s-r boken*, är det sista. *S. en räkning*, se *Afsluta*. *S. ett hvalf*, fullborda det upptill. *Hvar s-de vi?* *Har ni ej s-dn?* *S. med*, ell. *s. upp med*, upphöra med, t. ex.: *S. med skrifoande*. *S. med att*, slutligen, till slut göra något, t. ex.: *Hon s-de med att gråta*, till slut började han att gråta. *S. af*,

se *Afsluta*. *S. upp*, upphöra. — *Syn.* Göra slut på, Bringa till slut, Ända, Lykta, Fullborda, Af-färda, Afsluta. — *b)* Härleda ett omdöme, draga slutsats om något. Böjes efter konj. 1. Har i presens äfv. *Sluter o.* i impf. *Slöt*. *Hvad skall jag s. af hans tystnad? Jag s-r deraf, att ... Efter hvad man kan s.. är förhållandet så. Att s. af utseendet, är det en bra karl. S. från det ena till det andra, från det mindre till det större.* — *c)* Komma till slut af en underhandling, till överens-kommelse, aftal rörande något. Böjes såsom i föreg. hem. *S. ett förbund, en handel ell. ett köp, en för-läkning*, ingå ett f. &c. *S. fred. S. ett giftermål. S. vänskap. S. kontrakt, afhandling om något. S. bört, se Bortsluta.* — *V. n.* 1) Böjes i allm. efter konj. 3. Gå ihop, vara tätt fogad intill något. Alltid med åtföljande partikel. *S. igen, ihop, intill, till. Fönstret, locket s-ter väl till. Dörren s-ter icke till. Klädningen s-ter icke väl till om halsen.* (Krigst.) *S. till*, förena sig med, sluta sig till, t. ex.: *Två sva-droner s-de till venstra flygeln. S. upp*, mar-schera fram och ställa sig i linje med en trupp ell. i kolonner. — 2) (efter konjug. 1) Slutas, ändas, taga slut, ända. *Det s-r aldrig väl.* — 3) (ridk.) Böja hästen inåt. — *S-s*, v. d. (böjes efter konj. 1, men har i impf. äfv. *Slöts*) Upphöra, taga slut, ända, ändas. *Hans lefnad s-des sorgligt. Stormen s-des med ett regn. Kriget lår snart s. Det s-s aldrig väl. Få se, huru det s-s. Festen slöts med ett fyrverkeri. Räkningen slöts med ett saldo på 100 r. d. Tornet s-s med en spets. Ordet s-s med en vokal på a.* — *Syn.* Lyktas, Ändas, Lykta, Ända, Afhöpa. — *S. sig*, v. r. 1) *Se Slutas.* *Det s-r sig väl.* — 2) *S. sig till*, närma sig intill, förena sig med, t. ex.: *Han slöt sig till mig, till vårt sällskap. S. sig till ett parti.* — *Sluten*, part. pass. (för hem. 1 o. 2). *Inom slutna dörrar. Sluten i bojor. Sluten fästning*, stängd. *Slutna leder*, lätt samman-trängda. *Slutet bord, lag, sällskap*, inskränkt till vissa personer, utan tillträde för andra. *Spisa vid slutet bord.* Brukas äfv. adjektivt om per-soner, och betyder då: Ej meddelssam, ej böjd att yppa sina tankar för andra. *En s. menni-ska.* — *Sluta d.*, part. pass. (för hem. 3, a, b, c.) *Gudstjensten är s. Efter s. öfverläggning. Slutadt ell. slutet köp. Slutadt ell. slutet fred.*

SLUTANDE, n. 4, 1) (aktivt) Handlingen, hvarigenom något slutas, afslutas, o. s. v. — 2) (neutralt) Upphörande.

SLUTARE, m. 3. (sjöt.) Eftersta fartyget af en flotta, som ligger i linje.

SLUTBLECK, n. 5. Vid en dörrkarm fästadt bleck, som upptägar kolfven i låset.

SLUTBOKSTAF, m. 3. pl. — *bokstäfver.* Bok-staf, som slutar ett ord.

SLUTELIG, **SLUTELIGEN**, se *Slutlig*, *Slut-ligen*.

SLUTEN, a. 2. neutr. — *et.* Se under *Sluta*.

SLUTFÄLL, n. 3. 1) De sista orden i ett tal, en period, en mening, en vers, med afseende på nummer eller rytm. — 2) (i musik) a) De sista tonerna af ett stycke, en repris, en strof. — b) Se *Kadens*, 1.

SLUTFÖLJD, f. 3. Se *Slutledning*, *Slutsats*.

SLUTHULT, n. 5. (skepp.) Ett stycke trä eller jern, som sättes i sluthultsgattet, för att uppbära stängon på ett fartyg.

SLUTHULTSGATT, n. 5. (skepp.) Ett fyrkan-tigt hål i understa ändan af en stång.

SLUTKAPPA, f. 1. Fyrkantigt bleck, fästadt vid en dörrkarm, för att upptaga kolfven i låset.

SLUTKONST, f. 3. Läran om sättet att göra slutledningar. — *Syn.* Slutledningskonst, Dialek-tik, Logik.

SLUTLEDNING, f. 2. (log.) Ett omdömes här-ledning ur andra. *Riktig, falsk, oriktig s.* — *Syn.* Föruftsutslut, Slutaföljd, Syllogism.

SLUTLIG, a. 2. Till slut gifven, inträffad; som medför slutet af något. *S-t svar, samtycke. S. förklaring. Få ett s-t nej.* — *Syn.* Ändlig, Definitiv, Afgörande.

SLUTLIGEN, adv. Till slut, till sist; ändt-ligen, omsider.

SLUTMENING, f. 2. 1) Mening, som slutar ett stycke, ett kapitel, ett tal, o. s. v. — 2) Men-ing, som innehåller den slutsats, hvartill man genom en slutledning kommit.

SLUTMUSKEL, m. 3. pl. — *muskler.* (anat.) Muskel, som öppnar och tillsluter en öppning.

SLUTNING, f. 2. Handlingen att sluta (för alla hem. utom för 3, b). *Dörrens s. Leder-nas s. Räkenskapers s. S. af fred.*

SLUTPUNKT, m. 3. Sista punkten, mening-en i ett tal, o. s. v.

SLUTPÅSTÄENDE, n. 4. Slutligt påstående.

SLUTQVADRAT, --drät, m. 3. (boktr.) En fjerdedels kvadrat. *Jr. Kvadrat, 3.*

SLUTRIM, n. 3. Rim i slutet af verser.

SLUTRÄKNING, f. 2. 1) Sista hufvudräk-ningen för en affär, en förvaltning. — 2) Slutlig uppgörelse af räkenskaperna mellan tvänne per-soner.

SLUTSATS, m. 3. 1) Sista satsen i ett för-nuftsslut, eller det slutliga omdöme, som härledes ifrån de föregående. *Jag drager deraf den s-en, att ...* — 2) Se *Slutledning*. *Följd af s-er. Göra s-er. Falsk s.* (kan sägas för begge hem.) — 3) Sats i slutet af ett tal.

SLUTSEDEL, m. 2. pl. — *sedlar.* En mäk-lares skriftliga betyg rörande ett genom honom uppejördt köpslut.

SLUTSIRAT, --ät, m. 3. Sirat vid slutet af något.

SLUTSTAFVELSE, m. 3. Stafvelse, som slutar ett ord.

SLUTSTEN, m. 2. 1) Kilstenen öfverst, midt på ett hvalf. — 2) Sista stenen i en rad af stenar uti en mur. — 3) Se *Bindsten*.

SLUTSTYCKE, n. 4. Stycke, som utgör slutet af något.

SLUTSÄTT, n. 3. Sätt att göra förnuftsutslut, att sluta.

SLUTT, a. 1. o. adv. Slutande.

SLUTTA, v. n. 1. Säges om lutande ytor, isynnerhet om mark. *S. sakta*, hafva obetydlig lutningsvinkel. *S. hastigt*, hafva den större. — *Syn.* Afslutta, Dosera. — *S-nde*, part. pres. Brukas ofta nästan adjektivt. *S. mark.*

SLUTTNING, f. 2. 1) En ytas lutning. Säges isynn. om mark. *Sakta, ringa s. Hastig, stark s.* — *Syn.* Affall, Dosering. — 2) Slutande yta, mark.

SLUTVÄRN, n. 3. (fortif.) Ett mindre fältverk, beläget innanför ett större. — *Syn.* Redutt.

SLYNA, f. 1. (fam.) Lösaktig qvinna. Brukas stundom skämtvis. *En lång s.*

SLYNGEL, m. 2. pl. *slynglar.* (t. *Schlingel*) Se *Lymmel*. *En lång s.*

An m. *Ihre* härleder ordet ifrån isl. *Slækin*, trög och lat; det skulle således egentligen be-tyda: Lat odugling. Sammansättningen *Slyn-*

gelör synes dock visa, att det snarare betyd-t: en rå och oerfaren yngling. Måhända dimi-nutiv af *Slunt*.

SLYNGELAKTIG, a. 2. Som liknar en slyn-gel eller dess sätt, skick, väsende, uppförande. — *Slyngelaktighet*, f. 3. — *Slyngelaktigt*, adv.

SLYNGELÄR, n. 3. pl. (fam.) Ungdomsåren, då man är oerfaren och i allmänhet mera lyder sina tycken och böjelser, än förnufts röst.

SLYNGON, n. 3. Se *Blåbär*.

SLÅ, v. a. 3. Impf. *Slag*. Sup. *Slagit*. Part. pass. *Slagen*. 1) (i allmänhet) Med häftig rörelse drivas emot ett föremål. *En takpanna föll ned och slog mig i hufvudet. Dörren slog honom i pannan. Ett träd föll och slog ihjel honom. Bommen slog honom i sjön. S. åf, se Afslå. Hagel har slagit af säden. S. igen*, häftigt till-sluta, t. ex.: *Blåsten slog igen dörren. S. ned, se Nedslå. S. till*, träffa med ett plötsligt och våldsamt slag, t. ex.: *Bommen kom och slog till honom.* — 2) (med person till subjekt) Med häf-tighet drifva, antingen blotta handen eller något, som deraf hålles, emot ett föremål. *S. handen emot väggen. S. näsven, klubban i bordet. S. med hammare, med klubba. S. två slag på porten. S. värjan ur handen på någon. S. en spik i väggen, indrifva den med hammare i väggen. S. någon i hand, på axeln.* (Talesätt) *S. spiken på hufvudet*, träffa alldeles rätt. — Brukas ofta absolut, t. ex.: *S. i dörrarna*, smälla i d. *S. på porten*, på dörren; bulta derpå. *S. på stället*, hamra derpå. — *S. åf, se Afslå. S. fast*, fästa, spika fast. *S. för*, se *Förslå. I. S. sigill*, lås för, sätta sigill, lås för. *S. ifrån*, lossa, fränbryta. *S. igen*, häftigt stänga, till-sluta, t. ex.: *S. igen dörren, locket.* — *S. igenom*, med slag af hammare o. s. v. drifva igenom, t. ex.: *S. en spik igenom väggen.* — *S. ihop*, slå emot hvartannat, t. ex.: *S. ihop händerna*; äfv. slå fast vid hvartannat, fästa ihop; äfv. skjuta ihop, tillsammans, in i hvartannat; äfv. med slag hoppacka; äfv. tillsluta, t. ex.: *S. ihop en bok.* — *S. in, ned, se Inslå, Nedslå. S. ned frukt*, med slag eller kastning falla frukt ifrån trädet till marken. *S. ned tält*, nedtaga dem. *S. ned ett bord*, nedfälla dess skifva. — *S. omkull*, slå till något, så att det faller omkull. *S. på en sträng*, anslå den. *S. skenor på ett hjul*, med spikar fästa dem derpå. *S. på*, slå hårdare, for-tare; slå dugtigt; fortfara att slå. *S. till*, gifva ett hastigt och häftigt slag. *S. under*, sätta slår under. — *S. upp*, se *Uppslå. S. upp bod*, börja bodhandel. *S. upp sin bod*, öppna den. *S. upp en tunna*, öppna den; börja tappa derur. *S. upp en sort vin*, börja att tappa deraf. *S. upp en butelj*, draga korken ur en fylld och korkad butelj. *S. ut, se Utslå.* — *Syn.* Banka, Bulta, Daska, Dänga. — 3) Genom slag eller stark rö-relse gifva något en viss beredning. *S. mynt*, prägla m. (Bokb.) *S. en bok*, med slaghammare slå flera ark på en gång på en jern- eller sten-häll. *S. tegel*, tillverka t. *S. murbruk*, bereda det genom ältning. *S. rep*, sno rep på repslagar-bana. *S. olja*, pressa sädan vid oljestageri. — 4) a) Med blotta handen, med vapen eller till-hygge drifva till någon, för att skada honom till lif eller lem, eller försäka smärta. *S. någon med en häpp, ett ridspö. S. någon för pan-nan. S. någon i synen, i hufvudet, på fing-arna, på örat.* Har äfven djur till objekt, t. ex.: *S. en hund, en katt. S. en häst*, slå

honom med piskan. — *S. åf, se Afslå. S. efter, åf någon*, slå med armen, med ett vapen o. s. v. efter en bortgående, eller i riktning åt någon, men utan att slaget träffar. *S. ifrån sig*, med slag drifva bort ifrån sig, försvara sig. *S. igen, tillbaka*, gifva slag tillbaka. *S. ihjel, till döds*, döda genom slag; dräpa. (Fam. talesätt) *Det s-r ingen ihjel*, dermed är ej mycket bevändt. *S. omkring sig*, utdela slag åt alla håll. *S. till*, gifva ett plötsligt och häftigt slag. *S. benen undan*, slå till benen på någon, så att han faller. *S. ut, se Utslå.* — *b)* Tildela någon en mängd slag, gifva stryk. *S. någon förderfvad. Han har blifvit illa slagen. S. någon till krympling*, så att han blir krympling. *S. någon sönder och samman*, alldeles förderfvad. *S. ar-mar och ben af någon*, slå någon högst illa. — *Syn.* Piska, Rappa, Ge stryk, Basa, Basa på, upp, Klappa, Badda, Banka, Fukta, Damma på, Dänga, Ge påkölja, Ge rammel ell. rammelbuljong, På-klappa, Påpacka, Påpiska, Pårapa, Pårumfa, Påtröska. — *c)* (om vissa rofdjur) Fälla, döda. *Yargarne, björnarne ha slagit en ox.* — *d)* (om hästar) *S. ell. s. bakut*, sparka bakut. *Hä-sten s-r. Hästen slog mig på benen, siog af benet på honom.* — 5) Kasta, stöta. *S. något i ögonen på en. S. en sten i hufvudet på någon. S. hufvudet emot en sten*, stöta det emot &c. (Fig. fam.) *S. i vädret*, se *Väder. S. boll. S. bom, s. fel* (se *Bom, Fel*). *S. åf, bört, se Afslå, Bortslå. S. fram*, kasta fram; (äfv. fig.) t. ex.: *S. fram ett ord. S. i stycken*, slå till något eller kasta det i mörken, så att det går i stycken. *S. sönder, se Sönderslå. S. tillbaka*, se *Aterkasta. S. en duk öfver*, kasta, hölja, breda en duk öfver. — 6) Utgjuta, utslå, hålla, ösa. *S. vin i ett glas. S. äricka ur kannan. S. glaset fullt. S. säden i säcken. S. vatten öfver något. S. bört, i, se Bortslå, Islå.* (Fam.) *S. i sig*, häftigt hålla i sig, ur-dricka. *S. ihop*, hålla, ösa tillsammans. *S. vat-ten, sand på något. S. vin på buteljer*, tappa det på b. *S. tillbaka. S. ut, se Utslå.* — 7) Fälla, kullkasta. *S. någon till marken, i golf-vel. S. någon af hästen. S. under sig*, kasta omkull under sig. *S. ned, omkull. S. kaglor*, roa sig med kägelspelet. *S. tre kaglor. S. kung-en. S. hela bataljonen*, alla kaglorna. — 8) Afslå (gräs), afmeja. *S. gräs*. I samma mening brukas absolut blotta ordet *Slå*, t. ex.: *Det är tid att börja s. Han har redan slagit.* Man säger äfven: *S. en äng*, o. s. v. — 9) Besegra, öfvervinna. *S. en krigshär. S. fienden på flyk-ten. S. tillbaka en fiendes anfall.* — 10) (i brädspel, schack, o. s. v.) Borttaga en pjes för motspelaren. *S. drottningen* (i schack). *S. en bricka, ett band* (i brädspel). — 11) Säges äfven om det klingande ljud, hvarmed ett ur tillkännagifver, hvad tiden är liden. *Hvad s-r klockan? Hon s-r ett. Hvad är klockan? Hon är ett slagen, har slagit ett. Detta ur slår kvarter, timmar*, anger genom klockslag q., t. — Absolu-t säges: *Klockan s-r, timman s-r. Det uret s-r ej.* — 12) Omveckla, omsvepa, infälla i något. För denna hem. alltid åtföljd af partikel (van-ligen om, äfv. in). *S. låg, segelgarn m. m. om något. S. papper, duk &c. om, omkring något. S. om sig*, insvepa, inveckla sig uti. *S. in nå-got i papper.* — 13) *Slå* brukas för öfrigt i vissa talesätt och ingår med partiklar i åtskilliga förbindelser, hvilka teke gerna kunna hänföras till någon af föregående bemärkelser. *S. eld,*

genom slag af eldstå emot en flinta frambringa eid. *S. en knut*, göra en k. *S. brygga öfver en ström*, bygga, lägga en b. &c. *S. låger*, se *Låger*. *S. en ring*, bilda, formera en krets. *S. marsch*, genom trumslag gifva tecken till marsch. *S. takten*, med taktpinne o. s. v. beteckna takten. *S. åder*, se *Aderlåta*. *S. en drill*, i sång göra en drill. *S. vad*, ingå vad. *S. dank*, se *Dank*. *S. rötter*, se *Rol*. (Fig.) *Samvetet s-r* honom, han erfar samvetsföreläsa. — *S. åf*, se *Afslå*. *S. hölden af något*, se *Kylslå*. (Fig.) *S. åf en diskurs*, vända samtalet på andra ämnen. *S. åf med skämt*, vända i skämt. — *S. ån*, se *Anslå*. — *S. bört*, se *Bortslå*; äfv. (fig.) skingra, fördrifva, t. ex.: *S. bort sorg*, ledsnad, ledsamheter, fruktan, o. s. v. *S. bort dessa tankar*, öfvergif &c. *S. bort med skämt*, löje, vända i s., l. *S. efter*, se *Efterslå*. — (Boktr.) *S. emellan*, insätta spatier emellan rader, stycken. — *S. före*, se *Föreslå*. — *S. i jern*, fängsla i bojer, kedjor. — *S. ifrån sig*, gifva ifrån sig, t. ex.: *S. ifrån sig sukt*. (Fig.) *S. ifrån sig bekymmer o. d.*, se *S. bort*. — *S. igenom en sil*, ett såll, se *Sila*, *Sälla*. — *S. ihop*, lägga ihop, summara, räkna ihop, sammanslå, t. ex.: *S. ihop flera summor*. *S. ihop varor*. *S. ihop småsaker vid en auktion*. *Han slog ihop alla skälarna till en*. — *S. på böter*, se *Pliktfälla*. — *S. en på pungen*, se *Pungslå*. — *S. till riddare*, gifva riddareslaget (se d. o.). (Fig.) *S. till*, uppgifva, t. ex.: *S. till ett skrott*. — (Fig.) *S. under sig*, emot all rätt tillskans sig. *S. handeln under sig*, draga till sig all handeln. — (Fig. fam.) *S. upp en oration*, börja att orera. *S. upp språklådan*, se *Språklåda*. — *S. ur hågen*, se *Håg*. — *S. öfver*, se *Öfverslå*. — *V. n. 1*) Med fart roras, drivas emot något eller åt ett håll. *Böjorna s. mot skeppet*, emot stranden. *Vågen, sjön slog in*. *Regnet, röken s-r in*. *Vågen slog öfver skeppet*. — *S. fram*, drivas fram. — *S. ned*: a) Drivas ned, t. ex.: *Röken s-r ned*. — b) (fam.) Falla ned, t. ex.: *Gossen slog ned ifrån stolen*. — c) (om fåglar) Flyga ned, för att gripa eller sätta sig. *Örnen s-r ned på sitt rof*. *En fågel s-r ned i en åker*, i ett träd. — d) Sages om åskstrålen, då den tar riktning emot jorden. *Åskan slog ned*. *Åskan har slagit ned i tornet*. *S. tillbaka*, falla, studsas tillbaka. *S. upp*, drivas, bytta sig upp, t. ex.: *En ånga slog upp*. *Giften har slagit upp*. — 2) Hafva en hastigt klappande rörelse. I uttrycken: *Hjertat, pulsen s-r*. — 3) (om vissa fåglars sång) *Vakteln s-r*. — 4) (om segel) *Fladdra*. — 5) *S. på trumma*, med trumponarna på trumma slå marsch o. s. v. *S. på pukor*, med pukpinarna slå på detta instrument, till beledsagning för andra musikinstrumenter. *S. på harpa*, spela på h. — *S. ån*, se *Anslå*; äfv. (fam.) lyckas, hafva framgång. *S. efter en rytmare*, spana efter honom. (Jäg.) *S. i topp*, flyga i toppen af ett träd och der sätta sig. *S. i sko*, se *Sko*. *S. i hufvudet*, förorsaka yrsel, rusighet. (Fam.) *S. i ögonen*, lysa i ögonen, väcka starkt uppseende. *Bläcket s-r igenom*, tränger igenom papperet. *Papperet s-r igenom*, är så löst, att bläcket tränger igenom det. — *S. in*: a) Flytta sig inåt, t. ex.: *Kopporna slogs in*. — b) Gå i fullbord, sannas, inträffa. *Hans spådom slog riktigt in*. — c) *S. in med*, öfverensstämma med. — *S. om*, förändras, t. ex.: *Vädret, lyckan slog om*. — (Fam.) *S. omkring*, försigtigt känna sig före, innan man börjar orda om det, som lig-

ger en om hjertat. — (Fam.) *S. stort* på ell. blott *S. på*, lefva stort. — *S. till*: a) Tillkomma. *En feber slog till*. — b) (jäg.) *S. till*, flyga ned och sätta sig. — c) *Vintern slog till*, det blef starkare vinter. — d) Lyckas. *När fisket s-r till*. — *S. upp*: a) Bilda sig genom höjning. *En blemma, en böld slog upp*. — b) Upphöra. *Föret har slagit upp*. *Vintern s-r snart upp*. *Det s-r upp*, blir lö. — c) (fig.) Bryta förbindelse med någon. *S. upp med sin fastnå*. — d) (jäg.) Sages om fågel, som sätter sig i träd. — *S. öfver*: a) Gå öfver till andra sidan (såsom tungan på en vägg). — b) (fig.) Öfvergå till annat tillstånd, förändras. — c) (fig.) Vara för mycket, gå till öfverdrift. — *S. sig*, v. r. 1) Med handen, knytnäven o. s. v. gifva sig själf slag. *S. sig för bröstet*, för pannan. — 2) Stöta sig. *Han föll och slog sig illa i pannan*, slog sig ett hål i hufvudet. — 3) Genom slag, med strid, med våld bana sig väg fram. *S. sig igenom fienden*. *S. sig lös*. *S. sig fram*, in. *Truppen blef instängd, men slog sig ut*. (Fig.) *S. sig fram, igenom*, hjälpa sig fram. *S. sig ifrån*, skilja sig ifrån, lemna, öfvergifva, t. ex.: *S. sig ifrån världen*. *S. sig lös*, slita sig ifrån arbete, göromål, för att roa sig. *S. sig till* (tonvigten på *slå*), med kamp och strid. (fig.) med mycken möda och hårdt arbete vinna. *S. sig ut*, berga sig, t. ex.: *Han s-r sig rätt bra ut*. — 4) Kasta sig, falla. *S. sig baklänges*, i golvet. *S. ned sig*. *S. omkull sig*. — 5) (om köld) Gifva efter, blifva lindrigare. (Om vin) Blifva dufven, afslagen. (Om fönster, väggar, o. s. v.) Blifva immig, fuktas, vätskas. (Om bräder, virke, trärsaker, o. s. v.) Bugta sig, krokna. (Om väderleken) Förändra sig. (Fam.) *S. sig ihop, tillsammans*, förena sig, t. ex.: *S. sig ihop om en utgift, om en handel*. *S. sig ned*, nedsätta sig på ett ställe, för att der blifva boende. *S. sig på*, *till*, vinnlägga sig om, öfverlemna sig åt, t. ex.: *S. sig på studier*, för ell. till *fylleri*; *s. sig till handel*, till ett handverk, till *lättja*. *S. sig till ett parti, på ens sida*, öfvergå till ens parti, på ens sida. *Det s-r sig till torra*, det blir torr väderlek. *En annan orsak slog sig till*, tillkom. *Det slog sig till kallbrand*, öfvergick till k. — *Slås*, pass. Blifva slagen. *Ången skall s-s i morgon*. *Fienden slogs lätt ur fältet*. — *Släss*, v. dep. Med eller utan vapen strida med någon. *S. med någon*. *S. med knytnävarna*. *S. på värja*, på *pistoler*, *S. om något*. *Han s. gerna*. — *Syn*. Strida, Kämpa, Fäkta, Karpas, Nappas, Slitas, Dras, Banka på hyarandra. — *Slående*, part. akt. Brukas äfven aktivt och betyder då: Fullkomligt vederläggande, bevisande, öfvertygande, bindande, ovedersäglig, t. ex.: *Ett s. bevis, skäl, argument*. — *Slagen*, part. pass. *S. ång*. *S. bricka*, *pjes*. *En i grund s. armé*. (Fig.) *S. med blindhet*, förblindad, bedräd. — Brukas äfv. adjektivt i betydelsen: Betagen, förvirrad, nedslagen. *Han stod alldeles s. vid denna nyhet*. Anm. Man har yrkat, att v. dep. *Släss*, ehuru med kort vokalljud, borde skrivas *Slås*, hvilket onekligen har skäl för sig. Äldre lexikografer äro härutinnan skiljakiga. *Spegel, Sjögren och Weste* hafva: *Slås*; deremot *Ure och Schwedt*: *Släss*; *Ure* gör till och med uttryckligen skilnad emellan *Slås* och *Släss*. Bruket har nu så allmänt förklarats sig för *Släss*, att en återgång törde blifva svår, om icke omöjlig, helst detta skriftligt har uttalet så bestämt för sig.

SLÅ, f. 2. Smalt, jomtjockt stycke af trä eller jern, hvarmed någonting sammanhålles eller befästes. *S. på en stol*. — Har sammansättningen Tvärså.
SLÅ, se *Ormslå*.
SLÄNDE, n. 4. Handlingen eller verkningen, då någon eller något slår.
SLÄN, f. sing. Se *Stärkbärbuske*.
SLÄNBÄR, n. 3. Se *Stärkbär*.
SLÄNBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. Se *Stärkbärbuske*.
SLÅNGA, f. 1. Växtsläktet *Zostera*, vid hafstränder. Kallas äfv. *Tång*, *Hafstång*.
SLÄSS, se under *Slå*.
SLÄSSKÄMPF, m. 2. pl. — *kämpar*. Se *Slagskämp*. — *S-par*, pl. (bot.) En art *Groblad*. *Plantago media*.
SLÄTTER, m. 2. pl. — *slättrar*. 1) Grässets aftagning med lie på ångar. — 2) Se *Slättertid*. [Slotter.]
SLÄTTERBLOMSTER, n. 3. Örten *Parnassia palustris*, som blommar vid slättertiden, med hvita blommor.
SLÄTTERGRÄS, n. 3. eller
SLÄTTERGRÖ, m. sing. Se *Ångsgrö*.
SLÄTTERKÄRL, m. 2. En, som förrättar slätter.
SLÄTTERKULLA, f. 1. Se *Frukål*, 2.
SLÄTTERLÖN, f. 3. Dagspenning åt en slätterkari eller betingad lön för en hel slätter.
SLÄTTERMYRA, f. 1. Fortfäit, hvars yta är knappt så mycket beväxt, att den lönar bergningskostnaden.
SLÄTTERTID, m. 3. Den tid på året, då ångarne slås.
SLÄTTERVÄDER, n. 3. Väderlek under slättertern.
SLÄTTERÖL, n. 3. Kalas efter slutad slätter.
SLÄTTERÖRT, f. 3. Örtslägtet *Parnassia*.
SLÄCKA, v. a. 2. 1) Göra, att något slocknar. *S. eld*, *ljus*. *S. en vådeld*. *S. glödande kol*. *S. jern*, lägga glödhett jern i vatten. *S. åf*, *åt*, se *Afsläcka*, *Utsläcka*. — 2) *S. kalk*, med vatten öfvergjuta bränd kalk. — 3) (fig.) Göra, att något upphör; tillfredsställa. *S. törsten*. *S. sitt begär*, sin nyfikenhet, sin hämdlystnad. *S. sin vrede*, *sin hämd*, *sin harm* på någon.
SLÄCKANDE, n. 4. Handlingen, verkningen, hvarigenom något släckes.
SLÄCKARE, m. 3. En, som släcker.
SLÄCKBALJA, f. 1. (bag.) Balja med vatten, hvari ugnsvasten doppas emellanåt vid kolens utsoppning ur ugnen.
SLÄCKNING, f. 2. Se *Släckande*. — *Ss*.
S-sredskap.
SLÄDDYNA, f. 1. Dyna, hvarmed sitsen i en slåde är beklädd.
SLÄDE, m. 2. pl. *släddar*. (prov. *Slåda*) 1) Åkdon med medar under, som begagnas vintertiden på is eller snöbetäckt mark. *Åka på s.* — 2) a) Ett slags repslagar-redskap. — b) Se *Aflöpningsslåde*. — c) Benämning på åtskilliga slags redskap i verkstäder, o. s. v. — *Ss*. *Släddarfart*, -mede, -åkning.
SLÄDFÄLL, m. 2. Skinnfäll, som svepes om fötterna, då man åker på slåde.
SLÄDFÖRE, n. 4. Väg, betäckt med snö, så att man kan åka på slåde. *Godt, dåligt s*. *Nyttja s*. *På s-t*, medan det ännu är slädföre.
SLÄDNÄT, n. 3. Nät, som ifrån framdelen

af en slåde utbredes öfver hästryggen, för att hindra uppkastning af snöklumpar.
SLÄDPARTI, n. 3. Lustparti af ett sällskap, som öfverenskommit att roa sig med släddäckning.
SLÄDSKÄRM, m. 2. Skärm på en slåde, till skydd för af hästen uppkastade snöklumpar.
SLÄDTRAFVARE, m. 3. Snabbloppande häst, inöfvad att travfa för slåde.
SLÄDTÄCKE, n. 4. Täcke, hvarmed vid släddäckning fötterna omsvepas.
SLÄGGÅ, f. 1. (af *Slå*) Stor, tung hammare, som vid smidning förses med begge händer.
SLÄGGÅ, v. n. 2. (af *Slå*) Slå, hamra med slägga. — *Släggnig*, f. 2.
SLÄGT, f. 3. (af *Slag*) 1) Alla, som härstamma från en gemensam stamfader, ofäst förande samma gemensamma namn (Slägnamn). *Tillhöra en gammal s*. *De äro af samma s*. *Af god s*, af god härkomst. — *Syn*. *Ätt*, *Famili*. — 2) (i sing.) Skyldemän, släktlingar. *Hafva rik s*. *Hela s-en duger till ättel*. (Ordspr.) *S. och vännar äro värs*. — 3) (i sing.) Se *Släktskap*. *Vara i s. med någon*. *Han är liten i s. med mig*. *Gifta sig för nära i s-en*, i förbuden släktled. I talspråket bortkastas gemenligen prep. *i*, t. ex.: *Vi äro nära s*. *De äro s. på långt håll*. (Fam.) *Tjocka s-en*, nära släktlingar. — 4) (bibl.) Stam af ett folk. *Israels s-er*.
SLÄGTÄGG, n. 3. Agg, som en släkt hyser till en annan.
SLÄGTAS, v. d. 1. *S. på någon*, se *Bräs* (på).
SLÄGTBAND, n. 3. Se *Släktförbindelse*.
SLÄGTBOK, f. 3. pl. — *böcker*. Bok, som innehåller en slägtis ättledning med alla dess utgreningar.
SLÄGTBOKSTAF, m. 3. pl. — *bokstäfver*. (gram.) Bokstaf, som till ljudet är bestämd med en annan.
SLÄGTE, n. 4. (af *Slag*) 1) (i allm.) Sammanfattning af flera arter, som öfverensstämma i vissa gemensamma, väsentliga kännetecken. *Arter af samma s*. — Dit höra samansättningarna *Djurslägte*, *Växtslägte*, *Memiskoslägte*, m. fl. — 2) Alla på samma tid lefvande människor. *På hvarje århundrade räknas tre s-n*. *Från s till s*. — *Syn*. *Generation*.
SLÄGTFÖLJD, f. 3. Följd af efter hvarandra lefvande personer, som i rätt nedstigande linie härstamma från en gemensam stamfader.
SLÄGTFÖRBINDELSE, f. 3. Skyddskapsförhållande mellan tvneen eller flera personer.
SLÄGTGODS, n. 3. Gods, som länge tillhört en viss släkt, helst om det är fideikommiss.
SLÄGTGREN, f. 2. Personer, hvilka tillhöra en utgrening af en släkt.
SLÄGTHAT, n. 3. Hat, som en släkt hyser till en annan.
SLÄGTING, m. 2. Person, som är bestämd med en annan. *Han är min nära s*. *Vi äro s-ar på långt håll*. *S-ar på fädernet*, på *mödot*. — Skrifves äfv. *Släktinge*. — *Syn*. Skyld, Skyldeman, Närskyld, Anhörig, Anförvärd, Frände.
SLÄGTKÄR, a. 2. Som hyser mycken välvilja för sina släktlingar.
SLÄGTKÄRLEK, m. sing. Stark välvilja hos en person för alla, som tillhöra dess släkt.
SLÄGTTLED, m. o. n. 3. o. 5. Hvarje särskild led i en slägtföjd.
SLÄGTTLEDNING, f. 2. Se *Ättledning*.
SLÄGTTLINJE, släggföjd, f. 3. Följd af slägtled, nedstigande från en gemensam stamfader.

SLÄGTNAMN, n. 5. Namn, gemensamt för alla dem, som tillhöra samma släkt.

SLÄGTRÄGISTER, släggtręst'r, n. 8. Register, innehållande en åskådlig framställning af en persons härstamning jemte dess sidoförvandter. Brukas äfv. om hästar af ädlare ras.

SLÄGTSKAP, f. 5. 1) Det förhållande, som ägor rum mellan personer, hvilka hafva samma gemensamma stamfader. S. på *fadern*, på *mödern*. — 2) (Üg.) Stor likhet i vissa väsentliga egenskaper eller omständigheter. — Syn. Skyldskap, Anförvandtskap. — Ss. S-sförhållande.

SLÄGTTAFLA, f. 1. Se *Stamtafta*.

SLÄGTECKEN, n. 5. Gemensamt kännetecken för alla arter, som tillhöra ett släkte.

SLÄGTTYCKE, n. 4. Vissa ansigts- eller karaktersdrag, som i allmänhet tillhöra medlemmarna af någon viss släkt.

SLÄNDA, f. 1. 1) Enkelt spinnredskap, som brukades innan spinrockens uppfinning, bestående af en rundsvartiv, kvarterssläng pjes af trä, på midten tjock, mot ändarna afsmalnande. — 2) S-dor, benämning på 5te Ordningen af Insekterna. Se vidare *Sjöslända*, *Dagslända*, *Trollslända*, *Skorpionsslända*.

SLÄNG, m. 2. (af *Slå*) 1) Slag af något, som slänges eller svänges. *Der* Pisksläng, *Käppsläng*. *Få en s. af piskan*. (Fam.) *Få, ge s-ar*, stryk. *Byta s-ar*, släss. Se äfv. *Slaf*. — 2) Svängning. *Släden gjorde en s.* — 3) Långt, krokigt streck, som hastigt göres med pennan vid skrifning. *Göra en s. vid ändan af en bokstaf*. — 4) (fig. fam.) Början till en sjukdom; äfv. hyllande i viss mån af irläror; äfv. något liknande i smak, o. s. v. *Hafva en s. af lungnot*, *af kätter*, *af pedanteri*, *af fritänkeri*, ej vara fri för lungnot, o. s. v. *Det har en s. af...*, en smak af...

SLÄNGA, v. 3. o. n. 2. (frekventativ af *Slå*) 1) Häftigt och värdestöst kasta eller slå (egentl. genom en horisontel rörelse utåt med armarna). *Han s-gde mössan i vägen*. *Thor s-gde hammaren efter trollet*. S. i dörrarna, slå häftigt i dem. S. bort, fram, in, ut o. s. v., kasta, vräka in, ut, &c. S. ut, gifva en släng, t. ex.: S. till någon med piskan. — Syn. Se *Kasta*. — 2) Svänga. S. benen, armarna, ell. s. med benen, med armarna. S. hufvudet af och an. S. på hufvudet. S. kappan öfver aelarna. *Släden s-gde i diket*. S. på sig, på kroppen, värdestöst svänga kroppen af och an. S. på nacken, knycka på nacken (till tecken af förakt). — S. sig, v. r. Kasta och kröka sig. (Fam.) S. sig som en mask. — *Slängd*, part. pass. (Fam. o. adjektivt) Som förstår att slingra sig undan, att svänga sig; fintlig, illparig. — *Slängande*, n. 4.

SLÄNGARE, m. 5. Se *Storhufvud*.

SLÄNGKAPPA, f. 1. Stor, vid kappan utan ärmar.

SLÄNGKYSS, m. 2. Kyss, som man låtsar kasta med fingerändarna. *Ge någon en s.*

SLÄNGNING, f. 2. Handlingen, då man slänger; äfv. rörelsen, då något slänges.

SLÄNGPOLSKA, f. 1. Allmänt bekant dans, hvarvid de dansande svänga omkring med hvarandra.

SLÄNT, m. 5. (af *Slänta*) Stutning.

SLÄNTRA, SLÄNTRIAN, se *Stentra*, *Slentrian*.

SLÄP, n. 8. 1) Något, som släpar. Förlängning baktil på kappor och fruntimmerskläder,

hvilken räcker ett temligt stycke på marken och vid gåendet släpar efter. *Utledning med s.* — 2) Något som liknar ett släp, t. ex. svansen på en komet. — 3) (fig. fam.) Följe. *Man kan ej bjuda honom för hans s. skull*. *Taga i s.*, i släptåg. — 4) (Üg. fam.) Träligt arbete. *Med mycket s.* — Syn. Släpande, Släparbete, Trälände.

SLÄPA, v. a. n. 1. 1) Draga något efter sig på marken eller golfvet. S. en *grannruska efter sig*. S. *med sig något*. (Neutralt) S. *på något*. (Sjöt.) S. *ankaret*, draga det efter sig på sjöbotten. (I musik) S. *toner*, tätt sammanbinda dem. S. *bört*, se *Bortsläpa*. S. *ihop*, omkring. *Tillbåka, ut*. (Fig.) S. *någon med sig öfverallt*, hafva någon öfverallt med sig i följe. S. *ihjel*, pålägga allt för tryckande arbete. S. *ihop*, med mycket släp samla. S. *på en något*, påbörja, betasta med något besvärligt, obehagligt. — V. n. 1) Dragas efter på marken eller golfvet. *Klädningsen s-r två alnar*. (Sjöt.) *Ankaret s-r*, drages af fartyet efter på sjöbotten. S. *efter*. (Fig. fam.) S. *efter, med*, följa med objuden i ens sällskap. — 2) (Üg. fam.) Arbeta träligt. *Han får s. mycket*, får att draga sig fram. — S. sig, v. r. Med möda draga sig fram på marken. S. sig *bort, fram, in, ut*. (Fig. fam.) S. sig fram, mödosamt draga sig fram. *Jag s-r mig fram, så godt jag kan*. S. sig fram i uselhet, i fattigdom. S. *ihjel sig, ut sig*, alldeles uttrötta, förstöra sig med släp. — Syn. *Asa sig*. — S-s, v. d. (fig.) S. med, se *Dragas med*. — S-nä, part. pres. (Adjektivt) S. *gång*, då man drar henen tillt efter marken. S. *toner*, mycket uthållna och nära sammanslytande med hvarandra. (Dansk.) S. *sleg*, som släpas utefter golfvet. Adverbialt säges: *Tala, sjunga s.*, på ett släpande sätt.

SLÄPA, f. 1. Redskap, hvarpå saker släpas korta afstånd, bestående af två stora källmedar, sammanhållna af grofva tvärsfår.

SLÄPANDE, n. 4. 1) Handlingen, då något släpas. — 2) (fig. fam.) Se *Släpa*, 5.

SLÄPARBETE, n. 4. Se *Släp*, 3.

SLÄPARE, m. 5. En, som släpar.

SLÄPBÄRARE, m. 5. En, som uppbar släpet af en furstlig persons mantel eller klädning.

SLÄPFÄDER, m. 2. pl. — *Sjådrar*. En fjäder emellan inriktblecket och kolfven på vissa läs.

SLÄPHAKE, m. 2. pl. — *hakar*. Hake, hvarmed något släpas.

SLÄPHJON, n. 5. (fam.) En, som förrättar släpsysslor.

SLÄPHÄST, m. 2. (fam.) 1) Arbetshäst. — 2) (fig.) En, som förrättar släparbete åt någon annan.

SLÄPIG, a. 2. (fam.) 1) Släpande. — 2) (fig.) Se *Släpsam*.

SLÄPIGHET, f. 3. (fam.) Egenskapen att vara släpig.

SLÄPKARL, m. 2. (fam.) Karl, som förrättar tungt arbete; arbetsskarl.

SLÄPKLÄDER, 5. pl. — *MUNDERING*, f. 2. — *MÖSSA*, f. 1. Kläder, mundering, mössa, som brukas hvardagsvis.

SLÄPNING, f. 2. 1) Se *Släpande*. — 2) Släpande uttal. — 3) (I musik) *Toners s.*, öfvergång ifrån en ton till en annan i samma andredrag, stråkdirag, o. s. v. — 4) (dansk.) Fotens släpande utefter golfvet, i vissa steg.

SLÄPPA, v. a. 2. 1) Mista taget af något. S. *något i golfvet*. S. *något ur händerna*. S. *tag*. (Fig.) S. *tillfallet ur händerna*, ej taga

det i akt. (Absolut) *Der en s-per*, tar en annan vid, när en slutar, börjar en annan. — 2) Låta gå, fara, flyga; låta komma lös, lossa; gifva lös, fri. S. en ur *fångelse*. *Släpp mig härifrån*. *Släpp mig*, lät bli mig. S. *fågeln ur buren*. S. *lös sin häst*. S. *håsten på bete*. S. *ett väder*; en *sjert*. S. *från arbete*, låta gå från a. S. *kundarna på någon*, lösgifva dem, så att de få rusa på någon. S. *vatten på qvarnen*, öppna damluckorna, så att vatten kommer på qvarnhjulet. S. en *på sig*, låta någon komma sig nära; (fig.) vara för efterlåten emot någon. S. en *till något*, låta en komma fram till något; (fig.) tillåta en något. S. *till edgång*, gifva tillstånd att gå ed. S. *kon till tjur*, låta henne bestigas af tjur. *Släpp honom ej öfver era pengar*, lät honom ej gå i er kassa, er penninglåda, o. s. v. S. *af*, se *Afsläppa*. S. *bört, ifrån sig*, se *Bortsläppa*. S. *efter, fram, igenom, in*, se *Eftersläppa*, &c. S. *förbi*, låta komma, passera förbi, fram. S. *ihop*, låta komma ihop, i handgemäng, i strid, träta. S. *néd*, låta komma ned, falla ned, nedspänna, o. s. v. S. *ned en klädning*, lossa den nedtill, då den blifvit uppfäst; äfv. förlänga den genom uppsprättning, då den förut nedtill blifvit upplagd. S. *till*, se *Tillsläppa*. S. *upp, ut*, se *Uppsläppa*, *Utsläppa*. S. *öfver*, låta komma, gå, fara, passera öfver. — Syn. *Afsläppa*, *Lossa*. Låta blifva. — 3) Lemna ifrån sig; förlora något som är vidfäst, falla. *Köpmannen s-per ej sin vara för godt pris*. *Pennan s-per ej bläcket*. S. *fjådrarna* (om fåglar), falla dem. S. *hören*, mista dem genom deras affallande. *Det s-per svärtan, färgen*, svärter ell. färgar af sig. — S. sig, v. r. 1) Släppa tag, låta sig falla. — 2) (skämtv.) Släppa ett väder. — *Släppande*, n. 4.

SLÄPPHÄND, a. 2. (fam.) Som lätt släpper, hvad man har i händerna; (fig.) eftergifven, efterlåten. *Han är icke s.*, släpper ej ifrån sig, hvad han har.

SLÄPPNING, f. 2. 1) Händelsen eller handlingen, då något släppes. — 2) (jäg.) De hundar, som på samma gång släpas vid jägt.

SLÄPROCK, m. 2. Rock, som brukas hvardagsvis.

SLÄPSAM, a. 2. (föga brukl.) I högsta grad mödosam. — *Släpsamt*, adv.

SLÄPSKÜL, m. 2. (bergv.) Se *Salband*.

SLÄPSUMP, m. 2. Ett slags sump, som användes att deri släppa fångad fisk.

SLÄPSYSSLA, f. 1. (fam.) Ganska mödosam och trötande syssla.

SLÄPTÅG, n. 5. Ett tåg, hvarmed något släpas eller bogseras genom vattnet. *Hafva, föra i s.*, säges om ett fartyg, som bogserar ett annat; (fig. fam.) hafva i följe. *Vara i s.*, bogseras; (fig. fam.) vara i en annans följe. *Taga i s.*, föra ut ett tåg och fästa det vid ett fartyg, för att bogsera det.

SLÄPÄRTER, f. 5. pl. Spåda åkerarter, som, kokta i sina skal, doppas, då man äter dem, i skirt smör och sedan släpas emellan länderna, då den hårda skalbinnen afskiljes.

SLÄT, a. 2. neutr. *slätt*. 1) Säges om en yta, som är mer eller mindre fri för uppstående föremål, upphöjningar, o. s. v. S. *mark*, utan berg, höjder, kullar. I samma mening säges äfven: *Slätt land*. S-a *fältet*, öppna skog- och bergfria fältet. S. *haka*, skägglös ell. rakad. S. *mur*, som har öfverallt jemna yta. *Slätt hår*, ej krusadt ell. upplagdt. S-a *sidan af ett tyg*, glatta

sidan. *Borsta en hatt s.*, så att luggen ligger glatt och jemn. — 2) Sömpel, enkel, utan prydnader. S-a *tyger*. S. *klädning*. — 3) (Üg.) a) Dällig. S. *målning*, måltid, kost, ursäkt, bröst. *Slätt mynt*. En s. *karl*. — b) (fam.) Inställsamt höflig ell. artig. *Göra sig s.*

SLÄTA, v. a. 1. Göra slät. (Fam.) S. *öfver*, bemahta, ursäkta. S. *sig in*, ställa sig in. — *Slätande*, n. 4.

SLÄTBORRNING, f. 2. Efter förborrning följande borring, hvarigenom borrhålets sidor slätas.

SLÄTFIL, m. 2. Benämning på den sort filar, som äro tätast huggna.

SLÄTFILA, v. a. 1. Fila med slätfil. — *Slätfilning*, f. 2.

SLÄTHAJ, m. 2. En art Haj, blott några fot lång. *Squalus mustelus*.

SLÄTHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. Se *Planerhammare*.

SLÄTHAMRA, v. a. 1. Hamra något så, att ytan blir slät. — *Släthamring*, f. 2.

SLÄTHET, f. 5. Slät beskaffenhet.

SLÄTHUGGA, v. a. 5. (böjes som *Hugga*) Hugga något så, att dess yta blir slät. — *Släthuggning*, f. 2.

SLÄTHYFLA, v. a. 1. Hyfla med släthyvel.

SLÄTHYFVEL, m. 2. pl. — *hyflar*. Ett slags hyvel med bred, rak egg, och oftast med två tänder, af hvilka den ena, slöare, hvilat framför och på den andra.

SLÄTHÄRIG, a. 2. Som har slätt hår.

SLÄTJERN, n. 3. Hyveljern med jemn egg, på metallhyflar.

SLÄTMÅLA, v. a. 1. Måla slätt, anstryka med färg. — *Slätmåling*, f. 2.

SLÄTMÅLARE, m. 5. Handverksmålare.

SLÄTNÄCKE, m. 2. pl. — *nackar*. Ett slags krok utan fjäder, som begagnas vid slantning.

SLÄTNING, f. 2. Handlingen, då man slatar.

SLÄTROCKA, f. 1. En art Rocka, 2 till 3 fot bred, grå, svartfäcktig, med taggar på stjerten. *Raja Batis*.

SLÄTSTÅL, n. 5. Ett slags svarfsteel vid svarfning af messing och andra mjuka metaller.

SLÄTSÖM, m. 2. pl. — *sömmar*. Enkel söm, utan något slags prydnad.

SLÄTT, adv. 1) På ett slätt sätt, utan uppstående föremål, utan upphöjningar, veck eller skrynklor. *Duken ligger s. Klädningen sitter s.* — 2) Enkelt. S. *klädd*. *Rätt och s.*, helt enkelt. — 3) Alldeles. S. *inlet*. — 4) Dälligt, illa. *Slätt*, f. 5. Slät, ej skogbeväxt mark. — Ss. S-*byggd*, -*land*, -*mark*.

SLÄTTBO, m. 5. En, som bor på slätten. — Motsats till *Bergsbo* och *Skogsbo*.

SLÖ, a. 2. neutr. *slött*. 1) Ej hvass. S. *knif*, *egg*. — 2) Ej frödd, ojenlig till sanning. S. *såd*. — 3) (fig., om människor) Inskränkt till förstånd, dum, trög. — Ss. S-*hafra*, -*korn*, -*såd*.

SLÖDDER, n. sing. (af isl. *Slor*, orenlighet) Se *Pack*.

SLÖG, a. (utan neutrum) Se *Händig*.

SLÖGD, se *Slöjd*.

SLÖHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara slö. *Knivens s.* — 2) (fig.) Inskränkt förstånd, dumhet.

SLÖJA, f. 1. 1) Täckelse för hufvud, ansigte, bröst eller hela kroppen, af stnt, tunt, lätt och halft genomskinligt tyg. *Höjd af en s. Falla ned s-n för ansigtet*. *Taga s-n af ansigtet*. (Fig.) *Taga s-n*, blifva nanna. *Draga en s. öfver*, undandraga blicken, tankarna; förbigå med

tystnad. — *Syn.* Flor, Bok, Florsbuvva. — 2) (bot.) Beklädnad på svampar före utvecklingen.

SLÖJD, f. 3. (af *Slög*) 1) (i vidsträckt mening) Hvarje mekaniskt eller kemiskt yrke, som har till föremål förarbetningen af råa naturler utan tillhjälp af maskinerier. *Konster och s-der. Handdel och s-er. Vetenskaper och s-er.* — 2) (i inskränkt mening) Se *Handverk.* — 3) Arbetande i trä.

SLÖJDA, v. n. o. a. 1. Arbeta i trä; förfärdiga af trä. Säges om gröfre träarbeten, som hvarken snickras eller svarfas. *S. ett yxkast. Det är ej svarfvadt, utan s-dt. — Slöjdande, n. 4.*

SLÖJDARE, m. 3. En, som slöjdar, syssel-sätter sig med att slöjda.

SLÖJDHÄKARE, m. 3. En, som idkar slöjd.

SLÖJDBRESKAP, n. 3. o. 3. Redskap, som användes vid slöjdande.

SLÖJDVIRKE, n. 4. Virke, tjenligt att slöjda utaf.

SLÖJSPETSAR, m. 2. pl. (fabr.) En sort spetsar af siden.

SLÖR, n. 3. Röd köttlapp vid hakan på häns.

SLÖR, m. 2. (sjöt.) Rum vind. *Segla för en s. hän, se Slöra.*

SLÖRA, v. n. 1. (sjöt.) Segla mycket rumt.

SLÖSA, v. n. o. a. 1. o. 2. Utgifva, använda, förbruka, bekosta mer än som behöfs; lefva öfverflödigt, ej hushålla. *Att s. är en dårskap. S. i mat, i kläder.* (Fig.) *S. med ord, smicker, ynnestbevisningar. S. välgärningar, gåfvor, beröm på en, öfverhoppa med välgärningar o. s. v. S. bort, se Bortslösa. — Slösande, n. 4.*

SLÖSAKTIG, a. 2. Fallen för att slösa. — *Slösaktigt, adv.*

SLÖSAKTIGHET, f. 3. Fallenhet för att slösa.

SLÖSARE, m. 3. o. SLÖSERSKA, f. 1. En, som slösar.

SLÖSARI, n. 3. Felet, att slösa; öfverdrifvet bekostande, förbrukande, omåttliga utgifter, öfverflödigt lefnadsätt.

SLÖSINT, a. 1. Som har svagt förstånd.

SLÖSINTHET, f. 3. Svagt förstånd.

SLÖSKODD, a. 2. (om hästar) Som har slöa, utnötta skor.

SMACK, f. 2. Ett galeastackadt fartyg med rund akterspegel.

SMACK, n. sing. Smackande. — *Int.* Härming af ett smackande ljud.

SMACKA, v. n. 1. 1) Smälla med läpparna eller tungan; äta på det sätt, att ett dylikt ljud höres. *S. åt en häst.* — 2) Säges äfv. om gro-dornas läte. — *Smackande, n. 4. o. Smackning, f. 2.*

SMAK, m. sing. 1) Det af människans fem sinnen, hvarigenom hon emottager intryck af vissa ämnen, som reta tungans och gonnens nerver. *Förlora, återfå s-en. S-en och lukten. Vidrig, obehaglig för s-en.* — *Syn.* Smakinn. — 2) Det intryck, som ett ämne väcker på detta sinne. *Denna spis har en fin, hög s. Elak, obehaglig s. Det har s. af körsbär, smakar som körsbär. Äta med god s., med god matlust. Sätta s. på, gifva god, behaglig, fin smak. Taga s-en af något, göra, att det ej mera har samma smak som förut. Häfva elak s. i munnen, erfara ett stadigt intryck liksom af något illasmakande, oaktadt man ingenting förtär. — Bildar sammansättningarna Osmak, Förmak, Eftersmak. — 3) Tycke, behag, bejelse. *Hafva, fatta, få s.**

för, finna s. i något. *Ge någon s. för något. Det är icke i min s. Det faller honom i s-en.*

Lefva efter sin egen s. I kunnares s. — Har sammansättningen Afsmak. — 4) Den särskilda karakteren af ett arbete, af ett verk, eller hos en författare, konstnär. *Den fransyska s-en råder i hans arbeten. I lyrisk s. I gammaldags s. I god, elak s. Målvning i Raphaels s. — 5) (estet.) Förmågan att uppfatta och bedöma det sköna och det fula. *Han har mycken s. god s., fin s., ingen dålig s. Vara utan s. Med s. gjord. Den goda s-ens fördringar.**

SMÅKA, v. a. 1. 1) Känna, erfara, huru något smakar; äfv. förtära. *S. en rätt. Han s-de icke ett Guds län. Vantigtvis säges neutralt S. på, t. ex.: S. på maten, på vinet. Det är bara att s. på, ej att äta mycket af. — 2) (fig.) Njuta, röna, erfara, emottaga intryck af. *S. ett nöje, en sällhet. Låta ett barn s. riset. — V. n. 1)**

Hafva smak, gifva smak ifrån sig, göra intryck på smaksinnet. *S. väl, illa, bättre, sämre. Huru s-r det? Det s-r ingenting, s-r som ell. af citron, af kärlet. S. salt, ruttet, sött, surt.* (Fam.) *Det s-r efter mer, lockar att förtära mer. — 2) Göra behagligt intryck på smaksinnet, gifva god smak. Det s-r honom. Det s-r mig ej. Ingenting s-r honom. Låta sig väl s., äta, dricka med begärlighet. — 3) (fig.)*

S. af, likna, pärmä sig till, stöta på, t. ex.: Det s-r af skrymteri. — Smakande, n. 4.

SMÅKFULL, a. 2. Som röjer mycken smak.

S. klädset. — *Smakfullhet, f. 3.*

SMÅKFULLT, adv. Med mycken smak. *Kläda sig s.*

SMÅKLIG, a. 2. Väl smakande, behaglig för smaksinnet. *S. måltid. — Syn.* Appetitlig, Väl-smakande, Välsmaklig. — *Smaklighet, f. 3. — Smakligt, adv.*

SMÅKLÖS, a. 2. Utan smak. *S. mat. S. stil. — Smaklöst, adv.*

SMÅKLÖSHET, f. 3. Brist på smak.

SMÅKNERV, m. 3. Nerv, som ifrån hjernan utgår till smakorganen.

SMÅKORGAN, -ärrgan, m. o. n. 3. Verktyg för smaksinnet.

SMÅKSINNE, n. 4. Se *Smak, 1.*

SMÅL, a. 2. (af *Smä*) 1) Ej bred. *S. väg, gång. S-t band. S. öfver bröstet.* (Bibl., fig.) *Den s-a vägen, vägen till himmelriket. — 2) Ej tjock. S. karl. En lång och s. flicka. S. häst. S. hals. S-a ben, armar, fingrar, vador. S-t lif. S. om lifvet. — 3) (fam.) Obetydlig, ringa. Det blir en s. sak. Det är s-t för honom, han är i knappa vilkor. — Ss. S-bladig, -halsig, -randig.*

SMÅLBEN, n. 3. Den nedre smala delen af benet på människor.

SMÅLBENT, a. 1. Som har smala ben. (Pop.) *Dertill är han för s., det öfverstiger hans förmåga.*

SMÅLE, m. 2. (pop.) Hop, stor mängd.

SMÅLHANS, m. sing. oböjl. (pop. o. fam.) Säges, för att beteckna brist. *S. är köksmästare hos honom, det är smått om maten hos honom.*

SMÅLHET, f. 3. Rings bred eller tjocklek.

SMÅLNA, v. n. 1. Blifva smal. *S. af, se Afsmatna. — Smalnande, n. 4.*

SMÅLSTJERT, m. 2. En insekt af Skalbaggar. Leptura.

SMÅLTS, m. sing. Ett slags medelfin blå färg, beredd af kobolt. — *Ss. S-blå, -blått (s. n.).*

SMARAGD, -äggd, m. 3. (grek. *Smargados*)

En grön, genomskinlig, glasglänsande ädelsten af Silikaterna. — *Ss. S-färgad, -grön.*

SMASKA, v. n. 1. (fam.) Äta på det sätt, att tvinget samma ljud höres, som då svin äta. — *Smaskande, n. 4.*

SMATTER, n. sing. Se *Smattrande.*

SMATTRA, v. n. 1. 1) Gifva ett skarpt, dar-rande och skakande ljud. *Trumpeterna s. — 2)*

Säges om små runda föremål, som tätt och hårdt slå emot något eller smälla. *Regnet, haglet s-r på fönstren. Skott s. Salt s-r i elden.* (Fam.) *S. sönder, springa sönder med ett smattrande ljud. — Man säger äfv. S. och skjuta, skjuta tätt.*

SMATTRANDE, n. 4. Ljudet af något som smattrar.

SMED, m. 3. En, som utöfvar smideshand-verket. Se f. 6. Stångjernsmed, Klensmed, Läsmed, Grotsmed, Knäfsmed, Spiksmed, m. fl. (Ord-språk) *Hvar en är sjelf sin lyckas s., lycka och framgång i världen bero af hvärs och ens eget uppförande. — Ss. S-sarbete, -shandtverk, -smästare, -stad, -sverkstad, -sverktyg, -tång, m. fl.*

SMEDJA, f. 1. Verkstad för smidning. — *Ss. Smedjebelg, -hammare, -hård, -stad.*

SMEDJEGÅRDEN, nom. prop. m. sing. def. Benämningen på ett fängelse för grofva förbrytare i Stockholm.

SMEDJESLAGG ell. SMEDSLAGG, m. sing. Se *Hammarlagg.*

SMEK, n. sing. Se *Smekande.* På s., för att smeka.

SMEKA, v. a. 2. 1) Genom yttre tecken (klappning, strykning med handen, kyssar, o. s. v.) betyga sin kärlek, tillgivenhet. *S. någon. Hund-en s-her sin husbonde. Fåglar, som s. hvarandra med näbben. — 2) (fig.) Smickra. (Fam.) S. sig in hos någon, ställa sig in hos någon. — S-s, v. d. Smeka hvarandra. — S-nde, part. akt. Brukas äfv. adjektivt och betyder då det samma som Smekfull.*

SMEKANDE, n. 4. 1) Kärleksbetygelse genom yttre tecken. *Jfr. Smeka. — 2) (fig.) Smickrande.*

SMEKAKTIG, a. 3. Fallen för att smeka.

SMERER, m. sing. (fam.) En; som gerna vill ställa sig in genom smek och smicker.

SMERFULL, a. 2. Som gerna vill smeka.

SMERMÅNAD, m. 3. Skämtsam benämning på första månaden af ett äktenskap.

SMERMÅN, n. 3. Namn, som gifves på smek.

SMEKNING, f. 2. Se *Smekande.*

SMEKORD, n. 3. Ord, hvarmed någon till-talats vid smek.

SMEKUNGE, m. 2. pl. — *ungar.* (fam.) Barn ell. flicka, som man håller mycket af och ständigt smeker.

SMERGEL, m. sing. Ett slags slippulver, egentligen af diamantspat, men vanligen en fin blandning af jernglans med kvarts.

SMERGELKLOPPA, f. 1. Ett slags kloppa af medelst skruflvar hopklämda smergelstieckor, till längre cylindrars slipning.

SMERGELSKIFVA, f. 1. Skifva af hårdt trä, som, försedd med olja och smergel, begagnas vid smergling på svarfsto.

SMERGELSTIECKA, f. 1. Med smergel bestruken stiecka, som användes vid smergling.

SMERGLA, v. a. 1. Slipa med smergel. — *Smergling, f. 2.*

SMET, n. sing. (fam.) Se *Smelande.* — *S. m. 2* Smetigt ämne; massa af ett smetigt ämne; något, hvarmed smetas eller blifvit smetadt; något smetigt, som blifvit påstruket.

SMETA, v. a. 1. (fam.) 1) Bestrjyka en yta med något kläbbigt, smörjigt. *S. smör på bröd. S. fast, igen, fästa, läppa med något smetigt, t. ex.: S. igen springorna med ler. S. ned, besudla, smörja ned med något smetigt. S. på, öfver, se Påsmeta, Öfversmeta. S. till sig, besudla, oreña sig med något smetigt. — 2) (fam.) Måla illa.*

SMETANDE, n. 4. (fam.) Handlingen, då man smetar.

SMETIG, a. 2. (fam.) Säges om ämnen, som äro på en gång smörjiga, tjocka och kläbbiga. — *Smetighet, f. 3.*

SMETNING, f. 2. Se *Smelande.*

SMICKER, n. sing. 1) Smickrande ord, ut-lätelser, framställningar i tal eller skrift. — 2) Artigheter. — *Ss. S-full, -fullt, -tal.*

SMICKERAKTIG, a. 2. Fallen för att smickra.

SMICKERAMUN, m. 2. pl. — *munnar.* (fam.) Smickrande mun, tunga; person, som är fallen för att smickra.

SMICKERSAM, a. 2. 1) Se *Smickeraktig. — 2) Smickrande.*

SMICKERFULL, smick full, a. 2. (fam.) Alldeles full.

SMICKRA, v. a. 1. 1) Falskeligen söka bi-bringa någon den tron, att han är felfri, full-komlig eller äger vissa företiden, för att derigenom vinna dess ynnest; falskeligen prisa, berömma, i afsigt att ställa sig in. *S. de stora. — Syn.* Fira, Lofsunga, Tända rökelse för, Röka för. — 2) Säga artigheter, som icke strida mot sanningen; äfv. säga något, som man hoppas skall göra ett behagligt intryck. *S. någon med upprepadt af hans förtjenster. S. någon med ett fäsfängt hopp. — Reflexivt säges äfv.: S. sig med den tanken, att..., med den förhoppning, att... S. sig med ett falskt hopp, o. s. v. — 3) (handelst.) S. profvet, förbättra ett varu-prof, så att det ser bättre ut än sjelfva varan. — S-nde, part. akt. Brukas ofta nästan adjektivt. *Ell. s. bref, ganska artigt. Ell. s. vilsvord, ganska lofordande. Mycket s. för mig, ganska tillfredsställande för mig, högst artigt. — S-d, part. pass. S-t porträtt, vackrare än originalet.**

SMICKRANDE, n. 4. Framställning i tal eller skrift, hvarigenom någon smickras.

SMICKRARE, m. 3. SMICKRERSKA, f. 1. En, som smickrar, är fallen för att smickra.

SMIDA, v. a. 2. Genom pressning eller genom slagning med hammare ålla sidor utsträcka glödgad metall; äfv. med hammare bearbeta glödgad metall. *S. stångjern. S. yxor, tår, billar af jern. S. i jern och bojor, belägg med fängsel af jern. S. fast vid galererna, fängsla vid en galer. S., medan jernet är varmt, se Jern.* (Fig.) *S. vers, skriva vers utan ingifvelse. S. ihop, om, se Hopsmida, Omsmida. S. på något, vara sysselsatt med dess smidning. S. upp, ut, se Uppsmida, Utsmida.*

SMIDBAR, a. 2. Som kan smidas. *S. met-tall.*

SMIDBARHET, f. 3. Egenskapen att kunna smidas.

SMIDE, n. 4. 1) Smidning. *S-t har afstan-nat.* Se f. 6. Tysk-, Vallon-, Osmundsmide, m. fl. — 2) Rättighet att smida. *Bruket har 1000 skeppids s. — 3) Smidda varor. Mest i samman-*

sätningar, såsom: Grof-, Fin-, Svart-, Små-, Kopparsmide, m. m. — Ss. *S-srättigheter*.

SMIDESHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. Hammare i en smedja.

SMIDESKOL, n. 5. pl. Kol, som begagnas vid smide.

SMIDIG, a. 2. 1) Säges egentl. om metaller, som låta hamra sig, utan att brista i stycken, men i vidsträckt mening om fasta kroppar, som kunna undergå formförändring, utan att delarnes sammanhang upphävas. — *Motsats: Spröd.* — 2) Böjlig. Brukas både i egentl. och fig. mening.

SMIDIGHET, f. 3. Egenskapen att vara smidig.

SMIDJA, se *Smedja*.

SMIDVERK, n. 5. Hvarjehanda slags smidda varor.

SMIL, n. 5. Se *Smilande*.

SMILA, v. n. 1. 1) Småle inställsamt, falskt. *S. mot någon.* — Betydde ursprungligen d. s. skratta, le, hvaraf uttrycket: *Smilband.* — 2) Lisma. *S. sig in hos någon*, genom lismande ställa sig in.

SMILANDE, n. 4. 1) Inställsamt eller falskt småteende. — 2) Lismande.

SMILBAND, n. 5. Brukas fam. och skämtv. i uttrycket: *Draga på s-el*, draga munnen till löje, le.

SMILER, m. sing. (fam.) En, som smilar; falsk och låg smäckerare; lismare.

SMILIG, a. 2. (fam.) Smilande, lismande.

SMINK, sm'ngk, n. sing. 1) Färgämne, hvarmedelst man ger människohuden på ställen, som vanligen äro blottade, en förment vackrare, den naturliga motsvarande färg. *Rödd, hvitt s. Hon har fingerns tjockt s. på sig*, är starkt sminkad. — 2) (fig.) Falska prydnader; förställning.

SMINKA, sm'ngka, v. a. 1. 1) Bestryka, färga med smink, sätta smink på. *S. kinderna.* — 2) (fig.) Gifva falsk försköning. — *S. sig*, v. r. Sätta smink på vissa delar af huden, för att gifva sig ett skönare utseende. — *Sminkande*, n. 4.

SMINKBURK, m. 2. — **DOSA**, f. 4. Burk, dosa, hvari smink förvaras.

SMINKBÄR, n. 5. Örslägte med små grönaaktiga blommor och saftfulla bär, som likna smultron. Blitum.

SMINKDOCKA, f. 4. (fig. fam.) Fruntimmer, som sminkar sig.

SMINKLAPP, m. 2. Lapp, hvarmed smink påsättes.

SMINKMEDEL, n. 5. Medel, som brukas till sminkning.

SMINKNING, f. 2. Färgning med smink.

SMINKROT, f. 3. pl. — *rötter*. Se *Horletta*.

SMINKVATTEN, n. 5. Smink i flytande form.

SMISK, n. sing. (fam., skämtv.) Stryk.

SMISKA, v. n. 1. (fam.) Slå med flata handen; slå. *S. på en. S. sönder.*

SMITTA, f. 1. 1) Smittande. *Han har fått det genom s.* — 2) Smittsam sjukdom. *En s., som är gängse. Venerisk s. Akta dig för s. Du kan lätt få s.* — *Syn.* Besmittelse. — 3) (fig.) Något sedligt ondt, någon villfarelse, som man fått sig meddelad af andra. *Syndens s.*, synden, som lätt utbreder sig ifrån den ene till den andre. *Han är icke fri för ateistisk s.*

SMITTA, v. a. 1. (frequentativ af *Smeta*) Meddela åt andra en sjukdom eller (fig.) ett sedligt

ondt, en last, en villfarelse, o. s. v. *S. bli s-d med veneriskt. S. med synd. Vara s-d af kätter. Elakt sällskap s-r.* — *Syn.* Pestsmitta, Ansticka.

SMITTANDE, n. 4. Meddelande åt andra af ett ondt. Jfr. *Smitta*.

SMITTBÖLD, m. 3. Smittsam böld.

SMITTGIFT, n. 3. Smittande sjukdomsämne.

SMITTKOPPOR, f. 4. pl. Smittande koppor.

SMITTSAM ell. **SMITTSAM**, a. 2. Smittande. *S. sjuka.* — *Smittsamhet*, f. 3.

SMITTSÄMNE, n. 4. Smittsamt ämne.

SMOCKA, f. 4. (fam.) Stor klick eller utbredd hög af orenlighet (träck, smuts, slem, snor, o. s. v.), som blifvit stänkt, slängd, eller föllt på ett ställe.

SMOLA, små'la, v. n. 1. (om säd) Rinna ur axen. — *V. a.* Se *Smula*.

SMOLK, n. 5. Liten smula af något ämne, som genom sin inblandning orenar, besvärar, o. s. v. *S. i mjölken, i ögat.* (Fig. fam.) *Det har kommit något s. dem emellan*, ell. *det har kommit något s. i mjölken*, det har uppstått något missförstånd emellan dem. [Smålk.]

SMOLKIG, a. 2. Full af smolk.

SMOLSÄD, små'säd, n. sing. Ur axen utrunnen säd.

SMORD, part. pass. af *Smörja*.

SMORLÄDER, n. sing. Läder, insmordt med skältran eller annat fett och svärtadt på nersidan.

SMUGLA, smüg'la, v. a. o. n. 1. (t. *schmugeln*) Se *Lurendråga*. [Smuggla.]

SMUGLARE, smüg'lare, m. 3. En, som smuglar. — *Ss. S-fartyg*.

SMUGLERI, n. 3. En smuglares yrke.

SMULA, f. 1. 1) (af *Små*) 1) Helt liten del af något hårdt, torrt och mört ämne, t. ex. *Brödsmula*. (Ordspr.) *Små s-lor äro också bröd*, man bör aldrig förakta någon liten fördel, vinst, förtjenst. — 2) (i allm.) Någonting helt litet. *En s. mat, vin. En s. bannor, beröm.* (Fam.) *Aldrig en s.*, icke det ringaste. — 3) (fam.) *S-lor*, små tillhörigheter; föda. *Han har flyttat och tagit sina s-lor med sig. Det är smått om s-lorna för dem.* — 4) (fam.) Smekord. *Mån s!* — 5) (i barnspråket) Den manliga födslolemmen på små barn.

SMULA, v. a. t. ell. *S. sönder*, krossa i smulor. — *S. sig*, v. r. Falla sönder, upplösa sig i smulor.

SMULGRÄT, m. 2. (Egentl.: en, som gråter, då han nödgas gifva ut smulor.) Öfverdrifvet, småaktigt sparsam, nidsk menniska. *Lefva som en s.*

SMULIG, a. 2. Bestående af smulor.

SMULT, a. neutr. (sjöt.) *S. vatten*, stilla, lugnare vatten, i jämförelse med stormig och hög sjö.

SMULT, smüllt, n. 3. (af *Smälla*) Ett slags smör af småt ister.

SMULTPÄRON, smüllt --, n. 3. En sort stora, äggformiga, gröngråa höstpäron, som smälta i munnen.

SMULTRON, smül'tron, n. 5. Det rödknott-riga, välsmakade bäret af Smultronväxten. *Äta s. och mjölk.*

SMULTRONBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. En buske i Österländerna och södra Europa, med röda qvistar och bladkast, röda eller hvita blommor, och bär, som likna smultron till utseendet, men ej till smaken, *Arbutus Unedo*.

SMULTRONKLÖFVER, m. sing. En foderväxt af Klöfverstället. Trifolium fragiferum.

SMULTRONSTÄND, n. 3. Sjelk af smultronväxten.

SMULTRONVÄXT, f. 3. Liten växt af fam. Rosacea med små röda, välsmakliga bär, hvilka kallas Smultron.

SMUSLA, smüssla, v. n. 1. (af *Smyga*; fam.) Göra något i smyg. *S. bort, undan*, i smyg borttaga, undanföra. *S. fram, i'n*, smyga fram, in. — *Smuslande*, n. 4. — Skrifves äfv. *Smussla*.

SMUTS, smúts, m. sing. Något orent; orenlighet. *S. på gator, vägar. Kasta s. på någon.* — *Syn.* Orenlighet, (fam.) Smörja, (lägt) Skit, Lort.

SMUTSA, smútsa, v. a. 4. Besudla, orena med smuts. *S. händerna på något. Det s-r ifrån sig*, sätter smuts på det, som kommer dermed i beröring. (Fam.) *Jag vill ej s. mina händer på honom*, säges föraktligt om någon, den man anser sig för god att ge en handgriplig tillrättavising. — *Syn.* Besmutsa, Besmörja, Besudla, Orena, (lägt) Skita ned. — *S. sig*, v. r. Få smuts på sig. (Fig.) *S. sig med något*, nedsetta, vanhedra sig dermed. — *Smutsande*, n. 4.

SMUTSFLÄCK, m. 2. Fläck efter smuts.

SMUTSGRÅ, a. 2. neutr. — *grått*. Af samma gråa färg som smuts på landsvägar.

SMUTSIG, a. 2. 1) Full af smuts; besudlad med smuts. *S-a gator. S. om händerna. S-t aftryck*, ej rent, suddigt. — 2) (fig.) a) Oanständig. *S-a uttryck.* — b) Skamlig, neslig. *S. sak, En s. process.* — 3) Säges om färger, som genom tillblandning af dunklare färger förlorat sin klarhet.

SMUTSIGHET, f. 3. Smutsig beskaffenhet.

SMUTSIGT, adv. 1) Osnyggt. — 2) (fig.) Oanständig; skamligt, lägt.

SMUTSKASTA, v. a. 1. (fig.) Öfverhopa med ovelt, skymta, småda.

SMUTSTITTEL, m. 2. pl. — *titlar*. En med mindre stilar och förkortadt innehåll tryckt titel, som sättes framför en boks hufvudtitel, för att bevara den för smuts.

SMUTT, m. 2. (fam.) Något litet, som smutas af en dryck.

SMUTTA, v. n. 1. (fam.) Dricka med mellanskof och blott helt litet hvar gång. — *Smuttande*, n. 4.

SMUTTARE, m. 3. (fam.) En, som gerna smuttar.

SMYCKA, v. a. 1. Pryda på ett praktfullt, dyrbart sätt. — *Smyckande*, n. 4.

SMYCKE, n. 4. (isl. *Smog*, ring, kedja) Liten dyrbart prydnad för klädseln.

SMYG, m. 2. 1) Se *Smyghål*. — 2) Ram, infattning för fönster, dörrar. — *I smyg*, adv. Hemligen, lönligen, obemärkt. *Göra något i s.*

SMYGA, f. 4. (fam.) Se *Smyk*.

SMYGA, v. n. 3. Impl. *Smög*, mindre väl *Smygde*. Sup. *Smugit*, mindre väl *Smygit* och *Smygt*. Part. pass. *Smygd*. Helt sakta gå, röra sig, förflytta sig, under bemödande att förblifva obemärkt. *Gå och s. Komma s-nde. S. bort, fram, i'n, ut*, se *Bortsmygga*, &c. *S. förbi, igenom, ned, upp*, o. s. v. — *Syn.* Ghda. — *V. a. 1)* Helt sakta och oförmärkt förflytta. *Pojken smög en svärmare i hans ficka. Tjufven smög näsduken ur fickan. S. något på en*, oförmärkt sticka något i ens fickor. *S. bort*,

fram, i'n, ut, se *Bortsmygga*, &c. *S. in förbudna varor*, hemligen införa dem. *S. undan*, hemligen, oförmärkt undanföra. — 2) (sjöt.) Lägga ögat af ett låg, eller en blockstropp, öfver toppen af en slång eller ändan af en rä. — *S. sig*, v. r. Helt sakta och oförmärkt förflytta sig. *Han smög sig bakom busken. S. sig bort. S. sig efter någon. S. sig emellan begge husväggarna. S. sig fram, förbi.* *S. sig ifrån någon. S. sig igenom vakien. S. sig in i slottet. S. sig in till hos någon. S. sig i'n*, se f. ö. *Insmygga sig. S. sig ned på gatan. S. sig på en*, oförmärkt, helt sakta närma sig intill någon, vanligen i elak afsigt. *S. sig till någon. S. sig till något*, äfv. *S. sig att göra något*, laga s.t., att man i smyg kan göra det. *S. sig tillbaka, upp, ut*.

SMYGANDE, n. 4. 1) Rörelsen eller handlingen, då man smyger (för v. n. och v. a.) — 2) (fig.) Sätt att gå till väga i smyg, genom omvägar, omsvep, ränker; hemliga anläggningar.

SMYGER, m. sing. (fam.) En, som gerna vill göra allting i smyg.

SMYGERI, n. 3. (fam.) Smygande handlingsätt, uppförande, sätt att gå till väga.

SMYGFIS, m. 2. (fam.) Fjert, som i tysthet släppes.

SMYGFYRK, m. 2. (fam.) Liten biförtjenst i smyg.

SMYGHANDEL, m. 2. sing. Handel i smyg med förbudna varor.

SMYGHANDLÄRE, m. 3. En, som driver smyghandel.

SMYGHÅL, n. 3. 1) Hål, der någon kan smyga sig igenom. — 2) (fig. fam.) Hemlig undflykt.

SMYGPENNING, m. 2. (fam.) Se *Smygfyrek*.

SMYGPSORTLER, smyg'sp' ortl'r, 3. pl. Otill-lättna sportler.

SMYGTRAPPA, f. 1. Se *Löntrappa*.

SMYGVIS, adv. I smyg.

SMYGVÄR, f. 2. 1) Vrå, der man kan smyga sig undan. — 2) Se *Smyghål*.

SMYGVÄG, m. 2. 1) Hemlig väg, lönnväg. (Fig.) *Gå s-ar*, genom hemliga medel, utvägar söka uppnå sitt mål. — 2) (fig.) Hemlig utväg, hemligt medel, omsvep. *Tycka om s-ar*.

SMYGÅLSKARE, m. 3. (fam.) Ålskare i smyg, hemlig ålskare.

SMYSSLA, se *Smussla*.

SMÅ, a. neutr. *smått*; pl. *små*. Kompar. *Smårre*; superl. *Smårst*. Nyttjas som plural till adjektivet Liten, och förbindes i singular till det mesta med kollektiva substantiver. 1) Liten, kort, stackig, af låg växt, af ringa omfång. *S. barn. S. hus, berg, träd. S. bokstäver. S-t folk* (se äfv. bem. 2). *S. ved. S. fisk. S-t gräs. S. säd. Stöta, skära, hugga, hacka små ell. smått*, i helt små stycken, bitar, delar. *Hacka s-t som gryn.* — Substantivt säges: *De s.*, barnen. *S-t och stort. Hvarken s-t eller stort.* — *I s-t*, i små partier, delar, stycken. *Sälja, köpa, handla i s-t. I s-t* betyder äfv. det samma som: *I miniatyr* (se d. o.). — 2) Ringa, obetydlig. *S. utgifter. S. summer. S-t regn*, fint fördelat, sakta och lindrigt. *S-t traf*, sakta t. *S-t gnabb. S-t folk*, ringa f. *Det är s-t för honom*, han är i klens vilkor. *Hafva s-t om pengar*, blott helt litet deraf. *Hafva s-t om tid*, ondt om t. *Hafva ett och annat s-t att tillägga*, några obetydigheter att t. — 3) (i sedligt afseende) Låg, dålig, föraktlig. *S. själar.* —

Små, i förbindelse med andra ord, bildar dimnutiv, och antar dervid egenskap, dels af adjektiv, dels af adverb. Dylka sammansättningar, som förklaras lätt af sig själva, äro: a) I adjektivställning, med bemärkelsen af: a) Små, liten: *Småbackig, -blad, -bladig, -fisk, -fjällig, -fläckig, -kol, -kullig, -lemmad, -myra, -prickig, -randig, -rosig, -träd, -uddig, -ädzig, -ögd*. — b) Ringa, obetydlig: *Småborgare, -fel, -krig, -skuld, -syslor*. — b) Adverbialt, i betydelsen af: Smått, helt litet, något litet, saktat: *Småfjollig, -fjollighet, -fjolligt, -flat, -gnabbas, -gråla, -hoppa, -kär, -ledsen, -ond, -radd, -tokig, -tråta, v., -ängslig, m. fl.*

SMÅKTIG, a. 2. Mycket noga, sträng, sparsam i småsaker; som allt för mycket fäster sig vid småsaker. Jägger derpå allt för mycken vikt. **SMÅKTIGHET**, f. 3. 1) Småaktigt sinne. — 2) Småaktigt beteende. **SMÅKTIGT**, adv. På ett småaktigt sätt, med småaktighet. **SMÅX**, n. 3. (bot.) Litet ax på ett sammansatt.

SMÅBARNSSKOLA, f. 1. Skola för små barn ifrån tre eller fyra till sex eller åtta års ålder. **SMÅBORRAR**, m. 2. pl. Se *Åkermonja*. **SMÅDJEFVUL**, f. 3. Djefvul. Djefvul af underordnad rang och makt i mörkrets rike. **SMÅDÄLIG**, a. 2. Något opasslig. **SMÅFISK**, m. sing. koll. Små fiskar. **SMÅFÅGEL**, m. sing. koll. Små fåglar, isynn. sådana som lagas till mat.

SMÅFOLK, n. sing. koll. Ringa folk; folk af den lägre medelklassen. Brukas ofta i en viss spetsk och föraktligt ton af förnåma eller rika.

SMÅGÄMMAL, a. 2. (fam.) 1) Något gammal. Se s. ut. — 2) (om barn) Allt för allvarsam och inbilladt förståndig.

SMÅGRYNG, a. 2. (mineral.) Som i brottet visar liksom små gryn.

SMÅHALM, m. sing. Kort halm, ströhalv. **SMÅHANDEL**, m. sing. Handel med varor af mindre värde.

SMÅHANDLARE, m. 3. Se *Småkrämare*.

SMÅHERR, m. 2. pl. — *herrar*. 1) Obetydlig person; som gerna vill gälla för herre. — 2) Sprätt. I denna bem. föråldrad.

SMÅKLOK, a. 2. (fam.) Som gerna vill gälla för att vara mycket klok. Säges isynnerhet om barn.

SMÅKLÄDER, 3. pl. Mindre gångkläder, såsom skjortor, kalsonger, litrefjor, m. m.

SMÅKNÖPPAR, m. 2. pl. Urten *Sedum album*.

SMÅKONSTIG, a. 2. Smått konstig, besynnerlig; äfv. något listig eller ränkfäll. — *Småkonstighet, f. 3.* — *Småkonstigt, adv.*

SMÅKONUNG, m. 2. 1) Konung i ett helt litet rike, konung med ringa makt. — 2) (ford.) Höfding med konungs namn, såsom t. ex. Fylkeskonungarna.

SMÅKORN, n. sing. Vanligt sexradigt korn. **SMÅKORNIG**, a. 2. Se *Finkornig*.

SMÅKRUSA, v. a. 1. Göra smått krusig. — V. n. (fam.) Krusa något litet, vara något krusertig.

SMÅKRUSIG, a. 2. Smått krusig. **SMÅKRÄK**, n. 3. (fam.) 1) Litet husdjur, såsom höns, gäss, m. fl. — 2) Säges äfv. skämtvis om barn.

SMÅKRÄMARE, m. 3. En, som driver småhandel.

SMÅLE, små-lé, v. n. 2. (böjes som *Le*). Le smått, helt obetydligt; draga munnen till löje. *S. åt någon*, med blicken vändt af honom.

SMÅLEENDE, n. 4. Lindrigt, obetydligt leende; dragning på munnen.

SMÅLK, se *Smolk*.

SMÅLÖM, m. 2. pl. — *lommar*. Fågel af lomslägtet.

SMÅLÖJE, n. 3. Se *Småleende*.

SMÅMYNT, n. 3. Mynt af ringa värde.

SMÅNINGOM, adv. I smått framskridande, i gradvis fortstridande, litet om sänder, smått om smått, gradvis, efterhand. [Smånigom.]

SMÅNJURE, m. 2. pl. — *njurar*. Se *Bijnjure*.

SMÅNÄTT, a. 1. Skön i det lilla, fin, späd och nått. — *Adv.* På ett smånått sätt.

SMÅNÖJE, n. 4. (mest i plur.) Litet anspråkslöst, föga kostsamt nöje.

SMÅPENNINGAR, m. 2. pl. Penningar af mindre värde. Se äfv. *Löspenningar*.

SMÅPLOCK, n. sing. (fam.) Småsaker. **SMÅPYSSEL**, n. sing. (fam.) Småsyslor.

SMÅQVICK, a. 2. Smått qvick. — *Småqvickhet, f. 3.* — *Småqvickt, adv.*

SMÅRÖDE, n. sing. (fam.) Småsaker. **SMÅROLIG**, a. 2. Smått rolig, något roande. Säges både om person och sak. — *Smårolighet, f. 3.* — *Småroligt, adv.*

SMÅRUM, n. 3. Litet rum; äfv. rum i en mellonvåning. Brukas merendels i motsats till *Statsrum, Paradrum, Praktrum, i slott och palatser*.

SMÅRÄTT, m. 3. Liten mellanrätt.

SMÅSAK, f. 3. Liten, ringa, obetydligt sak. *Noga i s-er. Gråla i s-er. Det är en s. för honom*, för honom af föga värde; äfv. det är för honom en lätt sak. — *Syn.* Lapprisak.

SMÅSEDEL, m. 2. pl. — *sedlar*. Bankosedel af lägre värde.

SMÅSIK, m. 2. Se *Siklöja*.

SMÅSILL, f. 2. Sill af litet slag.

SMÅSINNE, n. sing. Se *Småaktighet*.

SMÅSKOG, m. sing. Skog af små träd och buskar.

SMÅSKRAKE, m. 2. pl. — *skrakar*. En art af Skrakfågelslägtet.

SMÅSKRATT, n. sing. Smått skratt.

SMÅSKRATTA, v. n. 1. Skratta smått.

SMÅSLUG, a. 2. (fam.) 1) Slug i småsaker. — *Syn.* Finurlig. — 2) Som gerna vill gälla för mycket slug. — 3) (om barn) Slug för sin ålder. — *Småslughet, f. 3.* — *Småslugt, adv.*

SMÅSMULOR, f. 1. 4. pl. (fam.) Något ringa, obetydligt. *Det är inte s. Det kostar inte s. Han är inte nöjd med s.*

SMÅSPIK, m. sing. koll. Spik (koll.) af smärre sort.

SMÅSPOF, m. 2. pl. — *spofvar*. Fågel af Spofslägtet, 1 fot 3 tum lång, med svartbrun hufva, för öfrigt till större delen hvit. Nomenius Phoeopus. Kallas äfv. Qvidbonde.

SMÅSTAD, m. 3. pl. — *städer*. Liten, ringa stad. — *Ss. S-sbo.*

SMÅSTADSARTIG, a. 2. (fam.) Som liknar småstäder eller hvad der finnes, småstadsboer eller deras seder, lefnadsätt, skick, moder, o. s. v. — *Småstadsaktigt, adv.*

SMÅSTADSACTIGHET, f. 3. Småstadsaktigt beskaffenhet, småstadsaktigt utseende, skick, väsende, o. s. v.

SMÅSTADSFASONER, ---son'r, 3. pl. Fasoner, liknade småstadsboers.

SMÅSTADSLIK, a. 2. Se *Småstadsaktig*. — *Småstadslikt, adv.*

SMÅSTADSMANER, ---nér, 3. pl. Maner, liknade småstadsboers.

SMÅSTADSMIN, m. 3. Sådan min, som småstadsboer vanligen hafva.

SMÅSTADSSSED, m. 5. Sed, som är bruklig i småstäder.

SMÅSTEK, f. 2. Stek af småfågel.

SMÅSTEN, m. sing. koll. Små stenar. (Fam.) *Om det och regnade s.*, om än de värsta hinder mötte.

SMÅSTJÄLA, v. a. 3. Se *Snatta*.

SMÅSVEN, m. 3. pl. — *svenner*. Se *Page*.

SMÅTARMARNE, m. 2. pl. def. (anat.) De små tarmarne hos menniska eller djur.

SMÅTIONDE, m. 4. Tionde af arter, vicker, m. m.

SMÅTORSK, m. 2. En art Torsk, 2 fot lång, brun, fläckig, läckrare än Stortorsk. *Gadus Callarius*.

SMÅTT, adv. (merendels fam.) 1) I små delar, stycken. *S. hackad, skuren*. — 2) Något litet. *S. radd, kär. Skratta s.* — 3) Sakta, långsamt. *Det regnar, snöar s. Det går s. Lefva s.*, torfligt. *Stjälva s.*, se *Snatta*. *S. om s.*, i sakta framskridande. *S. omsider, omsider*, efter hand.

SMÅTVÄTT, m. 2. Tvätt af småkläder.

SMÅTÄCK, a. 2. (fam.) Rätt täck och behaglig. — *Småtäckhet, f. 3.*

SMÅTÄNK, a. 1. Som tänker småaktigt.

SMÅTÄRNA, f. 1. Fågel af Tärnornas släkte.

SMÅVIKARE, m. 3. En art af Skållsläktet.

SMÅVÄXT, a. 1. Små till växten.

SMÄCK, m. 2. I. Slag med flata handen. — *Int.* Utrop, hvarmed härmas ljudet af ett sådant slag.

SMÄCK, m. 2. II. Ett slags sorgprydnad, som af fruntimmer bäres i pannan, vid hofsorg.

SMÄCKA, v. a. 2. (fam.) Slå med flata handen. *S. en på örat. S. till*, ge ett dugtigt slag med flata handen. *S. i'n, ned, sönder, se Slå i'n, &c.*

SMÄCKER, a. 2. (sjöt.) Smal, fin. — *Smäckerhet, f. 3.*

SMÄCKFET, smäck fet, a. 2. neutr. — *fett*. (fam.) Mycket fet.

SMÄCKFULL, smäck full, a. 2. (fam.) Alldeles full.

SMÄDA, v. a. 1. (af *Små*) Utan bevis, i tal eller skrift beskylla någon för äreröriga handlingar; göra obevisat beskyllningar, som förklarna ens goda namn och rykte. — *Syn.* Försmåda, Svärta, Lasta, Kränka. — *S-nde*, part. akt. Brukas stundom adjektivt. *S. beskyllningar*. — *Smådande, n. 4.*

SMÄDARE, m. 3. En, som smådar.

SMÄDEBREF, n. 3. Bref, som innehåller smådelser.

SMÄDEFULL, a. 2. Se *Smädlig*. — *Smädefullt, adv.*

SMÄDELIG, m. fl., se *Smädlig, &c.*

SMÄDELSE, f. 3. Obevist beskyllning, hvarigenom man söker att beröfva en annan dess heder.

SMÄDELUST, f. sing. Begäret att genom förtal beröfva en annan dess heder.

SMÄDELYSTEN, a. 2. neutr. — *et*. Som drifves af smådelust.

SMÄDELYST, f. sing. Begäret att genom förtal beröfva en annan dess heder.

SMÄDELYSTEN, a. 2. neutr. — *et*. Som drifves af smådelust.

SMÄDELYST, f. sing. Begäret att genom förtal beröfva en annan dess heder.

SMÄDELYSTNAD, m. sing. Se *Smädelyst*.

SMÄDEORD, n. 3. Smädligt ord.

SMÄDESKRIBENT, ---bärnt, m. 3. Skrifställare, som är böjd för att småda andra.

SMÄDESKRIFT, f. 3. Skrift af smädligt innehåll.

SMÄDESPRÅK, n. sing. Smädligt tal, smädliga framställningar.

SMÄDETAL, n. 3. (mindre brukl.) Smädligt tal.

SMÄDETUNGA, f. 1. (fig.) En, som är fallen för att småda andra.

SMÄDLIG, a. 2. Smådande; som går ut på att småda. *S-t tal. Af s. beskaffenhet*. — *Syn.* Smådande, Smädefull, Ärerörig, Förklenlig.

SMÄDLIGHET, f. 3. Smädlig beskaffenhet.

SMÄDLIGT, adv. På ett smädligt sätt.

SMÄKTA, v. n. 1. 1) Befinna sig i ett matighetsstillstånd, förorsakadt af sjukdom, af långvarig smärta, af stark passion, af ett långt otillfredsstäldt naturbehof, af långvarig längtan, o. s. v.; träna, trängta. *S. på sjuksängen, i ett fångelse. S. af hunger och törst. S. af kärlek. S. efter förlossning*. — *Syn.* Försmakta. — 2) Säges äfv. om växter, som äro i ett tynande tillstånd, längta efter regn. *S. efter regn*. — *S-nde*, part. pres. Brukas nästan adjektivt. *En s. fånge. De s. blommorna. Den s. naturen. S. ögon, blickar*. — *Smäktande, n. 4.* [Smägta.]

SMÄLEK, m. sing. (i äldre språket *Smätlig*) Skymf, förotämning. *Lida s.*

SMÄLL, m. 2. 1) Plötsligt, häftigt, blott ögonblickligt ljud. *Åskans s-ar. S-ar af en piska*. — Bildar sammansättningarne *Åsksmäll, Pisksmäll*. (Fam.) *Roa sig åt s-en som gamla kampar, af gammal vana löna någonting roligt, ehuru man ej kan sjelf njuta deraf eller deltaga deraf*. — 2) Slag, åtföljdt af ett smällande ljud. *Ge någon s-ar af en piska*. (Ordspr.) *Slå två flugor i en s.*, se *Fluga*. — *S. n. sing. oböjl.* (fam.) Slag, stryk. *Ge någon s. s. på fingrarna, se Finger*.

SMÄLLA, f. 1. Se *Flugsmälla*.

SMÄLLA, v. n. 2. (Här för bem. 1 o. 2 i Imfp. sing. äfv. *Small*: pl. (gam.) *Smullo*. Sup. (gam.) *Smallit*.) 1) Säges om ett plötsligt, häftigt, ögonblickligt ljud. För denna och följ. bemärkelse ofta impersonelt. *Hörde du, att det smäll?* *Det var någonting, som smäll*. (Fam.) *Det är så kallt, att det s-ler i knutarna*, är skarp vinter. *S. igen*, slå igen med en smäll, t. ex.: *Dörren smällde igen. S. till*, plötsligt gifva en stark smäll. — 2) Explodera med smäll. *Krut, som ej s-ler. S. af* (om gevär), aflössas, t. ex.: *Rössan smäll af. S. sönder*, gå sönder med smäll. — 3) (äfv. aktivt) Åstadkomma en smäll, smällar. *S. med en piska. S. med tungan eller läpparna, med fingrarna. S. af*, aflösa med smäll, t. ex.: *S. af ett gevär. S. igen, till*, slå igen, så att det smäller, t. ex.: *S. igen, till dörren. S. dörren i läs*, slå dörren i läs, så att det smäller. *S. i dörrarna*, slå igen dem, så att det smäller. — V. a. (fam.) Gifva smäll, stryk; slå. *S. någon en örfil. S. på, upp*, ge dugtigt med stryk. *S. till*, slå till.

SMÄLLÄNDE, n. 4. Ljudet, då någon eller något smäller. Jfr. *Smälla*, v. n.

SMÄLLFIKON, n. 3. (fam. skämtv.) Dugtigt örfil.

SMÄLLKALL, a. 2. (fam.) Ytterst kall; kall, så att det smäller i knutarna. *Midt i s-a vintern*.

SMÄLLKYSS, m. 2. (fam.) Kyss, gifven med det eftertryck, att det smäller.

SMÄLTPISKA, f. 1. Piska, gjord att smälla med.
SMÄLTA, v. n. 2. (Har i Impf. pl. äfv. *Smulto*, och i sup. *Smultit*, hvilka former ej brukas för v. a.) 1) Säges om fasta kroppar, som förmedelst värmets inverkan öfvergå till flytande tillstånd. *Snö s-ter i solen. Jernet s-ter vid glödhetta.* (Fig.) *S. i lärar*, gråta utan hejd, bitterligen. *S. bort*, upplösas, försvinna, förloras genom smältning. *S. fast*, genom smältning fastna. *S. ihöp*, genom smältning förenas; äfv. förminskas genom smältning. *S. ned*, smälta och nedfalla. *S. upp*, heit och hållet smälta. — *Syn.* Försälta, Afsmälta, Bortsmälta. — V. a. 1) Försätta ett ämne, genom värme, i flytande tillstånd. *S. snö. S. guld.* *S. bort*, göra att något försvinner genom smältning. *S. fast*, fasta genom smältning, t. ex.: *S. fast något med bly. S. ihöp, ned, öm, upp*, se *Höpsmälta*, *sec. S. upp*, äfv. öppna genom smältning. — *Syn.* Försälta, Uppsmälta. — 2) Säges om magens förmåga att upplösa den förtärda maten och bereda den till näring för kroppen. *Min mage förmår ej att s. den maten.* Har äfv. person till subjekt, t. ex.: *Han kan ej s. så grof föda.* — 3) (Fig.) Med lålamod lida. *S. en skymf, en oförrätt. Det kan han ej s.* — 4) (mål.) *S. färger*, se *Fördrifva*. — *Smält*, part. pass.

SMÄLTA, f. 1. 1) Så mycket som på en gång smältes. — 2) Den mjuka klump af smidigt jern, som till sluts bildar sig vid järnkning, och sönderbugges under stångjernshammaren i flera särskilda, af hvilka hvardera utsmides till en jernstång. — 3) (fam.) Stor hop, myckenhet.

SMÄLTANDE, n. 4. Se *Smältning*.

SMÄLTARE, m. 5. En, som förrättar smältning.

SMÄLTAREHÄRD, m. 2. Den härd, hvarti vid valloussmede tackjernets nedsmältning, järnkning och det färskade jernets sammanarbetning till smälla förrättas.

SMÄLTBAR, a. 2. Som kan smältas.

SMÄLTBARGÖRNING, f. 2. En metalls försättande i smältbart tillstånd.

SMÄLTBARHET, f. 3. Egenskapen att kunna smältas.

SMÄLTDEGEL, m. 2. pl. — *deglar*. Degel, hvarti metaller smältas och kemiska preparater förfärdigas.

SMÄLTBRÄNG, m. 2. Person, som biträder en smältmästare.

SMÄLTELD, m. 2. Ett slags fyrverkerield, bestående af en blandning af salpeter, svafvel och mjölpulver, hvilka sammansmältas öfver elden.

SMÄLTGLAS, n. 5. Se *Emalj*.

SMÄLTHETTA, f. sing. Hetta, så stark, att ett ämne deraf smälter. *S. ger hvit färg.*

SMÄLTHYTTA, f. 1. Hytta, der malmers smältas.

SMÄLTHÄRD, m. 2. Se *Smältarehärd*.

SMÄLTLIG, a. 2. Se *Smältbar*. — *Smältlighet*, f. 3.

SMÄLTMÄSTARE, m. 3. Smed, som sköter och ansvarar för arbetet vid en smälteld.

SMÄLTNING, f. 2. 1) (neutralt) Ett fast ämnes genom heita förorsakade öfvergående till flytande tillstånd. — 2) (aktivt) Förrättning, då något smältes. — 3) (neutralt) Se *Matsmältning*. — *Ss. S-sarbete, -skoust.*

SMÄLTPANNA, f. 1. Panna att smälta uti.

SMÄLTPROCESS, smältprocess, m. 3. Förloppet af de verkningar, som försätta ett ämne i smält tillstånd.

SMÄLTPUNKT, m. 3. Den temperaturgrad, vid hvilken fasta kroppar smälta.

SMÄLTSKÅL, f. 2. Smältdegel vid ett glasbruk.

SMÄLTSTÅL, n. slug. Den sort af stål, som frambringas, antingen i första smältningen af egentliga stålmalmers, eller af sådana malmers tackjern, eller ock af stångjernsskro.

SMÄLT TYG, n. 3. Sats af svafvel, salpeter och kol m. m. till fyllning i brändkolor.

SMÄLTUGN, m. 2. (fam.) Vindugn, på hvars öppning ett väl passande hvalfdt lock med ett långt upprätt dragrör blifvit satt.

SMÄLTVERK, n. 3. Se *Smältthyttia*.

SMÄRLING, m. 2. En mjukfenig fisk, 3 till 6 tum lång, gul, brunt marmorerad, med läckert kött. *Cobitis Barbatula*, [Smærling.]

SMÄRRE, **SMÄRSTA**, a. kompar. o. superl. af *Små*.

SMÄRT, smärtert, a. 1. Kompar. om lifvet.

SMÄRTA, smärta, f. 1. Svårt lidande, vare sig i kroppsligt eller andligt afseende. *En sjukdom, som förorsakar svår s. Med s. nödgas jag erkänna. att...* — Bildar sammansättningarna *Kroppssmärta*, *Själssmärta*. — *Syn.* Se *Plåga*.

SMÄRTA, v. a. 1. Förorsaka, tillfoga smärta. Brukas mest i andlig mening. *Denna underrettelse s-de honom djupt. Det s-r mig att finna mig så misskänd.* — *Syn.* Se *Plåga*. — *S-nåde*, part. akt. Brukas stundom adjektivt, i betydelsen af: högst bedröflig, t. ex.: *En s. sorgpost.*

SMÄRTFULL, a. 2. Mycket smärtsam. — *Smärtfullt*, adv.

SMÄRTHET, f. 3. Smärt beskaffenhet.

SMÄRTING, m. sing. (skepp.) Gammal tjärad segelduk, som viras om ett låg, innan det klädes.

SMÄRTLINDRANDE, a. 1. Se *Smärtstillande*.

SMÄRTLÖS, a. 2. Fri från smärta.

SMÄRTSAM, a. 2. Som förorsakar smärta. *En s. nyhet.* — *Syn.* Smärtande, Smärtfull. Se äfv. *Plågsam*.

SMÄRTSAMHET, f. 5. Smärtsam beskaffenhet.

SMÄRTSAMT, adv. På ett smärtsamt sätt, med smärta.

SMÄRTSTILLANDE, a. 1. Som stillar smärtorna. *S. medel.*

SMÖJA, v. a. 2. (isl. *Smeiga*) Insticka och draga tråd genom hålet på en synål, o. s. v. *S. en tråd på nålen. S. ett snöre genom hålet.*

SMÖR, n. sing. (af *Smörja*) Ett fett ämne, som erhålles ur grädd genom fortsatt skakning eller så kallad tjärning. *Tjärnfärskt s. Tjärna s. Breda s. på bröd. Laga med s. Doppa i s. Steka i s. S. och bröd.* (Fig. fam.) *Han skall ha det igen på s. och bröd*, det skall han ha igen. *Vara uppe i s-et*, stå högt i gunsten. — *Ss. S-aktig, -ask, -burk, -but, -bytta, -fjerding, -handel, -handlare, -klick, -klimp, -kruka, -lina, -lunna.*

SMÖRA, v. n. 1. (fam.) Slösa med smör. — V. a. Besträya med smör. *S. ned*, smörja ned med smör.

SMÖRBAKELSE, m. 3. Ett slags bakelse, tillredd med smör.

SMÖRBLOMSTER, n. 3. 1) En ört, allmän på ängar och betesmark, med gulglänsande blommor. *Ranunculus acris.* — 2) Se *Lejontand*.

SMÖRBOLLAR, m. 2. pl. Se *Bullerblomster*.

SMÖRRÖD, n. 3. Ett slags bakverk af smör, socker, mjöl, ägg ochanis.

SMÖRBÄR, n. 3. Se *Hönsbär*.

SMÖRBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. Se *Hönsbärsbuske*.

SMÖRDEG, m. 2. Deg af hvetmjöl och vatten, flera gånger utkastad med en tillblandning af smör.

SMÖRDUK, m. 2. Duk eller servet, bestruken med smör, som lägges på magen, vid förkytning, o. s. v.

SMÖRGÅS, smörgås, f. 2. 1) Bröd med påstruket smör. — 2) (fam.) Hvarje studsning och hopp, som en kastad flat sten gör på vattenytan. *Kasta s-ar på vattnet.*

SMÖRHÖNA, f. 1. 1) Smörklump, pressad i form af en höna. — 2) (fam.) Ett smekord till fruntimmer. *Min lilla s.*

SMÖRIG, a. 2. 1) Bestruken med smör. — 2) Se *Smöra*.

SMÖRJ, n. sing. (fam. skämtv.) Stryk.

SMÖRJA, v. a. 2. Impf. *Smorde*. Sup. *Smort*. Part. pass. *Smord*. 1) Bestryka med något smörjigt ämne. *S. smör på bröd. S. hjul. S. någon till konung*, säges om den högtidliga ceremoni, då en konung, vid sin kröning, af en biskop smörjes på ännu med den heliga kröningsoljan, till tecken att han deigenom inviges i sitt konungsliga kall. *S. sina stöflor*, äfv. (fig. fam.) rusta sig till färd, resa. (Fam.) *S. kräset*, se *Smörja sig*, 2. (Ordspr.) *S. hjälper*, eli. *Smörj väl, så går det väl*, eli. *Smörj vagnen, så går han lätt*, var ej för njugg, om du vill bli väl betjent. (Fam.) *S. i en något*, låta en förtära något af dålig beskaffenhet; (fig.) inbilla en något, duka upp lögnhistorier för honom. *S. ihöp, i n, ned*, se *Höpsmörja*, *sec. S. om munnen*, se *Mun. S. öm. smörja änyo. S. omkréng. smörja* rundt omkring på alla håll. *S. på, öfver*, se *Påsmörja, Öfversmörja. S. ut*, utbreda något smörjigt. — *Syn.* Besmörja, Påsmörja, Öfversmörja. — 2) (fam.) Muta. — 3) (fam., skämtv.) Piska upp, slå. *Jag smorde honom på örat. S. på, upp*, ge dugtigt med stryk. *S. till*, ge ett eftertryckligt slag. — 4) (fam.) Undfånga någon med starka drycker, så att han blir rusig. — *S. sig, v. r. 1)* Besträya sin kropp eller någon del deraf med ett smörjigt ämne. — 2) (fig. fam.) Väl förplåga sig, äta eller dricka något godt. — *Smord*, part. pass. (Fam.) *Det går som det vore s-t*, utmärkt lätt, väl, obehindradt. (Substantivt) *Herrans S-e*, Frälsaren; säges äfv. om konungor.

SMÖRJA, f. 1. 1) Fett, tjockt ämne, hvarmed vissa föremål bestrykas. *S. till vagnshjul, skor*, se *Vagnsmörja, Skosmörja*. — 2) (fig. fam.) a) Mutor. — b) Dålig blandning; dåligt arbete; dålig mat, dryck, o. s. v.

SMÖRJANDE, n. 4. Se *Smörjning*.

SMÖRJBURK, **SMÖRJKOPP**, m. 2. **SMÖRJBURK**, n. 3. Burk, kopp, horn, hvarti smörja förvaras.

SMÖRJELSE, m. 3. 1) Smörjning. — 2) Se *Salva*, 1. *Sista s-n*, ett af den katolska kyrkans sju sakrament, bestående deraf; att de, som ligga på dödsbädden, smörjas af presten med helig olja; (fig. fam.) dödsknäcken. — 3) Se *Smörj och Mutor*.

SMÖRJELSEOLJA, f. 1. Olja, som användes till smörjning.

SMÖRJIG, a. 2. 1) Som har egenskap af smörja. — 2) (fam.) Nedsjord.

SMÖRJKUR, m. 3. Kur emot veneriska sjukkan, då smörjning med merkurialsalva brukas. [-cur.]

SMÖRJNING, f. 2. Handlingen, förrättningen, då någon smörjer.

SMÖRKRINGLA, f. 1. Kringla af smördeg.

SMÖRKÖP, n. 3. (fam.) Ovanligt godt pris.

SMÖRLAND, n. 3. (sjöt.) Möln vid horisonten, som likna ett aflägsat land.

SMÖRMÅSE, m. sing. (fam.) *Kon går i s-n*, mjölkar dugtigt.

SMÖRNYPON, n. 5. En sort nypon.

SMÖRPANNA, f. 1. Panna, hvarti smör smältes.

SMÖRPROFVARE, m. 3. Långt, ihåligt verktyg af trä eller metall, nedtill med en hulling, hvarmed man kan upphämta smör ifrån bottnen af ett dermed fylldt kärl, för att smaka derpå.

SMÖRPÄRON, n. 3. Benämning på flera sorter välsmökliga, smältande päron.

SMÖRSYRA, f. 1. (kem.) Ett slags flygtig syra i smör.

SMÖRSÅS, m. 3. Sås, tillredd med smör.

SMÖRTIONDE, m. sing. Tionde, som i vissa provinser utgår med en mark smör årligen efter hvarje ko.

SMÖRTJÄRNA, f. 1. Se *Tjärna*.

SMÖRTRÄD, n. 3. 'En art Kokospalm, hvaraf ett smörlikt ämne erhålles. *Cocos butyracea*.

SMÖRÖRT, f. 3. Se *Smörblomster*.

SNABB, a. 2. Som fort rör sig, är i hastig rörelse; som fort går, utträtt något; som fort sker eller verkställes. *S. i sina rörelser. S. häst. S. på foten. S. seglare. S. resa. Örnens, tidens s-a flygt. S. i sina sysslor.* — *Syn.* Hastig, Snar, Flink, Qvick, Rask, Hurlig, Gesvind.

SNABBA SIG, v. r. 1. (fam.) Skynda sig.

SNABBFOOTAD, a. 2. Snabb på foten, snabb att gå eller löpa.

SNABBHET, f. 3. Egenskapen att vara snabb; snabb rörelse; skyndsamhet. — *Syn.* Hastighet, Gesvindhet.

SNABBLOPARE, m. 3. En, som öfvat sig i konsten att löpa på en gång snabbt och med långvarig uthållighet.

SNABBLOPNING, f. 2. Konsten att löpa snabbt och med långvarig uthållighet.

SNABBSEGLARE, m. 3. Fartyg, som seglar jemförelsevis ovanligt snabbt.

SNABBSKRIFNING, f. 2. Konsten att skriva fortare än vanligt, lika fort som man talar.

SNABBSKRIFVARE, m. 3. En, som är öfvad i snabbskrifning.

SNABEL, m. 2. pl. *snablar*. Långt och smalt snyte; isyna den sex fot långa förlängningen af elefantens näsa. *S-n användes af elefanten som arm att omslinga och gripa större föremål.*

SNABELFISK, m. 2. En art af Hvalarna, ända till 100 fot lång, Balana Boops.

SNACK, n. sing. (fam.) Se *Prat, Sladder*.

SNACKA, v. n. 1. (fam.) Se *Prata, Sladdra*.

SNAFVA, v. n. 1. Oförvarandes stöta foten emot något, så att man förlorar jennvigten. *S. mot en sten. Hästen s-de och föll.* — *Snafvande*, n. 2.

SNAGGHÄRIG, a. 2. Korthärig.

SNAPPA, v. a. 1. Hastigt och oförsett gripa något. (Neutralt) *S. efter*, hastigt gripa efter. *S. bort, upp*, se *Bortsnappa, Uppsnappa*.

SNAPPHANE, m. 2. pl. — *hanar*. 1) Partigångare i krig, som olodigtvis går ut på byte. — 2) Stråtröfware. — 3) Benämning på de röf-

vare, som under kriget emellan Sverige och Danmark 1676-1679 ofredade Skåne.

SNAPPHANELÄS, n. s. Ett slags hössläs.

SNAPPS, se Schnapps.

SNAR, a. 2. 1) Som sker hastigt. *S. afresa, återkomst.* — 2) Som med skyndsambet gör, verkställer, uträttar något. *Var s., skynda dig.*

SNAR, n. s. Ställe i en skog, der lätt växande träd och buskar göra det svårt att framtränga. [Snär.]

SNÄRA, f. 1. 1) Slinga (hem. s.) af tagel eller messingtråd, inrättad att dermed fånga djur och fåglar. *Fånga i s. Lägga ut s-rör för fåglar.* — 2) (fig.) Försätlig anläggning, för att draga någon i fara, olycka, förderf, försätta i bryderi, o. s. v. *Fånga någon i en s., genom en listig anläggning bedraga någon. Falla i s-n, låta fånga sig i en snara. Utlägga en s. för någon, genom någon listig anläggning söka ens ofärd, olycka, eller att sätta honom i förlägenhet, o. s. v.*

SNÄRARE, a. komp. af Snar. *Han var s. än jag trodde.* — Adv. komp. af Snart. 1) Fortare, förr. *Han kom s., än vi förmodat.* — 2) Hellre, förr. *Jag tror s., att han är rik än fattig. Man borde s. tro, att saken vore afgjord.*

SNÄRÄST, a. superl. af Snar. *S-e återkomst, afresa. Med det s-e, skyndsammast.* — Adv. superl. af Snart. *Han återkom s. af alla. Som s., på det skyndsammaste, skyndsammast, så fort som möjligt.*

SNÄRBINDA, f. 1. ell. SNÄRBINDEL, m. sing. Se Åkerbinda.

SNÄRFYNDIG, a. 2. Som snart finner sig, vet råd; finlig. — *Snarfyndighet, f. s.*

SNÄRHET, f. s. Egenskap att vara snar; snabbhet, skyndsambet, hastighet.

SNÄRKA, snärka, v. n. 1. Under sömnen andas på ett sätt, att ett visst bullrande ljud uppkommer, då luften passerar genom näsan och luftröret. — *Snarkande, n. 4. o. Snarkning, f. 2.*

SNÄRKÄRE, m. s. — ERSKA, f. 1. En, som snarkar.

SNÄRLIG, a. 2. Se Snar.

SNÄRLIGEN, adv. Se Snart.

SNÄRLIK, a. 2. (fam.) Ganska lik.

SNÄRMOGEN, a. 2. Som fort mognar. — *Snarmogenhet, f. s.*

SNÄRREFFVA, f. 1. Örslägtet *Cuscuta*, isynn. arten *C. europæa*.

SNÄRRVERK, n. s. (på orgor) Se *Borduna*.

SNÄRSINT, a. 1. Som lätt blir ond, snar till vrede. — *Snarsinhet, f. s.*

SNÄRSKRÄMD, a. 2. Se *Lättskrämd*. — *Snarskrämdhet, f. s.*

SNÄRSPIJT, n. s. Ett slags fordom i Sverige brukligt spjut.

SNÄRSTICKEN, a. 2. neutr. — et. (fam.) Som lätt sticknas, lätt finner sig stött. — *Snarstickenhet, f. s.*

SNART (å långt), adv. Innan kort, fort. *Det kan s. ske. Så s. som möjligt. Han kommer ej så s. Så s. han blef mig varse. S. sagdt, nästan, nära nog, så godt som.* — *Syn. Fort, Hastigt, Brädt, I brådkastet.*

SNARTROGEN, a. 2. neutr. — *troget.* (mindre brukl.) Se *Lättrogen*. — *Snartrogenhet, f. s.*

SNARTÄNK, -tä'ngkt, a. 1. Som tänker, beslutar sig fort.

SNASK, n. sing. (fam.) 1) Sötsaker, slisk. — 2) Se *Röra, 1.*

SNASKA, v. n. 1. (fam.) Äta mycket sötsaker. — *Snaskande, n. 4.*

SNASKER, m. sing. (fam.) En, som äter mycket sötsaker.

SNATTA, v. a. o. n. 1. Tillgripa saker af ringa värde. Jfr. *Snatteri*. — *Snattande, n. s.*

SNATTER, n. sing. Se *Snattande*.

SNATTERAND, f. s. pl. — *änder.* En art af Andsläktet, med pomeransfärgade ben.

SNATTERI, n. s. Tillgrepp af saker, som hafva ett ringare värde, högst 5 rdr 16 sk. b:ko. Derutöfver anses det som Stöld.

SNATTRA, v. n. 1. 1) Säges om det låte, som gässen vanligen hafva. — 2) (fig. fam.) Sqvallra, sladdra.

SNATTRANDE, n. 4. 1) Låtet af gäss, som snattra. — 2) (fig. fam.) Sladder.

SNÄU, f. s. (l. *Schnaue*) Ett tvåmastadt, brigg-tackladt fartyg utan marsar.

SNEBÄK, snébäk, m. 2. Ett slags fordom bruklig dart med vriden eller nedböjd egg.

SNEÐ, a. 2. neutr. *snedt.* 1) Ej fullkomligt rät; som afviker, har riktning åt sidan. *Hon är s. i högra sidan. S. i halsen. S. fot. S. mun. S-a ögon. Se med s-a ögon, se Se snedt (under Snedt).* — 2) Ej lodrät; ej vinkelrät; slutande, lutande. *S. mast. S-t hus. S. vinkel, ej rät. Skrifva s-a rader, ej vinkelräta mot kanten af papperet. S. figur, s-t rum, som ej har räta vinklar.* — 3) Säges äfv. om ytor, som äro ojemnt upphöjda på motsvarande sidor. *En s. panna. S-a perior, som hafva ojemn rundning.* — *På s.* adv. I snedt läge, i sned riktning. *Sätta, ställa på s. Med hatten på s. Gå på s. (Fig. fam.) Det går på s. för honom, går ej bra. Vrida munnen på s. Titta på s., åt sidan. Komma på s., äfv. (fig. fam.) råka i otag.*

SNEÐ, n. s. (fam.) Puts, spratt, skälmsstycke.

SNEÐA, v. a. 1. Göra sned, gifva sned riktning. *S. en åker, köra den snedt öfver. S. af, se Afsneda.*

SNEÐBENT, a. 1. Som har sneda ben.

SNEÐBJELKE, m. 2. pl. — *bjelkar.* (herald.) Bjelke, som går snedt öfver skölden.

SNEÐBÖRR, m. 2. Se *Skrufbör.*

SNEÐD, f. s. Sned linie, sned riktning, sned slipning o. s. v. *På s-en, snedt öfver, snedt, på sned.*

SNEÐFICKA, f. 1. Ficka, som går snedt.

SNEÐFOTAD, a. 2. Som har sneda fötter.

SNEÐHALSAD, a. 2. Som har sned hals.

SNEÐHET, f. s. Sned riktning, ställning, snedt läge, o. s. v.

SNEÐHÖRNIG, a. 2. Se *Snedvinklig*.

SNEÐJERN, n. s. Se *Skrufskifva*.

SNEÐKÖRNING, f. 2. Åkers körning snedt öfver.

SNEÐMUNT, a. 1. Som har sned mun.

SNEÐNING, f. 2. Handlingen, förrättningen, då man snedar.

SNEÐRUTA, f. 1. Snedvinklig ruta.

SNEÐRUTIG, a. 2. I form af en snedruta.

SNEÐSEGEL, n. s. Se *Latinsegel*.

SNEÐSKUREN, a. 2. neutr. — et. Snedt, på sned skuren.

SNEÐSLIPAD, a. 2. Snedt slipad.

SNEÐSPRÄNG, n. s. 1) Spräng på sned, åt

sidan. — 2) (fig. fam.) Afvikelse från det rätta, förseelse.

SNEÐSTEG, n. s. Ett slags steg (se d. o.) hos boktryckare.

SNEÐSTOCK, m. 2. Ett slags lätt plog, som brukas till snedning.

SNEÐSTÖTTA, f. 1. (byggn. k.) Stråfvare mot upprättstående bjelkar i taklag och korsverkskus.

SNEÐT, adv. I sned ställning eller riktning, med snedt läge. *Sätta, ställa s. Sätta, stå s. Skrifva s., sneda rader. Do s. emot någon, s. öfver. Gå s., i sned riktning. Gå s. på skor, mera på ena sidan af skorna än på den andra. Se s., åt sidan. (Fig. fam.) Se s. på någon, vara gramse på, bära egg till honom.*

SNEÐVINKLIG, a. 2. Som har sneda vinklar. — *Snedvinklighet, f. s. — Snedvinkligt, adv.*

SNEÐÖGD, a. 2. Som har sneda ögon.

SNEGLA, v. n. 1. (fam.; af *Sned*) Se snedt. *S. på någon.* — *Sneglande, n. 4.*

SNES, m. 2. (prov.) Tjog.

SNESLAND, n. s. (prov.) $\frac{1}{2}$ tunmland.

SNIBB, m. 2. Spetsig ända på en klädesperedel. *S. på ett kläde, på fruntimmershufvor.*

SNIBBA, v. n. 1. Göra snibbig.

SNIBBHUFVA, f. 1. Ett slags sorghufva, som bildar en snibb fram i pannan.

SNIBBIG, a. 2. Som har snibb eller spetsiga ändar.

SNICKARE, m. s. (I äldre språket *Snidkare*, af *Snida*) Handtyckare, som af trä förfärdigar hvarjehanda husgerådssaker. — *Ss. Snickararbete, -gesäll, -handverk, -verkstad, -verktyg.*

SNICKÄRLIM, n. sing. En sort lim, som användes af snickare, och beredes för det mesta af allehanda hudafskräden.

SNICKRA, v. n. 1. (fam.) Göra snickararbete.

SNICKSNACK, snicksnäck, n. sing. oböjl. (fam.) Se *Prat, Sladder*.

SNIDA, v. a. s. (Brukas blott i infinitiv och pres. indik.) Skära ut figurer i trä. — Betyder ursprungl. blott: Skära.

SNIDARE, m. s. Ett slags svarfjern med krok.

SNIDT, se *Snitt*.

SNIDVERK, n. s. I trä utskurna figurer till prydnad; träsnidararbete.

SNIFSA, snifsa, v. a. 1. (pop.) Skära af.

SNIGEL, m. 2. pl. *sniglar.* Ett släkte af Lungsnäckorna. Se f. s. *Skal-, Skogs-, Åker-snigel.*

SNIKAS, v. d. 1. Vara sniken. *S. efter något.*

SNIKEN, a. 2. neutr. — et. Begärlig efter vinst, vinningslysten.

SNIKENHET, f. s. Begärlighet efter vinst, vinningslystnad.

SNILJA, f. 1. (fr. *Chenille*) Ett slags silkes-snöre till broderier, liknande en hårig larv.

SNILLA UNÐAN, se *Undansnilla*.

SNILLE, n. 4. (isl. *Snilld*, af *Snell*) 1) Af naturen gifven förmåga att i konsten framställa nya idealer af det sköna, att i vetenskap upptäcka viktiga sanningar eller sammanbinda dem i system, att uppfinna nyttiga konstverk eller utföra stora, ovanliga företag. *Artistiskt, vetenskapligt, mekaniskt s. Ett skapande s. Hafva, sakna s.* — 2) Snillrik människa. *Han är ett s. Stora, villtra s-n. Ett villert s.* — *Syn.* (för begge bem.) *Geni* (hvilket dock äfv. ofta begag-

nas i elak mening, om charlataner, som vilja gälla för sanna snillen).

SNILLEALSTER, n. s. Se *Snillefoster*.

SNILLEARBETE, n. s. Snillrikt arbete.

SNILLEBRAGD, m. s. Se *Snillefoster*.

SNILLEFLYGT, f. s. (fig.) Snillet's hänförelse.

SNILLEFOSTER, n. s. Verk, arbete, som förräder snille. Säges mest om litterära arbeten. — *Syn. Snillealster, Snillebragd.*

SNILLEGÄFVA, f. 1. Hvarje högre yttring af någon särskilt andlig förmögenhet, när denna utan synnerlig möda frambringar något utmärkt.

SNILLEKRAFT, f. s. Den hos snillet inneboende förmåga.

SNILLELEK, m. 2. En snillet's lekande verksamhet, dess lekande sysselsättning med något ämne.

SNILLEPROF, n. s. Prof på snille.

SNILLRIK, a. 2. 1) (om person) Som ägor mycket snille. *En s. man.* — 2) Som röjer, bevisar mycket snille. *Ett s-t arbete, konstverk.*

SNILLRIKHET, f. s. Mycket snille.

SNILLRIKT, adv. På ett snillrikt sätt, med mycket snille.

SNIPA, f. 1. 1) Fiskslaget *Polynemus*. — 2) Se *Gäddsniipa* och *Gräddsniipa*.

SNIPGÄDDA, f. 1. Se *Gäddsniipa*.

SNIPHUFVA, f. 1. Se *Snibbhufva*.

SNIPIG, a. 2. (fam.) Smal och spetsig.

SNIP SNAPP SNORUM, n. sing. (l. *Schnipp Schnapp Schnurr*) Ett slags kortspel.

SNIPPSNAPPLÅS, n. s. Ett slags lås med stillastående tillhållning.

SNITT, n. s. (l. *Schnitt*) Skärning, inskärning. *Göra ett s. — S. m. s. 1) Yta, uppkommen genom skärning. S. på en bok, skuren kant på en inbunden bok.* — 2) Sättet, huru ett klädesplagg blifvit tillskuret. *Rocken har en vacker s., sitter väl.*

SNO, f., se *Snodd, f.*

SNO, v. a. 2. I. (Sammandraget af gamla ordet *Snoda*, af *Snöd*, tät.) Hopvrída något (hampa, lin o. s. v., eller sammanlagda trådar, snören, m. m.), så att deraf uppkommer en tråd, ett snöre, ett rep, o. s. v. *S. rep. S. hampa till rep. Jfr. Teinna. S. af, sno något, så att det brister. S. fast, fästa genom snoende. S. ifrån sig, åt höger. S. ihöp, genom snoende förena; (fig. fam.) dikta, ljuga ihop; äfv. hoptrassla. S. in, vid snoende inbringa i snodden; (fig. fam.) insmyga. S. om, sno änyo. S. omkring, omvända. S. upp, upplösa något snodt. S. åt, sno mycket hårdt. S. åt sig, åt venster. — S. sig, v. r. 1) Säges om trådsändar, snören, rep o. s. v., som af sig sjelfva vrída ihop sig, så att de blifva liksom snodda, hoptrassla sig, veckla in sig i hvartaanot. S. sig tillbaka, säges om något snodt, som vrider sig tillbaka. — 2) (fig. fam.) Bruka konst, för att undankomma; slingra sig, göra slingerbultar. S. sig ifrån, undan, slingra sig ifrån. — *Snodd*, part. pass.*

SNO, v. n. 2. II. (moes. g. *Snéwan*, gå fort; isl. *Snua*, fort återvända; fam.) Löpa, springa, skynda sig, ha brädt om; äfv. leta, snoka. *Han s-r öfverallt. S. af, bört, springa, skynda bort. S. efter, förbi, in, omkring, upp, ut. S. upp, snoka upp. S. ifrån sig, skyndsamt göra ifrån sig. S. undan, undansnappa. S. åt sig, rycka, kapa, snappa åt sig. — S. sig, v. r. (fam.) S. sig ifrån, undan, skyndsamt smyga sig bort.*

draga sig ur spelet. *S. sig in*, smyga sig in. *S. sig till*, se *S. åt sig*.

SNODD, m. 3. Se *Snoende*.

SNODD, f. 2. Något, som blifvit snodt.

SNOENDE, n. 4. Handlingen, då något snos.

SNOK, m. 2. I. (isl. *Snökr*) Ett slags giftlös orm, som igenkännes af ögonstenens runda form samt hufvudets betäckning af plåtar. Coluber. Arter af detta släkte äro: Den egentliga *S-en*, omkring 4 fot lång, ofvan svart, inunder svartblå, äfv. kallad Tomtorm, Vattenorm. *C. natrix*. *Slät S.*, 2 fot, 5 till 4 tum lång, brunaktigt med svarta fläckar längs ryggen. *C. laevis*. *Gulgrön S.*, 4 fot lång, ofvan svartgrön, med gula fläckar. *C. atroviens*.

SNOK, m. 2. II. (fam.) En, som snokar. Deraf *Tullsnok*.

SNOK, n. sing. oböj. III. (fam.) *Tugga s.*, tugga, utan att hafva något att tugga på.

SNOKA, v. n. 1. (fam.) I försärlig, elak afsigt leta efter något. *S. i alla vrår*. *S. efter något*. *S. igenom*, *upp*, se *Genomsnoka*, *Uppsnoka*. — *Snokande*, n. 4.

SNOKARE, m. 5. Se *Snok*, II.

SNOPE, a. 2. neutr. — *et.* (af gamla ordet *Snope*, lat gå bort med oförrättadt ärende, af *Snopa*, skymf, vanära; fam.) Flät och harnsen öfver en länge närd och statligen sviken förhoppning.

SNOPP, m. 2. 1) (fam.) Ljusskarn. — 2) Tecken på nosen af en häst.

SNOPPA, v. a. 1. (fam.) *Putsa* (ett brinnande ljus).

SNOR, m. sing. Slem i näsan. — *Ss. S-aktig*, -*kluns*.

SNORA, v. n. o. a. 1. Låta drypa snor ifrån näsan; smutsa med snor. I samma mening säges äfven *S. ned*, *fäll*.

SNORFLA, snårflä, v. n. 1. Se *Snöfla*.

SNORGER, snörjerr, m. 2. (pop.) Se *Gers*.

SNORHORN, n. 5. (pop., fam. o. skämtvis) Näsa.

SNORHYFVEL, m. 2. pl. — *hyftar*. Se *Snorkilling*, 2.

SNORIG, a. 2. 1) Säges om den, på hvilken snoren rinner ur näsan. — 2) Full af snor, besudlad med snor.

SNORIGHET, f. 3. Egenskapen att vara snorig.

SNORK, snårkk, m. 2. (mest i bestämd form) Ändan, det yttersta af något. *På s-en*, till sist, på sista beslutet.

SNORKILLING, m. 2. (pop. o. fam.) 1) Se *Snornäsa*. — 2) Vettlös, oförsämd yngling. — *Syn*. Snorhyfvel, Snorvase.

SNORNÄSA, f. 1. (pop. o. fam.) En, som är snorig om näsan.

SNORRA, se *Snurra*.

SNORVASE, m. 2. pl. — *vasar*. Se *Snorkilling*.

SNUBBA, v. a. 1. (fam.) *S. ell. s. upp*, gifva skarpa tillrättavisingar. — *Syn*. Se *Förebrå*.

SNUBBLA, v. n. 1. (fam.) *Snafva* (om hästar).

SNUBBOR, f. 1. pl. (fam.) Skarp tillrättavising, stränga förebråelser. *Få s.* — *Syn*. Se *Förebråelse*.

SNUDDA, v. n. 1. Helt obetydligt beröra ytan af ett föremål. *S. vid*, *förbi*, *på*, *öfver* något. — *Snuddande*, n. 4. [Snutta.]

SNUF, m. sing. (fam.) *På s-ven af något*, få väder af något.

SNUFLA, se *Snöfla*.

SNUFLÄDER, n. sing. Se *Trollkätt*.

SNUFYVA, f. 1. Opasslighet, då näsans slemhinna afsöndrar en skarp, tunn och serös vätska. *Ha s. Vara besödrad af s.*

SNUGGA, v. n. 1. ell. *S. sig till mat*, göra besök hos någon, för att blifva bjuden på mat.

— *Syn*. *Snylta*. — *Snuggande*, n. 4.

SNUGGÄRE, m. 5. En, som snuggar. — *Syn*. *Snyltgäst*.

SNUGGERI, n. 5. Vanan att snugga sig till mat. — *Syn*. *Snyltande*.

SNUGG-GÄST, m. 5. Se *Snyltgäst*.

SNURR, n. sing. o. inf. Det härmade ljudet af något som snurrar.

SNURRA, f. 1. Svarfvad päronformig eller kupig leksak af trä, ihålig och med ett hål på ena sidan, samt inunder försedd med en smal, trind fot, hvilken omvändas med ett södre och nedstickes i hålet på ett handtag, hvarest snöret häftigt drages, då snurran hoppar ned på golvet och under ett starkt hvmande eller tjutande ljud med största hastighet drivres omkring på fotspetsen. (Fig. fam.) *Det går som en s.*, med största lätthet.

SNURRA, v. n. 1. 1) Fara omkring som en snurra. *S. omkring*. — 2) Surra som hjulet på en spinnerock, ett skärsliparhjul, o. s. v.

SNUS, n. sing. Pulveriserad tobak till snusning. (Fig. fam.) *S. på tummen*, snubbor, hanner. — *Har sammansättningen Hundsnus*.

SNUSA, v. n. o. a. 1. Oppdraga i näsan något pulveriseradt ämne, isynn. snus, för att dy-medelst reta den till slemflytning. *S. ned*, besudla, oreña med snus. *S. upp*, bekosta på snus. (Fam.) *S. upp*, *till*, ge hundsnus. — *Snusande*, n. 4.

SNUSARE, m. 5. — *ERSKA*, f. 1. En, som snusar.

SNUSBOD, f. 2. Försäljningsbod för alla sorter af snus.

SNUSDOSA, f. 1. Dosa, hvori snus förvaras.

SNUSDOSNÄCKA, f. 1. En stor hvit- och bruntläckig snäcka, hvaraf snusdosor göras. Cypræa mauritiana.

SNUSFÖRNUFTIG, a. 2. (fam.) Som inbillar sig och vill gälla för att vara mycket klok.

SNUSHANE, m. 2. pl. — *hanar*. (t. *Schnauzhahn*) Ung oförsämd narr, glop.

SNUSIG, a. 2. Besudlad, oreñad af snus.

SNUSK, n. sing. Illa lukttande orenlighet på kläder eller möbler. *Lukta s.*

SNUSKER, m. sing. (fam.) Snuskig karl.

SNUSKIG, a. 2. Full af snusk. *En s. meniska*. *S-a kläder*.

SNUSKIGHET, f. 5. 1) Se *Snusk*. — 2) Egenskapen att vara snuskig.

SNUSKIGT, adv. På ett snuskigt sätt.

SNUSNÄSDUK, m. 2. Näsduk att snyta sig på, då man snusar.

SNUSQVARN, f. 2. Qvarn, hvarpå tobaksblader malas till snus.

SNUSRASP, m. 2. Rasp, hvarmed tobaksblader raspas till snus.

SNUSTOBAK, m. sing. Se *Snus*.

SNUT, m. 2. 1) Nos. — 2) (fam.) Mun, ansigte. Deraf *Snutfager*. — 3) Ett slags spetsigt bröd. — 4) (fam.) Snekkord. *Min lilla s.*

SNUTFAGER, a. 2. (fam.) Som har ett fagerit ansigte.

SNUTT, m. 2. (pop.) Se *Patt*.

SNUTTA, v. n. 1. (pop.) Se *Dia*.

SNYFFEL, snyffl, m. 2. pl. *snyfflar*. (fam.)

Se *Lymmel*. — Torde ursprungligen hafva betydelse det samma som *Snöflä* (t. *Schwüfler*).

SNYFFTA, v. n. 1. Under gråt göra ovikorliga, djupa och krampaktiga andetag tätt på hvarandra.

SNYFTAN, f. sing. indef. eller

SNYFTANDE, n. 4. Tätt på hvarandra följande, ovikorliga, djupa och krampaktiga andetag under gråt.

SNYFTNING, f. 2. 1) Se *Snyftande*. — 2) Hvarje särskilt af de krampaktiga andetag, som man gör under gråt.

SNYGG, a. 2. (isl. *Snoggr*; ursprungl.: kort; slät, glatt, ej hårig) 1) Ren och prydlig. Säges både om person och sak. *Han är allid s. Hålla sig s. S-a kläder*. *S. klädning*, *rock*. *S-t rum*. *S-a möbler*. — *Syn*. Anständig, Proper. — 2) Som älskar renlighet och prydlighet, gerna ser snygghet omkring sig. — 3) Säges om små barn, äfv. om husdjur (hundar, katter), då de blifvit vanda att ej oreña sig. *Den lilla håller sig s. Hundens är s.* — 4) Säges ironiskt i samma mening som *Vacker*. *Just en s. historia!* *En s. beskyllning!*

SNYGGA, v. a. 1. Göra snygg. — *Snyggande*, n. 4.

SNYGGHET, f. 3. Egenskapen att vara snygg.

SNYGGT, adv. På ett snyggt sätt, med snygghet. *S. klädd*.

SNYLTA, v. n. 1. (fam.) Se *Snugga*.

SNYLTGÄST, m. 5. (fam.) En, som besöker andra för matens skull.

SNYLTRA, f. 1. Ett slags fisk af de Taggfeniga, nära en fot lång, en af Europas vackraste fiskar. *Labrus Julis*.

SNYTA, v. a. 5. Impf. *Snöt*. Sup. *Snutit* och *Snytit*. Part. pass. *Snuten* o. *Snyten*. (af *Snut*) Rensa näsan genom stark fysning och utklämning (med näsduk eller, såsom ringare folk, med fingrarna). *S. blod*, vid snytning få blod ur näsan. (Fam.) *S. ljuset*, *putsa det*. — Vanligen säges reflexivt *S. sig*, t. ex.: *S. sig med näsduk*, *med fingrarna*. *S. sig på armen*. (Pop.) *Det skall han inte s. sig af*, det skall han slippa. — *Snyttande*, n. 4. o. *Snyttning*, f. 2.

SNYTTE, n. 4. 1) Lång, smal och spetsig nos. — 2) Stump.

SNÄL, a. 2. (fam.) 1) Begärlig att förvärfva ägodelar. *S. efter penningar*, *ägodelar*. *S. efter vinst*, *förtjenst*. — *Syn*. *Sniken*. — 2) Brukas i allmänhet för Begärlig. *S. efter mat*. Man säger äfv.: *S-a ögon*, *s. min*, o. s. v. — 5) Öfverdrifvet sparsam. *S. om penningar*. *S. om styfvern*. — *Syn*. *Nidsk*, *Njugg*, *Karg*, *Gnidaraktig*.

SNÄLAS, v. d. 1. (fam.) Vara snäl. *S. efter något*. — *Syn*. *Snikas*.

SNÄLHET, f. 3. (fam.) Felet att vara snäl. Jfr *Snäl*. — *Syn*. a) *Snikenhet*. — b) *Gnideri*, *Nidskhet*, *Njugghet*, *Karghet*.

SNÄLJÄPA, f. 1. och

SNÄLJÄPER, m. sing. (pop. o. fam.) Snäl person.

SNÄLT, adv. Med snälhet. *Åta s. Spela s.*, med öfverdrifven rädsla att väga sina penningar. — *Syn*. *Snäket*; *Nidskt*, *Njuggt*, *Kargt*, *Gnidaraktigt*.

SNÄLVARG, m. 2. (pop. o. fam.) Snäl karl eller gosse.

SNÄCKA, f. 1. 1) Benämning på dem af Blötdjuren, hvilka äro betäckta utaf ett utvändigt i ett stycke sammanhängande skal. Jfr *Mussla*. *S-kor* och *musslor*. — 2) Se *Snäckskal*. *En*

samling af s-kor. — 3) (anat.) En snäckformig del i örats trumhåla. — 4) Se *Volut*. — 5) Den del uti ett ur, på hvilken kodian är uppvidad, när uret är uppdraget. — 6) Ett slags mindre härskepp hos våra förfäder. — *Ss. Snäckkart*, -*artad*, -*form*, -*formig*.

SNÄCKFIGUR, --ur, m. 3. Snäckformig figur.

SNÄCKGÅNG, m. 2. 1) Snäckformigt krökt gång. — 2) Spiralförmig gång omkring en hjulstock. — 3) (fig.) Ganska långsam gång, lik den af en snäcka.

SNÄCKHJUL, n. 5. Ett hjul, fästadt vid snäckan i ett ur.

SNÄCKHUS, n. 5. Det skal, hvori en lefyande snäcka är innesluten.

SNÄCKHYVLE, n. 5. Hvall, hvars vederlag (första stenraden) stiga spiralt.

SNÄCKKALK, m. sing. Kalksten, som innehåller lemningar af snäckor.

SNÄCKLINIE, f. 5. Se *Spirallinie*.

SNÄCKLÄRA, f. 1. Den del af naturalhistorien, som handlar om snäckorna.

SNÄCKMERGEL, m. sing. Mergel, som innehåller lemningar af snäckor.

SNÄCKMYLLA, f. 1. Mylla, som innehåller lemningar af snäckor.

SNÄCKRUNDNING, f. 2. Snäckformig rundning.

SNÄCKSAMLING, f. 2. Samling af snäckskal.

SNÄCKSAND, m. sing. Sand, som till största delen består af söndersmulade snäckskal.

SNÄCKSKAL, n. 5. Det i ett stycke sammanhängande skal, som betäcker en snäcka. Jfr *Musselskal*.

SNÄCKSLEM, n. sing. Slem, som finnes i snäckor.

SNÄCKSTEN, m. 2. Benämning på förstenade snäckor.

SNÄCKVERK, n. 5. Arbeta eller prydnad af snäckor.

SNÄCKVIS, adv. I snäckformig krökning.

SNÄF, a. 2. Trång, knapp. Säges isynn. om kläder. *S. rock*, *klädning*.

SNÄFHET, f. 5. Trånghet. *Rockens s.*

SNÄFT, adv. Trångt. *Klädningen sitter s.*

SNÄLL, a. 2. (af *Snua*, skynda; fam.) 1) Snabb. *S. att löpa*. *Han var s. att komma igen*. *En s. resa*. — Deraf *Snällsegla*, m. fl.

— 2) Ganska skicklig, kunnig. *En s. gosse*. *S. målare*. *S. att läsa*. *S. i musik*, *i matematik*.

— 3) Filtig. *Gossen är s. att läsa*. *S. i sina studier*. *S. arbetare*. — 4) Beskedlig; äfv. tjänstaktig. *En s. gosse*. *Var s., mitt barn*. *Var s. och hjälp mig*.

SNÄLLARE, m. 5. 1) En del i ur. — 2) En af flera häftstänger och fjädrar sammansatt, i stocken af ett gevärs anbragt mekanism.

SNÄLLBLEKE, n. 4. Se *Konstbleke*.

SNÄLLPOTAD, a. 2. Se *Snabbfotad*.

SNÄLLGARFVERI, n. 5. Sätt att garva hudar på vida kortare sätt än vanligt, genom användandet af förtunnad svafvelsyra.

SNÄLLHET, f. 5. 1) Snabbhet. — 2) Skicklighet, kunnighet. — 3) Beskedlighet.

SNÄLL-LÖD, n. sing. Blandning af teun, bly och vismuth, som brukas till metallers hoplödning.

SNÄLLPOST, m. 3. Post, som går fortare än den vanliga.

SNÄLLPRESS, m. 2. Ett slags boktryckarpres, der karran åker fram och åter under en stor vals, som förrättar tryckningen, hvilken derigenom går fortare än med vanliga pressar.

SNÄLLSEGLARE, m. 3. Fartyg, som seglar ovanligt fort.

SNÄLLSKOTTSPOLE, m. 2. pl. — *spolar*. Se *Ryckverk*.

SNÄLLSKRIFNING, f. 2. Se *Snabbskrifning*.
SNÄLLSKRIFVARE, m. 3. Se *Snabbskrifvare*.

SNÄLLT, adv. (fam.) 1) Snabbt. *Spring s. dit.* — 2) Skickligt; äfv. flitigt. *Läsa s.* — 3) Beskedligt. *Sitta s. stilla.*

SNÄLLVAGN, m. 2. Vagn, som genom mekanism drivres mycket fort.

SNÄLLVÄG, m. 2. Se *Besman*, *Pyndare*.

SNÄPPA, f. 1. Flyttfågelslägte af Vadarna med smal, nästan trind näbb. *Toianus*. *Gröbent S.*, 9 1/2 tum lång, ofvan mörkbrun, stjerten hvit med svarta band, mysklukande. T. ochropus. Se f. 6. *Drillsnäppa*, *Kärrensäppa*, *Gluttsnäppa*.

SNÄPPARE, m. 3. Ett slags verktyg, hvarmed åderlåtning verkställes.

SNÄRJÄ, snärja, v. a. 2. (Har i impf. *Snärjde* och *Snärde*; sup. *Snärjt* och *Snärt*; part. pass. *Snärjd* o. *Snärd*; å långt.) Betyder egentligen: Fånga i snara. 1) Inveckla någon i band, tåg, rep, så att han ej slipper lös. Brukas mest reflexivt. *Hästen har snärjt sig i grimskaflet.* — 2) (fig.) Listeligen narra, bedraga, förluda; narra till motsägelse, tvetalan; listeligen beslä med osanning; emot någon anföra ens egna ord eller handlingar, för att öfverbevisa, vederlägga, falla honom. *S. någon med list.* *S. någon med dess egna ord.* *Jag frågade, för att s. honom.* *Låta s. sig.* *Vara snärjd i kärlekens garn.* — *S. nde*, part. akt. *S. frågor.* — *Snärjande*, n. 4.

SNÄRJGRÄS, n. 3. Örten *Galium Aparine*, hvars blad och frön snärja sig fast vid berörande föremål.

SNÄRP, n. 5. 1) Se *Agnborst*. — 2) Ett slags hästsjukdom.

SNÄRPA, f. 1. (jäg.) Se *Rännkula*.

SNÄRPT, snärpt, m. 2. 1) Den af tråd eller silke flätade yttersta ändan af en piska, hvilken isynn. bidrager till smällarna. — 2) Släng, slag, då man träffas af en pisksnärt eller något dylikt. — 3) (fig. fam.) Stickord.

SNÄRTA, v. a. 1. (isl. *Snerta*, vidöra) 1) Gifva någon en pisksläng, så att endast snärten träffar, och på det sätt, att man i samma ögonblick åter häftigt rycker åt sig piskremmen; äfv. på samma sätt gifva en släng af något smält, böjligt och snibbigt, så att endast snibben träffar. — *S. till en*, säges i samma mening. — 2) (fig. fam.) Gifva stickord.

SNÄRTA, snärta, f. 1. (af *Snert*, smärt) Smärt och smal, ung flicka. Säges dels skämvis i hvardagstal, dels föraktligt.

SNÄSA, v. a. 2. Med hårda ord tilltala, afvisa, afsvisa; hvasst förebrå. *S. någon.* *Han blef illa snäsd.* *S. af*, se *Afsnäsa*. *S. till*, på ett snäsigt sätt tilltala. — *Snäsande*, n. 4.

SNÄSIG, a. 2. Fallen för att snäsa. *Han är alltfjemt så s.*

SNÄSIGHET, f. 3. Fallenhet för att snäsa andra.

SNÄSIGT, adv. På ett snäsigt sätt, med snäsor. *S. svara*, *tilltala någon*.

SNÄSOR, f. 1. pl. Hårda, arga, bitande ord och utlätelser, hvasst förebrående ord. — *Syn*. Snubbor.

SNÖ, m. sing. I luften frusna, nålformigt, till sexsidiga, hvita stjernor kristalliserade vattendun-

ster, som nedfalla på jordens yta. *Röd s.*, som fått röd färg genom reflexion af morgon- och aftonrodnadens röda ljus, eller genom röda växter, som växa i snö, eller och genom infusionsdjur. *Den eviga s-n*, snö, som ligger så högt öfver hafsvytan, att den aldrig kan smälta. (Fam. talesätt) *Den s-n som föll i fjol*, det framfarna. (Ordspr.) *Det som göms i s., kommer upp i lö*, allting kommer en gång i dagen. — *Ss. S-aktig*, -betäckt, -blandad, -hög, -höljd, -hvit, -lik, -smältning.

SNÖA (uttalas vanligen: snöga), v. impers. (isl. *Sníoa*) Säges om den naturföreteelsen, då till snö frusna vattendunster falla ur luften. *Det s-r. S. igen*, fyllas med, tillsättras af fallen snö. *Det s-r i'n*, snön drifves, faller in. *S. ned*, falla tätt som snö. *S. ned*, (aktivt) öfvertäcka med snö, kasta mycket snö på någon eller något. — *Snöande*, n. 4. [Snöga.]

SNÖBÄGGE, m. 2. pl. — *baggor*. En insekt, som ofta träffas på snö. *Telephorus fuscus*.

SNÖBERG, n. 3. Ofantlig drivaf snö.

SNÖBLIND, a. 2. Blandad af solens återsken ifrån den hvita snön.

SNÖBOLL, m. 2. 1) Hopkramad snö af rundaktig form. *Kasta s-ar på någon*. *Kasta s.*, på lek kasta sådana bollar på hvarandra. — 2) Den hvita, snöboll-lik blomman af buskväxten *Viburnum Opulus*. Sjelfva växten kallas äfven *S-ar*. — 3) En sort bakelse.

SNÖD, a. 2. (gam. o. bibl.) Betyder egentligen: Blott och bar; behöfvande. 1) Fåfänglig. *Du s-a värld, farväl!* — 2) Elak, dålig, föraktlig, usel.

SNÖDRIFVA, f. 1. Hög af hopdrifven snö.
SNÖDROPPE, m. 2. pl. — *droppar*. Se *Snöhvila*.

SNÖFALL, n. 3. Händelsen att ganska mycket snö på en gång faller.

SNÖFLA, v. n. 1. (af *Snuf*, näsa) Tala genom näsan med ett oredigt, ganska obehagligt ljud, som uppkommer deraf, att näsborrarna äro mer eller mindre täppta. — *Snöflande*, n. 4.

SNÖFLAGA, f. 1. Ganska stor snöflinga.

SNÖFLARE, m. 3. En, som snöflar.

SNÖFLINGA, f. 1. Flera till ett sammanhäftade snökristaller.

SNÖFLOCKA, f. 1. Stor snöflinga.

SNÖGA, se *Snöa*.

SNÖGIG, se *Snöig*.

SNÖGLOPP, n. 3. Regnblandad snö, som faller.

SNÖGRÄNS, m. 3. Den olika höjd öfver hafvet, hvarvid den eviga snön först träffas, eller ofvanför hvilken allt är betäckt med snö, till och med under sommaren.

SNÖGUBBE, m. 2. pl. — *gubbar*. Af snö formad figur, liknande en människa.

SNÖHVITA, f. 1. Ört med hvita blommor, som blommor först om våren. *Galanthus nivalis*.

SNÖIG, a. 2. Full, betäckt, öfverhöljd med snö. [Snöig.]

SNÖKLOCKA, f. 1. Se *Snöhvita*.

SNÖKLÄDD, a. 2. (fig. poet.) Öfverhöljd med snö.

SNÖKOPVA, -kåva, f. 1. Se *Snöflaga*.

SNÖKRISTALL, m. 3. Sexsidig stjerna af snö.

SNÖLILJA, f. 1. Se *Snöhvita*.

SNÖLJUS, a. 2. (fig. brukl.) Ljus till följe af snöns hvita färg. *En s. natt*. *Det är s-t*.

SNÖLOPPA, f. 1. En borstsvansad insekt, som lever på snön om vintern. *Podura nivalis*.

SNÖLÄRKA, f. 1. Se *Snösparf*.

SNÖMOLN, n. 3. Moln, som medför snö.

SNÖMOS, n. sing. 1) Vispad gräde. — 2) (fig. fam.) Prät, sladder, munväder; granna ord utan innehåll; skenbara skäl, o. s. v.

SNÖMULL, f. 3. pl. — *mull*. En art Vessta, lik hermelinen, men blott hälften så stor. *Mustela nivalis*.

SNÖPA, v. a. 1. o. 2. Genom testiklarnes utskärning beröva afningsförmågan. — *Snöpande*, n. 4. o. *Snöpaning*, f. 2.

SNÖPARE, m. 3. En, som snöpar.

SNÖPING, m. 2. Man, som genom snöping blifvit beröfvad afningsförmågan.

SNÖPLIG (uttalas i allmänhet: snöpligg), a. 2. (i fornspråket *Sneptlig*, af *Sneipa*, skymf; fam.) På en gång skamlig och olycklig; skymflig och ofördelaktig; skymfligt vägrande; kort och föraktlig. *Få ett s-t slut*. *Taga en s. ända*. *S. fred*. *S-t svar*. — *Syn*. Ömklig, Bedröflig, Skymflig, Neslig, Skamlig, Föraktlig.

SNÖPLIGEN, adv. Se *Snöpligt*.

SNÖPLIGHET, f. 3. Snöplig beskaffenhet. — *Syn*. Ömkighet, Bedröflighet, Skymflighet, Neslighet, Skamlighet, Föraktlighet.

SNÖPLIGT, adv. På ett snöpligt sätt. *Det ändades s. S. afvisa någon*.

SNÖPLOG, m. 2. Ett slags redskap af trä i form af ett \gg , hvarmed igensnöade vägar göras farbara. *Köra s-en*.

SNÖPLOGA, v. a. 1. Med snöplogs körande göra igensnöade vägar farbara.

SNÖRA, v. a. 1. o. 2. (af *Snöre*) Med ett genomdraget snöre sammansluta, hopfästa. *S. härdl*. *S. en känga*. *S. igen*, *ihöp*, *till*, *å t*, sammandraga genom snörning. *S. upp*, se *Uppsnöra*. — *S. sig*, v. r. Snöra till en klädning eller ett snörhåll på sig sjelf; äfv. bruka snörhåll. — *Snörande*, n. 4.

SNÖRAS, snörås, n. 3. Massor af snö, som nedras från ett högt berg. — *Syn*. *Lavin*.

SNÖRBAND, n. 3. Band, hvarmed ett på en sida öppet klädesplagg hörsnöres.

SNÖRE, n. 4. (af *Sno*) Ett af flera trådar smott eller flätadt, rundt eller skruformigt band af medelmättig styrka, af lin-, ull-, bomulls- eller kamelgarn, silke, m. m., till hvarjehanda behof, dels för egentlig nytta, dels till prydnad på kläder och möbler. *S-t på en spinnerock*. *S-n på en klädning*, *en hatt*. *Tråda perlor på s-n*. *Grått leverit med gröna s-n*.

SNÖREGION, ---ön, m. 3. Så kallas de delar af jordytan, som äro betäckta af en beständig snö.

SNÖRELD, m. 2. (fyrv.) Raket, som löper utefter ett hårdt utspändt snöre.

SNÖRHÅL, n. 3. Hål, hvarigenom vid snörning snöret eller snörbandet drages.

SNÖRIPA, f. 1. Se *Ripa*.

SNÖRKÄNGA, f. 1. Känga, som snöres. Brukas till skildnad ifrån Knäppkänga.

SNÖRLIF, n. 3. Lifstycke med snörhåll att tillsnöra om livet.

SNÖRLÖPARE, m. 3. (fyrv.) Dulva (dulförmig figur) till ett fyrverkeris antändning.

SNÖRMAKARE, m. 3. Handverkare, som gör trensar, border, galoner, krepiner, kordonger, fransar och snören, af guld- och silfvertråd, samt äfven af siden och ull, jemte vissa slags sidenband.

SNÖRMAKERI, n. 3. Snörmakares handverk. — *Ss. S-arbete*, -*handtverk*.

SNÖRMAKERSKA, f. 1. En snörmakares hustru, eller enka efter en sådan.

SNÖRMUSKEL, m. 3. pl. — *muskler*. (anat.) II.

Ett slags ringformig muskel, som tjänar att stänga vissa gångar och kanaler i kroppen.

SNÖRNING, f. 2. Handlingen, då något snöres.

SNÖRNÄL, f. 2. Bestag af messing eller bleck i ändan af ett snörband, för att lättare kunna inträda det i snörhålen.

SNÖRPA, v. a. 2. (frequentativ af *Snöra*) Tätt hopdraga, så att små skrynklor deraf uppkomma. (Fam.) *S. igen*, *ihöp*, *å t*, se *Höpsnörpa*. — *S. sig*, v. r. Sammandraga sig så, att små skrynklor dervid uppkomma.

SNÖRPING, f. 2. 1) Handlingen, då man snörper. — 2) Verknigen, då något snörper sig.

SNÖRRREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem, som begagnas till snörning.

SNÖRRÄT, a. 2. neutr. — *rätt*. Dragen efter snöre, alldeles rät.

SNÖRRÄTT, adv. 1) Efter snöre, i rak linie. — 2) (fig.) Rakt, helt och hållet. *S. stridande mot ett beslut*. *S. emot*, se *Tvårt emot*.

SNÖRSLAG, n. 3. Slag, som göres med ett kritadt och spändt snöre, för att få en rät linie utmärkt.

SNÖRSLÅ, v. a. 3. (böjes genom *Slå*) Genom slag af ett kritadt, spändt snöre utmärka en rät linie på ett föremål.

SNÖRSTÖFVEL, m. 2. pl. — *stöflar*. Stöfvel med snörhål på skaflet.

SNÖSKATA, f. 1. Se *Björkrast*.

SNÖSKIDA, n. 3. ell. SNÖSKIDA, f. 1. Se *Skid*.

SNÖSLAGG, n. sing. Se *Snöglöpp*.

SNÖSLÄSK, n. sing. Se *Snöglöpp*.

SNÖSOCKA, f. 1. *S-kor* kallas ett slags ibland allmogen brukliga vinterdamasker af vadmal eller kläde, hvarmed benen skyddas emot snö.

SNÖSOCKER, n. sing. Ett slags ugnskonfekter af socker, bittermandel och äggvitor.

SNÖSPARF, m. 2. pl. — *sparfvar*. En fågel af Sparfsläktet, nära 7 tum lång, som öfvervintrar i södra Sverige. *Emberiza nivalis*.

SNÖSPÅR, n. 3. Spår i snö. [-sporr.]

SNÖSÖRJA, f. 1. Vatten, blandadt med smältande snö.

SNÖVATTEN, n. sing. Vatten af smält snö.

SNÖVINTER, m. 2. pl. — *vintrar*. Vinter, då mycken snö faller.

SNÖVÄDER, n. 3. Sådant slags väder, då det snöar mycket.

SNÖYRA, f. 1. Snöfall under stark bläst.

SO, f. 3. pl. *sor*. Se *Sugga*.

SOBEL, så'b'l, m. 2. pl. *soblar*. 1) En art Vessta i Siberien, som lemnar det dyrbaraste pelsverk; 18 tum lång, brun. *Mustela Zibellina*. — 2) Skinn af detta djur. *Pels*, *fodrad med s.* — *Ss. S-fängst*, -*fänge*, -*skinn*.

SOBELMUFF, m. 2. — *MÖSSA*, f. 1. — *PELS*, m. 2. Muff, mössa, pels med foder af sobelskinn.

SOCIAL, ---äl, a. 2. Samhälilig, samhälls-.

SOCIETET, ---ét, f. 3. (lat. *Societas*) 1) Sällskap, samfund, förening (t. ex. af vetenskapsmän, handlande, handverkare). Deraf *Vetenskaps-*, *Handels-*, *Bokhandlare-*, *Handverks-*societet, m. fl. — 2) Sällskapskrets, umgänge.

SOCIETETSSAL, ---tetsäsal, m. 2. Sal, der en societet har sina sammankomster.

SOCIETETS-SPEKTAKEL, ---tetspäckfåk'l, n. 3. Skådespel, som gifves i enskilda sällskapskretsar.

SOCKA, f. 1. 1) Undra delen af en strumpa. Deraf *Strumpsocka*. — 2) Beklädnad för benen ändan upp öfver knäet, och som knäppes eller häktas utanpå strumporna.

SOCKEL, så ck', m. 2. pl. *socklar*. (fr. *Socle*) Bas under pelare, byster, vasar m. m.

SOCKEN (o slutet), m. 2. pl. *socknar*. Så kallas, i Sverige, de områden eller samhällen på landsbygden, som utgöra de minsta territorialindelningarna. *Gå s.*, genom sockengång (se d. o.) upphämta medel till studiernas fortsättande. — *Syn.* Landsförsamling. — *Ss.* *S-beskrifning*, *-karta*, *-kyrka*, *-skola*, *-skolmästare*. Anm. Ordet är egentligen förkortadt af *Kyrksökn*, som ursprungl. betydde *Kyrkogång*, af *Söka*, hvilket förord av. betydde: Besöka. Man sade sålunda: *Söka till kyrka*, gå till, besöka kyrkan.

SOCKENADJUNKT, --adjunkt, m. 3. Prest, som biträder det ordinarie prestskapet i dess embete. — Äfv. *Sockneadjunkt*.

SOCKENALLMÄNNING, m. 2. Allmänning, som gemensamt tillhör innebyggarna i en socken. — Äfv. *Sockneallmanning*.

SOCKENBO, m. 3. pl. — *bor*. Innebyggare i en socken eller i samma socken som en annan. *Vi äro s-r.* — Äfv. *Socknebo*.

SOCKENBUD, n. 3. Sjukbesök, som prest gör hos sjuk person, på kallelse af denne eller dess omgivning, för att med religionens tröst hugna honom. *Fara i s.* — Äfv. *Socknebud*.

SOCKENDJERNE, m. 2. pl. — *djeknar*. (ford.) Djekne, som gick socken. Jfr. *Sockengång*.

SOCKENFOLK, n. 3. Innebyggarna i en socken. — Äfv. *Socknefolk*.

SOCKENGÅNG, m. 2. Så kallades en fordom af djeknarna eller den studerande ungdomen årligen företagen vandring kring landsbygden, för att upphämta understöd till studiernas fortsättande. — Äfv. *Socknegång*.

SOCKENHANDTVERKARE, m. 3. Se *Geringsman*, hem. 2.

SOCKENHERR, m. 2. pl. — *herrar*. Egenomsägare, som har jus patronatus i en landsförsamling.

SOCKENLAPP, m. 2. Så kallas i vissa af de norrländska socknarna en såsom afdragare, profoss eller dylikt antagen Lapp.

SOCKENMAGASIN, ----i'n. n. 3. Spannmålmagasin, inrättadt till utlåning af säd åt innebyggarna i en socken, vid inträffande behof.

SOCKENNÄMD, f. 3. En municipalmyndighet i hvarje socken, för värden af åtskilliga ekonomiska och politie-angelägenheter.

SOCKENPREDIKANT, --prädikant, m. 3. Se *Sockenadjunkt*. — Äfv. *Socknepredikant*.

SOCKENPREST, m. 3. Prest i en landsförsamling. — Äfv. *Sockneprest*.

SOCKENSKOMAKARE, m. 3. Skomakare i en landsförsamling.

SOCKENSKRIFVARE, m. 3. Person, som fordom å de skattskyldiges vägnar kontrollerade uppbörderna i en socken.

SOCKENSKRÄDDARE, m. 3. Skräddare i en andsförsamling.

SOCKENSTUGA, f. 1. Det rum, der sockenstämmor i en landsförsamling hållas. — Äfv. *Sockenstuga*.

SOCKENSTÄMMA, f. 1. Så kallas de sammankomster för kommunalvärdar, som hållas af alla en sockens invånare, hvilka äga eller bruka fastighet, eller njuta lön, eller fåka något yrke och draga beviljning derför.

SOCKENVÄG, m. 2. Sidoväg, som går genom en socken och endast af dess innebyggare underhålles.

SOCKER, n. sing. (Lat. *Saccharum*, grek. *Σάκχαρον*; ursprungl. arabiskt ord) 1) Ett eget sött växtämne af flera till sina egenskaper olika slag, hvilket förekommer såsom beståndsdel i de flesta växter. *Sockeret är af två hufvudsakligt olika arter: Kristalliseradt s. och Fruktsocker* (se d. o.). *Till det kristalliserade sockret höra våra vanliga sockerarter.* — Se f. ö. *Kandi-socker*, *Bröstsocker*, *Råsocker*, m. fl. — 2) (fam.) Smekord. *Mitt s!* — *S-art*, *-artad*, *-haltig*, *-handel*, *-handlare*, *-korn*, *-smak*. [Säcker.]

SOCKERASK, m. 2. Ask, hvori socker förvaras.

SOCKERBAGARE, m. 3. Konstnär, som tillreder allehanda slags konfekt, finare bakverk, m. m. — *Syn.* Konditor. — *Ss.* *Sockerbagararbete*, *-yrke*.

SOCKERBAGAREBOD, f. 2. Bod, der konfekt m. m. d. hålles till salu.

SOCKERBAGERI, n. 3. En sockerbagares konst, yrke.

SOCKERBAKELSE, m. 3. Fin bakelse, hvori mycket socker ingår.

SOCKERBRUK, n. 3. Inrättning, der socker raffineras. — *Ss.* *S-sidkare*.

SOCKERBRUKSPATRON, ----ön, m. 3. Ägare af ett sockerbruk.

SOCKERBRÄNNVIN, n. 3. Brännvin, destilleradt på socker.

SOCKERBRÖD, n. 3. Ett slags fint tebröd af mjöl, socker, äggegulor, vispade äggvitor och hackad citronat.

SOCKERBÖNA, f. 1. *S-or* kallas: 1) En sort konfekt i form af bönor. — 2) En sort bönor, små, runda, hvita, nästan liknande ärter. Phaseolus vulg. coccineus.

SOCKERDEG, m. 2. Deg med tillblandning af socker.

SOCKERDOCKA, f. 1. (fam.) Se *Sockerpulla*, hem. 2.

SOCKERDOSA, f. 1. Dosa, hvori strösocker förvaras.

SOCKERDRICKA, n. sing. Dricka, hvartill i stället för vört begagnas sockervatten.

SOCKERDUK, m. sing. Ett slags ostindiskt bomullstyg.

SOCKERFAT, n. 3. 1) Fat, hvarpå socker lägges vid servering. — 2) Fat (laggkärl), innehållande socker.

SOCKERFORM, m. 2. Form för socker-toppar, på sockerbruk.

SOCKERGARN, n. 3. En sort otvinnadt garn.

SOCKERGRYN, n. 3. 1) Frön eller andra, grynformigt sönderdelade växtämnena, öfverdragna med en torr och hård skorpa af socker. — 2) (fam.) Smekord. *Mitt s!*

SOCKERKAKA, f. 1. Sockerad kaka.

SOCKERKANDI, --kändi, n. sing. Kanderadt socker. Jfr *Kandera*.

SOCKERKIST, m. sing. Ett finare, tungt träslag, brunt eller brunrött, af ett i Brasilien och Vestindien växande träd. Har sitt namn deraf, att det på stället begagnas till sockerkistor.

SOCKERKÖKARE, m. 3. En, som genom kokning raffinerar socker.

SOCKERKOKNING, f. 2. Råsockrets raffinering genom kokning.

SOCKERKRINGLA, f. 1. Kringla af mjöl, ägg, socker och rifvet citronskal.

SOCKERLÅDA, f. 1. Låda, hvori socker förvaras.

SOCKERLÖNN, f. 2. En art Lönn, af hvars saft socker kan med fördel beredas. Acer saccharinum.

SOCKERMANDEL, m. 2. pl. — *mandlar*. Med socker öfverdragen mandel.

SOCKERMELON, ---ön, m. 3. En sort mycket söt melon.

SOCKERMUN, m. 2. pl. — *munnar*. (fam., skämtv.) En, som mycket älskar sötsaker.

SOCKERPALM, f. 3. En palmart, hvaraf fås socker. Arenga saccharifera.

SOCKERPAPPER, n. 3. En sort papper, som begagnas till omslag på sockertoppar.

SOCKERPLÄTT, m. 2. *S-ar*, ett slags ugnskonfektur i form af runda plättar, tillredd af socker, ägg och mjöl med något rosenvatten.

SOCKERPOTATIS, m. 2. En sort potatis med små gula rötter.

SOCKERPULLA, f. 1. 1) *S-lor*, se *Sockerarter*. — 2) (fam.) Smekord. *Min lilla s.*

SOCKERPÄRON, n. 3. Med socker inkokta päron.

SOCKERQVARN, f. 2. Qvarn, hvarmedelst saften utpressas ur sockerrör.

SOCKERRAFFINADERI, n. 3. Se *Sockerbruk*.

SOCKERROT, f. 3. pl. — *rötter*. En trädgårdsväxt, hvars sockersöta rötter begagnas till matredning. Slum sisarum.

SOCKERRÖR, n. 3. En indisk rörväxt, af hvars utpressade saft socker beredes. Saccharum officinarum.

SOCKERSAFT, m. 3. Växtsaft, hvaraf socker kan beredas.

SOCKERSAKER, f. 3. pl. Hvarjehanda slags konfekt och sockerbakelse.

SOCKERSIRAP, m. 3. Den bästa sorten sirap, färglös och tunn.

SOCKERSJUDARE, m. 3. Se *Sockerkokare*.

SOCKERSJUNING, f. 2. Se *Sockerhokning*.

SOCKERSJUKA, f. sing. Ett slags sjukdom, då urin afgår allt för ymnigt och innehåller, i stället för urinämne, drufsöcker.

SOCKERSKORPA, f. 1. Skorpa af deg, hvori socker blifvit iblandadt.

SOCKERSKÅL, f. 2. Skål, hvori socker serveras.

SOCKERSPÅN, n. 3. Ett slags tunn, krökt bakelse af mjöl, ägg, socker och något finskuren citronat.

SOCKERSTRÖDOSA, f. 1. Dosa, hvori strösocker förvaras.

SOCKERSTÅND, n. 3. Salustånd, der konfekt försäljes.

SOCKERSYRA, f. 1. (kem.) Se *Oxalsyra*.

SOCKERSYRAD, a. 2. (kem.) Förenad med sockersyra.

SOCKERSÖT, a. 2. neutr. — *sött*. Söt som socker.

SOCKERTOPP, m. 2. Massa af raffineradt socker i kägelform, såsom det kristalliserat och härdat i sockerformen.

SOCKERTOPPSKÅL, m. sing. En finare kålsort, tidigare än hvitkålen.

SOCKERTÅNG, f. 3. pl. — *tånger*. Liten tång, vanligen af silfver, att taga sockerbitar med.

SOCKERTÅNG, m. sing. En ort Halstång, som håller sockerämne och tjänar Isländaren till föda. Fucus saccharinus.

SOCKERVATTEN, n. sing. Vatten, hvori socker lått smälta.

SOCKERÄRTER, f. 3. pl. En sort Trädgårdsväxt.

ärter af sockersöt smak och med älliga skal; en artförändring af Matärter (*Pisum sativum*).

SOCKNEBUD, m. fl., se *Sockenbud*, &c.

SOCKNEMÅN, m. pl. De innebyggare i en socken, som vid sockenstämma äga talan.

SOCKRA, så ckra, v. a. 1. Bestrå, blanda med socker. *S. mat, vin.* — *S. sig*, v. r. Utspirra sockerämne, öfverdragas med socker. Säges om insyltade frukter, då de börja att bli skämda. — *Sockrande*, n. 4. o. *Sockring*, f. 2.

SODA (slutet o), f. sing. (ursprungl. arabiskt ord; kem.) 1) Orent kolsyradt natron. — 2) Fordom benämningen på Natron.

SODASALT, n. 3. Renad soda.

SODAVATTEN, n. 3. Ett slags medelst kompression beredd artificiell mineralvatten.

SODAÖRT, f. 3. Ört *Salicornia herbacea*, som växer på halsstränder och hvaraf soda genom bränning erhålles.

SODOMIT, --it, m. 3. (af staden Sodom, som omtalas i bibeln) En, som gör sig skyldig till Sodomiteri.

SODOMITERI, n. 3. Manspersoners onaturliga tillfredsställelse af könsdriften med hvarandra.

SODOMITISK, a. 2. Som har afscende på sodomiteri.

SOFFA, f. 1. Möbel af trä att sitta eller ligga på, vanligen med stoppad sits äfvensom stoppade rygg- och sidodynor. *Sitta, ligga på en s.* — *Ss.* *Soffdyna*, *-karm*.

SOFFSTOL, m. 2. Stol med lång sits, hvilken kan begagnas som soffa. På franska Chaise-longue.

SOFGEMÅK, sävjemåk, n. 3. Se *Sofrum*.

SOFISM; säf'ssm, m. 3. (grek. *Sophisma*) Klyftig, men falsk slutledning. [Sophism.]

SOFIST, säf'sst, m. 3. (grek. *Sophista's*, af *Sophia*, vishet) 1) (ursprungl.) Vis, filosof; äfv. lärare i vältalighet och filosofi. — 2) (nu) Den, som förvillar med klyftiga och falska slutledningar. [Sophist.]

SOFISTERI, n. 3. Argumentering genom sofismer. [Sof —.]

SOFISTICERA, v. n. 1. Söka att förvilla med sofismer. [Sof —.]

SOFISTISK, a. 2. Som begagnar eller innehåller sofismer; spetsfundig. [Sof —.]

SOFKAMMARE, säv'---, m. 2. pl. — *kamrar*. Se *Sofrum*.

SOFKAMRAT, säv'kamrät, m. 3. Se *Sängkamrat*.

SOFRA, säv'ra, v. a. 1. Afskilja det odugliga från det dugliga; sortera. Säges egentl. om malmer, men brukas äfv. bildligt. — *Sofrande*, n. 4. o. *Sofring*, f. 2.

SOFRUM, n. 3. Rum, som begagnas att sofva uti om näterna. — *Syn.* Sofkammare, Sofgemak.

SOFRÄTTA, f. 1. Se *Sjusofvarmus*.

SOFSIG, säf'ssig, a. 2. (pop. o. fam.) Säges i fråga om snöbetäckta gator, då snön vid en viss medeltemperatur liknar grus eller sand att gå uti. *Gatorna äro s-a. Det är så s-t ute.*

SOFSTOL, m. 2. Stol med ryggstöd och lång sits, så att man bekvämt kan sofva deruti.

SOFTID, m. 3. Den tid, då man vanligtvis njuter sömnens hvila.

SOFVA, v. n. 3. Impf. *Sof*. Sup. *Sofvit*. Befinna sig i det tillstånd, som kallas sömn. Jfr. *Sömn*. *S. väl, godt, sött, roligt, tryggt*, halva en ljuf, lugn sömn. *S. lått*, då man lätt väckes. *S. tungt, hårdt*, då man med svårighet väckes. *S. som en sten*, mycket hårdt. *S. med öppna*

ögon. S. långt in på dagen. S. med kläderna på. Lägga sig att s. S. middag, sova en liten stund efter middagen. S. sig fullsöjd, sova så länge, att man ej mera känner sig sömrig. (Fig. fam.) Gå och s., vara mycket trög, lat, bekymmerlös. S. af sig ruset, sova, tilldessa ruset förgått. S. bört, se *Bortsova*. S. hos, i ens rum eller hus, i samma säng, bädd; äfv. (fam.) njuta en kvinnas ynness. S. på en sak, besinna sig öfver natten på en sak. (Fig. fam.) S. sig till penningar, bliwa rik genom en slumplycka. S. ut, sova tillräckligt länge. S. öfver tiden, allt för länge. — Syn. Slumra, (i barnspråket) Sussa. — 2) (fig.) Vara trög, tanklös, sorglös; överksam. — 3) (om kroppsdelar) Vara domnad. *Poten sof. — Sofvande*, n. 4.

SOFVARE, m. 3. En, som sover.
SOFVEL, så'v'l, n. sing. Allt slags mat, som ätes till brödet. *Äta bröd utan s.*

SOFVELSAM, a. 2. Närande.
SOG, så'g, n. 3. Se *Källos*.

SOJA, f. sing. Ett slags steksås, som erhålles af Sojaböner.

SOJABÖNA, f. 4. Ett slags böna, som i Kina och på Japan utgör, näst riset, det vanligaste födoämnet.

SOJAVÄXT, f. 3. Ett träd i Kina och på Japan, hvars frukt är Sojabönan. Soja hispida ell. Dolichos Soja.

SOKN, se *Socken*.

SOL, f. 2. 1) Den lysande och värmande himmelskropp, kring hvilken alla till vårt solsystem hörande himmelskroppar hvarlva sig. *S-ens ljus, glans, klarhet. S-ens skiner starkt. S-ens uppgång, nedgång*, dess uppstigande öfver nedgående under horisonten. *S-ens bana*, den skenbara väg solen beskriver öfver himlahalvklet. *Öppen för s-en*, säges om en plats, der solen ligger på. *I s-en*, i dess sken, t. ex.: *Ställa, sätta ut i s-en. Sitta, gå i s-en. Torka i s-en. Med, mot s-en*, se *Medsols, Motsols*. — 2) (astr.) Fixstjerna eller sjelflysande himmelskropp, omkring hvilken flera andra röra sig. — 3) fyrv. Se *Eldhjul*. — *Ss. Solbeglänst, -sken, -nedgång, -uppgång*.

SOLA, v. a. 1. Utställa, utlägga, utsätta för solen. — *S. sig*, v. r. Värma sig i solen.

SOLA, söla, f. 1. Salt källvatten, hvaraf salt kokas.

SOLA, så'la, se *Säla, Sula*.

SOLAN, -än, m. 3. Växsläktet Solanum.

SOLAR, -är ell. **SOLARISK**, a. 2. (lat. *Solaris*, af *Sol*, sol) Solen beträffande.

SOLARMIKROSKOP, solärmikroskåp, se *Solmikroskop*.

SOLAVEXEL, solavä'x'l, m. 2. pl. — *vexlar*. Så kallas, i handelsspråket, en vaxel, som utställes ensam.

SOLBACKE, m. 2. pl. — *backar*. Backe, som ligger öppen för solen.

SOLBÄDD, n. 5. Stark solhetta.

SOLBANA, f. 4. Solens skenbara bana öfver himlahalvklet.

SOLBERGNING, f. 2. Solens nedgång.

SOLBLIND, a. 2. Bländad af solens glans, så att man har svårt att se. — *Solblindhet*, f. 3.

SOLBLOMMA, f. 1. Se *Solros*.

SOLBRÄND, a. 2. Säges om den, hvars hud blifvit brunt af solen, isynnerhet i ansigtet.

SOLBRÄNNA, f. sing. Brun färg, som huden på ljuslätta människor får till följe af stark solhetta.

SOLCIRKEL, sölsir'rk'l, m. 2. pl. — *cirklar*, eller

SOLCYKEL, sölsy'ck'l, m. 3. pl. — *cykler*. Tidrymd af 24 år, efter hvilken söndagarna åter infalla på samma månadsdagar.

SOLD, så'ld, m. 3. (lat. *Solidum*) 1) Aföning, som värfvad krigsman åtnjuter. *Njuta dubbel s. Tjena för s.* — 2) Säges i allmänhet om den aföning, någon åtnjuter af en person för vissa tjänster. *Vara i ens s. Taga, hafva någon i s.*

SOLDAT, såldat, m. 3. (af *Sold*) 1) Betydde ursprungligen: Krigsman af menige manskapet, som åtnöt sold. Brukas nu äfv. om menige krigsmän i allmänhet, vare sig värfvade eller icke. *Officerare och s-er*. — Inskränktes ofta till bemärkelsen af Infanterist, krigare till fot, t. ex.: *Husarer och s-er. S-er och ryttare*. — 2) Säges stundom äfv. om krigsmän i allmänhet, så höga som låga. *Denne general är en käck s., men klen befälhafvare*. — *Ss. S-barn, -ed, -hora, -hustru, -kappa, -tjenst*.

SOLDATERSK, såldat'ersk, m. 3. (fr. *Soldatesque*) Soldatöfven.

SOLDATGÅTT, n. 3. Se *Björnhåla*.

SOLDATHEMMAN, såldat'-, n. 5. Hemman indeladt till underhåll af en soldat.

SOLDATHOPEN, m. sing. def. Meniga soldater (i motsats till befäl).

SOLDATLEFNAD, m. sing. eller

SOLDATLIF, n. sing. En krigares lif, lefnadssätt.

SOLDATLIK, a. 2. Liknande soldater eller deras sed, vanor, lefnadssätt, utseende, o. s. v. Se *s. ut. En s. hållning*.

SOLDATLIKT, adv. Såsom en soldat, på soldaters vis.

SOLDATMANER, såldatmanér, n. 3. Soldaters, krigares sed, sätt, skick. *På s.*, på krigares vis.

SOLDATMIN, m. 3. Militärisk min; uppsyn, liknande en soldats, en krigares.

SOLDATSED, m. 3. ell. **SOLDATSÄTT**, n. sing. Se *Soldatmaner*.

SOLDATORP, n. 3. Torp, indelt till bo-ställe åt en soldat.

SOLDYRKAN, f. sing. indef. Solens dyrkan.

SOLECISM, sålesis'm, m. 3. (från grekiskan) Fel emot språklärens regler.

SOLENN, sålän, a. 2. (lat. *Solennis*) Högtidlig, festlig. [Solenn.]

SOLENNITET, sålännitét, f. 3. Högtidlighet, festlighet; fest. [Soll.—]

SOLENNITETSSAL, sålännitétssäl, m. 2. Sal, som begagnas endast vid festliga tillfällen. [Soll.—]

SOLF, så'lv, n. 3. *Fest i en västol*, kallas knutna snoddar, kokade i olja, genom hvilka varpträdarna löpa.

SOLFEGGIER, sålfa'ddji'err, 5. pl. (af Ital. *Solfeggio*) Öfningar för sång utan text.

SOLFIERA, sålfi'era, v. n. 4. (ital. *Solfeggiare*) Sjunga noter med utsägnade af tonernas namn; öfva sig i att träffa tonerna rätt. — *Solfiering*, f. 2.

SOLFJÄDER, m. 2. pl. — *fjädrar*. Liten fruntimmerssak, sammansatt af lätta och tunna skiffvor af elffenben, trä o. s. v., hvilka kunna hopfällas på hvarandra eller utbredas i halfcirkel till ett sammanhängande helt, och som begagnas att dermed fläktas sig i stark hetta. — *Ss. S-formig, -lik, -smakare*.

SOLFJÄBERSPALM, f. 3. En palmart, af hvars merg sago beredes. *Corypha umbraculifera*.

SOLFLÄCK, m. 2. 1) Fläck i solen. — 2) Brun fläck på huden till följe af stark solhetta.

SOLFÖRMÖRKELSE, f. 3. Den företeelse, då månen träder emellan solen och jorden, så att solen antingen helt och hållet eller till en del undanskymmes för större eller mindre del af jorden och tyckes vara förörmdad, hvarvid dagsljuset dervid mer eller mindre fördunklas.

SOLGLAS, n. 3. Se *Brännglas*.

SOLGLIMT, m. 2. Se *Solstrimma*.

SOLGRÄND, n. 3. Helt liten stoffpartikel, sådan som t. ex. ses flygande i luften, då solen i full glans faller in i ett dunkelt rum. Brukas vanligen i betydelsen af något ganska litet, en smula.

SOLGRADERING, f. 2. Saltvattens utsättning för solen, i stora flata kärl, för att afdunsta.

SOLGUD, m. 2. Solens gud (Folbos, Apollo, Baal, Balder, o. s. v.).

SOLGÅNG, m. 2. Den tid, då solen går upp eller ned.

SOLGÅNGSVÄDER, n. 3. (sjöt.) Sommarväder, då vinden följer solen, så att den på förmiddagen är ostlig, vid middagen sydlig och på eftermiddagen vestlig.

SOLHATT, m. 2. Hatt med breda skyggen till skydd emot solen.

SOLHETTA, f. sing. Hetta, förorsakad af solens strålar.

SOLHVARF, n. 3. Se *Solcykel*.

SOLID, sol'd, a. 2. (lat. *Solidus*) 1) Fast, stadig; hård, tät; varaktig. — 2) Redbar, säker, pålitlig. — 3) Grundlig. — 4) (geom.) *S. figur*, som har längd, bredd och höjd eller djuplek.

SOLIDARISK, a. 2. (fr. *Solidaire*) Som förbinder en för alla och alla för en.

SOLIDARITET, ---ét, f. 3. Förbindelse en för alla och alla för en.

SOLIDITET, ---ét, f. 3. 1) Fasthet, stadighet; hårdhet, täthet; varaktighet. — 2) Redbarhet, säkerhet, pålitlighet. — 3) Grundlighet.

SOLIG, a. 2. Öppen för solen. — *Solighet*, f. 3.

SOLITÄR, --är, m. 3. (fr. *Solitaire*, af lat. *Solitarus*) Ensam infattad diamant.

SOLK, så'lk, n. sing. Smuts efter handtering med händer.

SOLKA, så'lk, v. a. 1. (frekventativ af *Söla*) Genom handtering med händerna smutsa (papper o. d.). — *Solkande*, n. 4. o. *Solkning*, f. 2.

SOLKIG, så'lkig, a. 2. Smutsad genom handtering med händer. Säges isyn, om papper.

SOLKLAR, söklär, a. 2. 1) Klar till följe af solens sken. *En s. dag.* — 2) (fig.) I högsta grad klar, tydlig. *Det är s-l all...*

SOLLICITERA, sållisit'era, v. a. 4. (lat. *Solliticare*) Enträget anhålla, göra ansökan om något.

SOLLICITANT, sållisitän't, m. 3. En, som anhåller eller inger ansökning om något; rätt-sökande.

SOLLICITATION, sållisitatschön, f. 3. Enträgen anhållan, ansökning, bön eller begäran.

SOLLJUS, n. 3. Det ifrån solen utströmmande ljus. Säges till skilnad ifrån Eldljus, Elektriskt ljus, m. m.

SOLMIKROSKOP, sölmikroskåp, n. 3. o. 5. Mikroskop, hvarigenom mycket små, af solen belysta föremål på en vägg eller någon annan slät yta i en mörk kammare framställas mycket förstorade.

SOLMISERA, sållmis'era, v. n. 4. (ital. *Solmisare*) Se *Solfiera*.

SOLMÄNAD, m. 3. Månad, som utgör $\frac{1}{12}$ af solårets längd eller 30 dagar 10 timmar 29' 4".

SOLMÖJA, f. 1. Se *Smörblomster*.

SOLO, sólo, adj. o. adv. (italianskt ord, af lat. *Solus*) Ensam. *Vara s. Spela, sjunga s.* — *S. n. pl. soli*. 1) (i kortspel) Spel, då man spelar ensam eller utan att köpa. — 2) (i musik) a) Spel af ett enda instrument; sång af en enda röst. — b) Ställe i ett tonstycke, der sådant spel eller sång förekommer. — c) Tonstycke för ett enda instrument eller en enda röst. — 3) (i dansk.) Dans af en enda person. — *Ss. S-parti, -stycke, -stämna*.

SOLROS, f. 1. 1) Allmänt odlad, i Mexico inhemsk blomsterväxt, hvars frön gifva olja. *Helianthus annuus*. — 2) Växten *Cistus Helianthemum*, med gula blommor.

SOLRÖK, m. 2. Töcken af en mängd torra partiklar, som efter långvarig torka uppstiga i luften, och hvarvid solen synes alldeles röd.

SOLSIDA, f. 1. Den sida af ett föremål, som är belyst af solen.

SOLSIGTE, n. 4. Ett slags sigte på skjutgevär, bestående i en öfver fasta sigtet hvilande cylinder- eller konformig skiffva.

SOLSKEN, n. 3. Solens sken, glans. *Det är s. I s-et*, der solen skiner. *I regn och s.*, i både sult och vackert väder. (Fam.) *Släcka s.*, sola sig. — *Ss. S-sdag, -sväder*.

SOLSKENSREGN, n. 3. Regn, som faller under solsken.

SOLSKENSRYTTARE, m. 3. (fam.) En, som blott i vackert väder visar sig ute.

SOLSKIFTE, n. 4. Åkerjords skiftning emellan bymän på det sätt, att hvar och en har sin jord liggande åt det håll, hvaråt hans gård i byn har sitt läge. *Ågor, som ligga i s.*

SOLSKIFVA, f. 1. Den del af solen, som är vänd åt jorden och synes för dess innebyggare såsom en rund skiffva. — 2) Se *Solur*.

SOLSKÄRM, m. 2. Skärm till skydd emot solens strålar.

SOLSPEL, n. 3. (jäg.) Tjäders spel i soluppgången.

SOLSTRIMMA, f. 1. Solstråle, som genomtränger molnen.

SOLSTRÅLE, m. 2. pl. — *strålar*. Från solen i rak linie utstråadt ljus.

SOLSTYNG, n. 3. 1) (med.) Hjerninflammation till följe af solens häftiga inverkan på hufvudet, då det är blottadt eller blott lätt betäckt. — 2) Koller hos hästar.

SOLSTÄND, n. 3. Den tid på året, när solen vänder sig i ekliptikan, eller då natt och dag äro längst. Jfr. *Sommar- och Vintersolstånd*. — *Ss. S-stid*.

SOLSTÄNDSPUNKT, m. 3. *S-er* kallas de punkter, der jorden står högst eller lägst i sin bana, emedan solen då i två till tre dygn tyckes likasom stå stilla.

SOLSYSTEM, sölsystäm, n. 3. Så kallas samtliga de himmelskroppar, hvilka hafva sina banor omkring en och samma sol eller fixstjerna.

SOLTID, söltid, m. 3. Den efter solens skenbara dagliga omlopp bestämda afmätningen och indelningen af tiden.

SOLTORKA, v. a. 1. Torka i solen (till skilnad ifrån Torka i ugn). — *Soltorkning*, f. 2.

SOLTÄLT, n. 3. Segel, utsträckt öfver ett fartygs däck, till skydd emot solen.

SOLUR, sol-ur, n. 3. Hvarje inrättning, hvar-